

Utgiftsområde 6

Försvar och samhällets krisberedskap

Utgiftsområde 6 – Försvar och samhällets krisberedskap

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Mål för utgiftsområdet.....	8
3	Totalförsvar	9
3.1	Mål för utgiftsområdet.....	9
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	9
3.3	Resultatredovisning.....	9
3.3.1	Förmågan inom totalförsvaret har utvecklats	9
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	13
3.5	Politikens inriktning	13
3.5.1	En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet och ökad förmåga att hantera antagonistiska hot	14
3.5.2	Utvecklad motståndskraft mot hybridhot	14
3.5.3	Stärkt cybersäkerhet	15
3.5.4	Folkförankring genom hemvärnet och de frivilliga försvarsorganisationerna	15
3.5.5	En försvars- och säkerhetsstrategi för rymden.....	15
3.6	Budgetförslag.....	15
3.6.1	Beredskapskredit för totalförsvaret	15
4	Försvar	17
4.1	Mål för området	17
4.2	Resultatindikatorer och bedömningsgrunder.....	17
4.3	Resultatredovisning.....	17
4.3.1	Säkerhetspolitisk utveckling.....	17
4.3.2	Sverige har vidtagit åtgärder med anledning av det säkerhetspolitiska läget	18
4.3.3	Den samlade förmågan har fortsatt att utvecklas och beredskapen vidmakthållits	20
4.3.4	Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser.....	26
4.3.5	Personalvolymerna ökar men utmaningar finns inom vissa nyckelkompetenser.....	27
4.3.6	Försvarsmaktens grundorganisation utökas i stort enligt plan.....	29
4.3.7	Materieförsörjning.....	30
4.3.8	Ökad forskning och utveckling för långsiktigt stärkt förmåga.....	34
4.3.9	Samarbete med andra länder ger stärkt förmåga	35
4.3.10	Hållbarhetsfrågor.....	37
4.3.11	Försvarsmaktens arbete med samhällsplanering	38
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	38
4.4.1	Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp	38
4.4.2	Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt	39
4.4.3	Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser.....	39

4.4.4	Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap	39
4.5	Politikens inriktning	39
4.5.1	Sveriges integrering i Nato	40
4.5.2	Fortsatt stöd till Ukraina	40
4.5.3	Krigsorganisationens utveckling	41
4.5.4	Militär säkerhetsjänst ska fortsätta stärkas	42
4.5.5	Materieförsörjning	42
4.5.6	Internationella försvarssamarbeten och exportstöd	43
4.5.7	Internationella militära insatser	44
4.5.8	Forskning, utveckling och innovation för det militära försvaret ...	44
4.5.9	Hållbarhet	44
4.6	Budgetförslag.....	44
4.6.1	1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	45
4.6.2	1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt.....	49
4.6.3	1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	51
4.6.4	1:4 Forskning och teknikutveckling.....	56
4.6.5	1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten.....	57
4.6.6	1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk.....	58
4.6.7	1:7 Officersutbildning m.m.....	59
4.6.8	1:8 Försvarets radioanstalt	60
4.6.9	1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut.....	62
4.6.10	1:10 Nämnder m.m.	63
4.6.11	1:11 Försvarets materielverk.....	64
4.6.12	1:12 Försvarsunderrättelsedomstolen	66
4.6.13	1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys.....	67
5	Samhällets krisberedskap.....	69
5.1	Mål för området.....	69
5.1.1	Skydd mot olyckor	69
5.1.2	Krisberedskap	69
5.1.3	Civilt försvar.....	69
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	70
5.2.1	Bedömningsgrunder.....	70
5.2.2	Resultatindikatorer	70
5.2.3	Underlag till grund för resultatredovisningen	71
5.3	Resultatredovisning.....	71
5.3.1	Skydd mot olyckor	71
5.3.2	Krisberedskap och civilt försvar	76
5.3.3	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	82
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	83
5.4.1	Skydd mot olyckor	83
5.4.2	Krisberedskap och civilt försvar	84
5.4.3	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	85
5.5	Politikens inriktning	85
5.5.1	Krisberedskap och civilt försvar	85
5.5.2	Samhällets informations- och cybersäkerhet.....	87
5.5.3	Skydd mot olyckor	87
5.6	Budgetförslag.....	88
5.6.1	2:1 Kustbevakningen.....	88
5.6.2	2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	90
5.6.3	2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	91
5.6.4	2:4 Krisberedskap.....	92
5.6.5	2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.....	94

5.6.6	2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	95
5.6.7	2:7 Statens haverikommission	99
5.6.8	2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	100
5.6.9	2:9 Rakel Generation 2	101
6	Strålsäkerhet	103
6.1	Mål för området	103
6.2	Resultatredovisning	103
6.2.1	Arbetet för god strålsäkerhet fortsätter	103
6.2.2	Sverige arbetar inom EU och internationellt för att bidra till ett strålsäkert samhälle.....	104
6.2.3	Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap vid kärntekniska anläggningar.....	105
6.3	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	105
6.4	Politikens inriktning	106
6.5	Budgetförslag.....	107
6.5.1	3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	107
Bilaga	Försvarsberedningens delrapport Kontrollstation 2023	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor (avsnitt 3.6.1).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2024–2035 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.1).
3. Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2024–2035 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (avsnitt 4.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av taktiskt transportflygplan och nya ytstridsfartyg (avsnitt 4.6.3).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 34 500 000 000 kronor (avsnitt 4.6.11).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor (avsnitt 5.6.6).
7. Riksdagen godkänner investeringsplanen för krisberedskap för 2024–2026 som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar (avsnitt 5.6.6).
8. Riksdagen godkänner målet för Strålsäkerhet (avsnitt 6.1).
9. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap enligt tabell 1.1.
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	60 649 599
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 742 019
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	48 627 000
1:4 Forskning och teknikutveckling	1 074 905
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	13 926
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	374 388
1:7 Officersutbildning m.m.	304 627
1:8 Försvarets radioanstalt	2 258 397
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	379 158
1:10 Nämnder m.m.	7 786
1:11 Försvarets materielverk	3 584 324
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	11 307
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys	67 834
2:1 Kustbevakningen	1 800 217
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	506 850
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	27 580
2:4 Krisberedskap	1 734 608
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	426 671
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 714 914
2:7 Statens haverikommission	51 378
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	148 703
2:9 Rakel Generation 2	35 799
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	517 699
Summa anslag inom utgiftsområdet	126 059 689

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	35 700 000	2025–2031
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	177 550 000	2025–2034
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	700 000	2025–2030
2:4 Krisberedskap	2 650 000	2025–2030
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	180 000	2025–2030
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	216 780 000	

2 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap är uppdelat i tre områden med tillhörande myndigheter. Området för totalförsvar saknar specifikt tillhörande myndigheter.

Totalförsvar (avsnitt 3)

Totalförsvaret inkluderar militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Utöver myndigheter som tillhör utgiftsområde 6 finns det även myndigheter inom andra utgiftsområden som har uppgifter inom totalförsvaret. Några exempel är länsstyrelserna (utg.omr. 1 Rikets styrelse), Fortifikationsverket (utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning), Försvarshögskolan (utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning), Trafikverket, Luftfartsverket och Sjöfartsverket (utg.omr. 22 Kommunikationer), samt Livsmedelsverket och Jordbruksverket (utg.omr. 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel).

Försvar (avsnitt 4)

- Försvarsmakten inklusive Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten
- Försvarets materielverk
- Försvarsunderrättelsedomstolen
- Försvarets radioanstalt
- Myndigheten för totalförsvarsanalys
- Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten
- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Området omfattar även bidrag till Centralförbundet Folk och Försvar, Svenska Röda Korset och vissa mindre nämnder.

Samhällets krisberedskap (avsnitt 5)

- Myndigheten för psykologiskt försvar
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Kustbevakningen
- Statens haverikommission

Området omfattar också ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal.

Strålsäkerhet (avsnitt 6)

- Strålsäkerhetsmyndigheten

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap

Miljoner kronor	Utfall 2022	Budget 2023 ¹	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Försvar	77 608	91 586	90 001	119 095	131 804	132 045
1:1 Förbandsverksamhet och beredskap	46 522	51 756	51 363	60 650	65 266	69 408
1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt	1 323	1 759	1 745	1 742	1 869	2 152
1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	24 345	31 026	30 019	48 627	55 501	50 605
1:4 Forskning och teknikutveckling	822	952	945	1 075	1 152	1 309
1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten	10	12	12	14	16	16
1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk	320	351	354	374	394	447
1:7 Officersutbildning m.m.	252	268	274	305	331	351
1:8 Försvarets radioanstalt	1 592	1 927	1 880	2 258	2 846	3 049
1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut	245	262	262	379	435	491
1:10 Nämnder m.m.	7	7	7	8	8	8
1:11 Försvarets materielverk	2 160	3 205	3 088	3 584	3 908	4 126
1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen	8	11	10	11	12	12
1:13 Myndigheten för totalförvarsanalys		50	43	68	69	70
Samhällets krisberedskap	5 515	5 595	5 628	6 447	6 906	7 017
2:1 Kustbevakningen	1 432	1 489	1 520	1 800	1 866	1 871
2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor	236	482	408	507	507	507
2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.	33	38	37	28	28	28
2:4 Krisberedskap	1 554	1 381	1 435	1 735	2 000	2 050
2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal	427	464	464	427	427	427
2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 594	1 480	1 500	1 715	1 851	1 902
2:7 Statens haverikommission	62	75	76	51	54	55
2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar	111	124	125	149	158	161
2:9 Rakel Generation 2	67	63	62	36	17	17
Strålsäkerhet	418	456	453	518	561	520
3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten	418	456	453	518	561	520
Totalt för utgiftsområde 06 Försvar och samhällets krisberedskap	83 541	97 637	96 082	126 060	139 271	139 582

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

2.3 Mål för utgiftsområdet

Riksdagens beslutade mål för totalförsvaret, det militära försvaret, det civila försvaret och samhällets krisberedskap redovisas under respektive område, för att sedan följas av resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.

3 Totalförsvaret

3.1 Mål för utgiftsområdet

Riksdagen har beslutat att det övergripande målet för totalförsvaret är att ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Verksamhet inom totalförsvaret ska kunna bedrivas enskilt och tillsammans med andra, inom och utom landet (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringens bedömning av resultaten utgår från progressen inom följande områden:

- utvecklingen av en sammanhängande planering för totalförsvaret
- utvecklingen inom informations- och cybersäkerhet
- säker och robust kommunikation inom totalförsvaret
- genomförandet av övningar.

3.3 Resultatredovisning

Totalförsvaret består av det militära och det civila försvaret och är sådan verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för höjd beredskap och då ytterst krig. I detta avsnitt redovisas hur arbetet med att utveckla totalförsvaret har fortsatt sedan föregående års budgetproposition. Resultatredovisningen omfattar 2022 och i vissa fall berörs även händelser som inträffat under det första kvartalet 2023.

3.3.1 Förmågan inom totalförsvaret har utvecklats

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har Ryssland fortsatt aggressionen mot Ukraina och hoten om konfrontation med väst. Denna utveckling har tydligt visat på behovet av ett starkt totalförsvaret. Arbetet med att stärka totalförsvaret i enlighet med propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) har fortgått under hela 2022. Anslagen till det militära och civila försvaret har fortsatt att förstärkas i enlighet med de ekonomiska ramar som framgår av propositionen. Med anledning av omvärldsutvecklingen beslutade riksdagen och regeringen 2022 om ytterligare anslagsökningar till det militära och civila försvaret, med syftet att ytterligare och skyndsamt stärka förmågan inom totalförsvaret. Inom det militära försvaret kunde Försvarsmakten med stöd av övriga myndigheter därmed vidta åtgärder för att öka sin uthållighet, bl.a. genom att anskaffa mera drivmedel, livsmedel och ammunition. Försvarsmakten kunde även öka krigsorganisationens rörlighet och skydd samt förmåga till verkan, bl.a. genom att anskaffa bandvagnar, granatkastarpansarbandvagnar och förstärkt kustrobotförmåga.

Arbetet med en sammanhängande planering av totalförsvaret anpassas till en ny struktur för civilt försvar

Med utgångspunkt i regeringens uppdrag, Inriktning för en sammanhängande planering för totalförsvaret från den 17 december 2020 (Fö nr 29), har Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) fortsatt arbetet med att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret. Myndigheterna har tagit

fram en handlingsplan i syfte att öka förmågan i totalförsvaret och bidra till att nå riksdagens och regeringens övergripande mål för totalförsvaret. Handlingsplanen innehåller öppna planeringsantaganden för ett väpnat angrepp som samtliga aktörer kan utgå från i sin beredskapsplanering. Planen innehåller även sex fokusområden som aktörerna bör prioritera i planeringsarbetet. Områdena är beredskapsplaner och krigsorganisation, ledning och samverkan, försörjningsberedskap, ge och ta emot civilt och militärt stöd, försvarsvilja samt stärkt informations- och cybersäkerhet. Försvarsmakten och MSB har genomfört en översyn av hur samordningsprocessen behöver utvecklas utifrån att en ny struktur för samhällets krisberedskap och det civila försvaret infördes den 1 oktober 2022. Möten har genomförts under 2022 i syfte att nå samordning mellan civilt och militärt försvar och Försvarsmakten har även inrättat samordningsmöten med försvarsmyndigheterna i syfte att hålla ihop totalförvarsplaneringen inom det militära försvaret.

Utveckling av den samlade förmågan inom totalförsvaret

Under 2022 har totalförsvarets förmåga utvecklats. Försvarsmaktens förmåga har utvecklats i enlighet med regeringens mål för den operativa förmågan (läs mer i avsnitt 4.3.3) och förmågan inom det civila försvaret har fortsatt att utvecklas (läs mer i avsnitt 5.3.2).

Försvarsmakten och MSB har fortsatt att stödja och verka för att myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och allmänhet stärker förmågan att hantera höjd beredskap och då ytterst krig. Med anledning av den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina har MSB gett stöd till myndigheter i deras beredskapsanpassning. Försvarsmakten har återkommande lämnat stöd till samhället, vilket bidrar till att stärka samordningen mellan myndigheter. Under året har Försvarsmakten också fortsatt arbetet med att tydliggöra sitt behov av stöd från det civila försvaret och att dela relevanta delar av Försvarsmaktens försvarsplanering med aktörer inom det civila försvaret. Detta ställer i sin tur krav på fortsatt utveckling av säkerhetsskydd, säkra och robusta kommunikationer m.m. Myndigheterna har också fortsatt arbetet med att utveckla metoder för att kunna redovisa en samlad bedömning av förmågan inom totalförsvaret.

Regeringen och myndigheterna har under 2022 vidtagit flera åtgärder för att utveckla totalförsvarets förmåga. Flera utredningar har tillsatts, exempelvis Ökad försörjningsberedskap för varor och tjänster från industrin (dir. 2022:72) och En ny livsmedelsberedskap (dir. 2022:33), och ett antal myndigheter har också fått i uppdrag att vidta åtgärder i syfte att stärka det civila försvarets förmåga. För mer information om dessa åtgärder, se t.ex. resultatredovisningen för utgiftsområde 23.

Förslag på åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga inom ramen för totalförsvaret

MSB redovisade i maj 2022 förslag på åtgärder för att stärka det civila försvarets förmåga för 2023 och i november 2022 förslag på åtgärder inför nästa försvarsbeslutsperiod (läs mer i avsnitt 5.3.2). Försvarsmakten har inför MSB:s redovisningar lämnat yttranden till MSB och regeringen om de åtgärder inom det civila försvaret som är särskilt angelägna för att öka förmågan att bidra till det militära försvaret. Försvarsmakten har tillsammans med aktörer i civila försvaret fortsatt arbetet med en gemensam totalförvarsplanering, bl.a. inom områdena energiförsörjning och reservkraft, transporter, personalförsörjning samt sjukvård och elektroniska kommunikationer. Av vikt är även åtgärder som rör kommuner och regioner, kommunikation och försvarsvilja samt informations- och cybersäkerhet.

Övningar har bidragit till att stärka förmågan inom totalförsvaret

Övningar bidrar till att stärka totalförsvarets förmåga och vikten av att de genomförs på olika nivåer och med olika aktörer inom totalförsvaret är betydande.

Totalförsvaret var temat för Överbefälhavarens chefsfältövning hösten 2022 där ca 25 myndighetschefer deltog utöver representanter från Försvarmakten och Regeringskansliet. Överbefälhavaren betonade allvaret i det säkerhetspolitiska läget och vikten av att myndigheterna vidtar åtgärder i syfte att stärka förmågan inom totalförsvaret. Förberedelser inför Försvarmaktsövning Aurora 2023 har genomförts och inkluderat flera av beredskapsmyndigheter.

De frivilliga försvarsorganisationerna bidrar till att främja totalförsvaret

Under 2022 har intresset för att engagera sig i de olika frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) varit hög, t.ex. har hemvärnet haft ökande tillströmning av medlemmar. Under 2022 har FFO fortsatt bidra till att främja totalförsvaret genom totalförsvarsupplysning, rekrytering samt till att utbilda medlemmar inom krisberedskap och civilt försvar. De frivilliga försvarsorganisationerna har också bidragit till ökad folkförankring och försvarsvilja. Försvarmakten har under 2022 tydliggjort att Frivilliga Radioorganisationens (FRO) huvudmannaskap även omfattar cyberförsvar och cybersäkerhet. Försvarmakten har därför bidragit med ekonomiska medel för att stödja FRO med att utveckla verksamheten i syfte att bland annat kunna försörja totalförsvarsmyndigheterna med krigsplacerade cybersäkerhetsspecialister.

Insatser för ökad försvarsvilja hos allmänheten

MSB och Försvarmakten genomförde i juni 2022 en nationell Totalförsvarsdag i Malmö. Antalet besökare uppskattades till mellan 25 000 och 45 000. Flera olika mätningar genomfördes före, under och efter evenemanget och resultatet visade att kunskapen och förtroendet för totalförsvaret hade ökat och likaså viljan att engagera sig i någon form. MSB genomförde också under november och december 2022 en kampanj för att öka individens motståndskraft och försvarsvilja – ”Vi har det i oss” – om viljan att stå upp för varandra och Sverige. Kampanjuppföljning visar att budskapet nått fram och att målgruppen reflekterat mer över hur de kan lösa vardagen vid kriser och krig.

Säker och robust kommunikation inom totalförsvaret

Säker och robust kommunikation är viktigt för att möjliggöra samverkan och ledning inom totalförsvaret inför och vid höjd beredskap och ytterst krig. Under 2022 har ett nytt system för säkra talkommunikationer i form av en robust, handhållen kryptotelefon för skydd av säkerhetsskyddsklassificerad information varit under fortsatt utveckling. Systemet kallas MGGI/7411.

Försvarsunderrättelseverksamheten har stärkts

Försvarsunderrättelsemyndigheternas, dvs. Försvarmakten, Försvarets radioanstalt (FRA), Försvarets materielverk (FMV) och Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), verksamhet har under 2022 präglats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har löpande följt händelseutvecklingen och delgivit analyser och bedömningar av den säkerhetspolitiska utvecklingen och den aktuella hotbilden till uppdragsgivarna.

Den militära verksamheten och närvaron i Sveriges närområde har även i övrigt varit hög. Förmågan hos Försvarmakten och FRA att följa och analysera den aktuella

situationen och de övergripande trenderna i Sveriges närområde, samt förmågan att i övrigt kartlägga yttre hot mot landet, har fortsatt utvecklats och stärkts.

Militära säkerhetstjänsten har bidragit till ett stärkt säkerhetsskydd

Den militära säkerhetstjänsten har under året bidragit i arbetet med att stärka det militära försvaret och utvecklingen av totalförsvaret. Den försämrade säkerhetspolitiska situationen i Europa och Sveriges närområde har inneburit att risken för säkerhetshot riktade mot Sverige har ökat. Under 2022 har hotnivån avseende främmande underrättelseverksamhet mot Försvarmakten legat på en hög nivå och hotnivån för subversion mot Försvarmakten har höjts till förhöjt hot.

Sedan december 2021 är Försvarmakten och Säkerhetspolisen samordningsmyndigheter för de sammantaget 13 tillsynsmyndigheter som ansvarar för att kontrollera att myndigheter och företag följer säkerhetsskyddsbestämmelserna. Under 2022 har flertalet samordningsforum arrangerats. Fokus har legat på att vidareutveckla formerna för forumets arbete och att ta fram metodstöd.

Under 2022 har Försvarmakten förberett sig för ett kommande granskningssystem för utländska direktinvesteringar där den militära säkerhetstjänsten föreslagits få uppgiften att samverka med den föreslagna granskningsmyndigheten, Inspektionen för strategiska produkter (ISP). Redan idag har den militära säkerhetstjänsten ett väl fungerande samarbete med ISP, särskilt i deras roll som kontaktpunkt EU:s förordning om utländska direktinvesteringar.

Stärkt förmåga att möta hybridhot

Hotbilden mot Sverige är fortsatt komplex. Hotaktörer, inte minst Ryssland, använder hybrida metoder för att försöka påverka, destabilisera och försvaga sammanhållning inom länder och organisationer. Hybridaktiviteter kan också vara en del i förberedelser inför och vid ett väpnat angrepp. Försvarsunderrättelsemyndigheterna har under 2022 stärkt sin förmåga att identifiera och möta hybridhot genom ökad rapportering och samverkan. Samverkan mellan FRA, Försvarmakten och Säkerhetspolisen är av stor betydelse för att hantera hybridhot. Inrättandet av Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) i januari 2022 har också medfört en stärkt förmåga att hantera utländsk otillbörlig informationspåverkan som utgör en av de vanligaste formerna av hybridaktivitet.

Fördjupad myndighetssamverkan inom cybersäkerhetsområdet

Under 2022 har de i det nationella cybersäkerhetscentret (NCSC) ingående myndigheterna arbetat vidare enligt inriktningen i regeringsuppdrag (Fö2019/01330). Fokus har legat på att utveckla förmågan att koordinera arbetet med incidenthantering och skapa lägesbilder på cyberområdet. Därutöver har man arbetat vidare med former för privat-offentlig samverkan och startat en pilotverksamhet med representanter inom finanssektorn. Sedan den 1 juli 2022 får FRA, på begäran, även stödja enskilda verksamhetsutövare som inte är statligt ägda bolag och som hanterar information som bedöms vara känslig från sårbarhetssynpunkt eller i ett säkerhets- eller försvarspolitisk avseende. Syftet med att utvidga kretsen av aktörer som FRA får ge stöd till är att i förlängningen höja den nationella förmågan att stå emot antagonistiska cyberhot. Det vidgade mandatet för FRA att lämna stöd kommer att bidra till en ökad förmåga för NCSC att samverka med och stödja både offentliga och privata aktörer. Läs mer om informations- och cybersäkerhet i avsnitt 5. FRA har, i samverkan med Säkerhetspolisen, tillgängliggjort tekniskt detekterings- och varningssystem (TDV) för ytterligare några av de mest skyddsvärda verksamheterna. Under 2022 ökade antalet myndigheter och statliga bolag som använder TDV.

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen konstaterar att det allvarliga läget i omvärlden och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina lett till ökade insikter hos aktörer inom totalförsvaret om vikten av att stärka förmågan inom totalförsvaret. Regeringen bedömer att den operativa förmågan hos offentliga aktörer har utvecklats genom konkret hantering av konsekvenserna av det säkerhetspolitiska läget samtidigt som denna hantering dragit resurser från planerat utvecklingsarbete hos vissa myndigheter. Regeringen bedömer att den beredskapsplanering och de förmågehöjande åtgärder som genomförts bidrar till att successivt bygga upp en ökad förmåga inom totalförsvaret. Arbetet utgår dock från en låg nivå och regeringen anser därför att arbetet behöver ske med ökad kraft och tempo. Sveriges förmåga att hantera höjd beredskap och krig behöver fortsatt stärkas på bred front.

Försvarsmaktens och MSB:s arbete med att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret 2021–2025 samt myndigheternas fortsatta stöd till aktörerna att arbeta vidare utifrån rapporten Handlingskraft – Handlingsplan för att främja och utveckla en sammanhängande planering för totalförsvaret, är fortsatt av stor vikt i syfte att åstadkomma ett samlat agerande i händelse av höjd beredskap och ytterst i krig. Av samma anledning är det också av stor vikt med fortsatt anpassning till den nya strukturen för samhällets krisberedskap och det civila försvaret.

Regeringen ser positivt på utvecklingen inom de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO). Utvecklingen av medlemsantalen och engagemanget inom FFO 2022 är tecken på en ökad försvarsvilja som också stärks därigenom. Regeringen ser också positivt på de insatser som MSB och Försvarsmakten genomfört i syfte att öka försvarsviljan hos allmänheten.

Regeringen bedömer att förutsättningarna för säkra och robusta talkommunikationer inom totalförsvaret har stärkts.

Regeringen bedömer att försvarsunderrättelsemyndigheterna, genom relevanta beslutsunderlag, har bidragit till förmågan att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och värnat Sveriges säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Regeringen bedömer vidare att den militära säkerhetstjänstens bidrag till stärkt säkerhetsskydd är viktigt också för förmågan att möta ett väpnat angrepp.

Vidare bedömer regeringen att försvarsunderrättelsemyndigheterna har stärkt sin förmåga att identifiera och möta hybridhot.

3.5 Politikens inriktning

Säkerhetsläget i Sveriges närområde är det allvarligaste sedan slutet av andra världskriget. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina uppvisar ett gränslöst förakt för folkrätten, den europeiska säkerhetsordningen och för FN-stadgans mest grundläggande regler. Det visar också att Ryssland är berett att ta stora politiska och militära risker och agerar i strid med folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Under kriget har Ryssland bekämpat såväl militära mål som civila objekt däribland civil kritisk infrastruktur. Civilbefolkningen har utsatts för riktade attacker och har använts som medel för militära operationer för att bryta ner befolkningens försvarsvilja.

Det allvarliga säkerhetsläget gör att det är nödvändigt att fortsätta att stärka såväl det militära som det civila försvaret. Upprustningstakten av det samlade totalförsvaret ska ökas utöver det som fastlagts i regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop.2020/21:30). Det väpnade angreppet är dimensionerande för all totalförvarsplanering. En viktig utgångspunkt är att i händelse av krigsfara eller krig

kommer totalförsvarets ansträngningar att kraftsamlas till det militära försvaret, samtidigt som de viktigaste samhällsfunktionerna behöver säkerställas och civilbefolkningen skyddas. I den fortsatta totalförsvarsplaneringen bör även erfarenheterna från kriget i Ukraina beaktas. Vidare bör inkluderas hur de ryska förmågorna kommer att förändras utifrån gjorda erfarenheter. Statens samarbete med näringslivet måste utvecklas bl.a. genom stärkt privat-offentlig samverkan inom beredskapssektorerna samt genom det nybildade näringslivsrådet för totalförsvaret och krisberedskap. Vidare bör regioners och kommuners arbete kopplat till totalförsvaret utvecklas och förstärkas.

Sveriges medlemskap i Nato kommer att påverka hela totalförsvaret och medföra nya uppgifter för såväl försvarsmyndigheterna som för vissa beredskapsmyndigheter inom det civila försvaret. Att stärka samhällets motståndskraft är i första hand ett nationellt ansvar men också ett kollektivt åtagande inom Nato.

Regeringen kommer att fortsätta arbetet med att utveckla systemet för styrning och samordning inom totalförsvaret. Den nyinrättade Myndigheten för totalförsvarsanalys spelar här en viktig roll genom att följa upp och utvärdera utvecklingen inom totalförsvaret.

I december 2022 tillsattes en ny Försvarsberedning som har i uppgift att lämna förslag inför nästa totalförsvarsbeslut. Regeringen avser att återkomma till riksdagen under hösten 2024 med en proposition om totalförsvarets fortsatta inriktning och utformning.

3.5.1 En väl fungerande försvarsunderrättelseverksamhet och ökad förmåga att hantera antagonistiska hot

En god försvarsunderrättelseförmåga är en förutsättning för Sveriges möjligheter att föra en självständig och aktiv utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik. Den är även central för kartläggning av yttre hot mot landet, vilka kan riktas mot alla delar av samhället. Under 2024 ska försvarsunderrättelseförmågan, inklusive Försvarsmaktens och FRA:s förmåga att följa och analysera omvärldsläget och den aktuella situationen i Sveriges närområde, fortsätta att utvecklas och stärkas. Förmågan till förvarning ska stärkas.

Vidare är det angeläget att myndigheternas arbete med säkerhetsskydd fortgår i samhället under 2024 för att öka förmågan att hantera antagonistiska hot och minska sårbarheter på alla samhällets nivåer.

3.5.2 Utvecklad motståndskraft mot hybridhot

Regeringen anser att Sveriges samlade förmåga att identifiera, förvarna om, motstå och bemöta hybridhot i olika former behöver fortsätta att utvecklas.

Påverkanskampanjer, desinformation, cyberattacker, spionage eller sabotage är några exempel på hybridhot. Den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina ger viktiga lärdomar om hur hybridaktiviteter används före och under väpnat angrepp. Den första försvarslinjen mot hybridhot är vår nationella förmåga. Det kräver i sin tur en sammanhållen ansats och utvecklad koordineringsförmåga på alla nivåer i samhället. Ett stärkt totalförsvaret utgör härvidlag en viktig del. Regeringen anser också att Sveriges internationella samverkan för att bemöta hybridhot behöver stärkas. Sveriges kommande medlemskap i Nato blir en viktig plattform för detta, liksom det fortsatta arbetet inom EU.

3.5.3 Stärkt cybersäkerhet

Cyberangrepp från statliga aktörer pågår ständigt mot svenska mål. Hotbilden visar tydligt att vår förmåga att hantera cyberhoten måste ses ur ett brett perspektiv. Det är i högsta grad en fråga om nationell säkerhet, men också en viktig förutsättning för Sveriges konkurrenskraft och i förlängningen vårt ekonomiska välstånd. För att utveckla och upprätthålla en god motståndskraft, särskilt i ett försämrat omvärldsläge, behöver ett systematiskt informations- och cybersäkerhetsarbete genomföras på alla nivåer och över hela samhället. Regeringen ser behov av ytterligare åtgärder och avser att bl.a. ge FRA huvudansvar för verksamheten vid Nationellt cybersäkerhetscenter samt utveckla centrets samverkan med näringslivet.

3.5.4 Folkförankring genom hemvärdet och de frivilliga försvarsorganisationerna

Hemvärdet och de frivilliga försvarsorganisationerna (FFO) fyller viktiga funktioner inom totalförsvaret genom att utbilda person skapa folkförankring för försvaret och därmed stärka försvarsviljan i Sverige. Detta gäller även den ungdomsverksamhet som bedrivs av de frivilliga försvarsorganisationerna och Hemvärdet. I takt med att säkerhetsläget har försämrats har intresset från allmänheten ökat för att göra en insats inom dessa organisationer. Det visar på en stark försvarsvilja hos det svenska folket som behöver tas till vara.

Regeringen konstaterar att det är viktigt att fördelningen av tilldelade medel till FFO tillgodoser såväl organisationernas behov av finansiell stabilitet som myndigheternas behov av att kunna inrikta verksamheten för att svara mot nuvarande behov.

3.5.5 En försvars- och säkerhetsstrategi för rymden

Rymdens ökade betydelse för försvar och säkerhet samt dess koppling till kritiska beroenden innebär att rymden får en allt större roll i totalförsvaret. I syfte att säkerställa de försvars- och säkerhetspolitiska intressena i svensk rymdpolitik kommer regeringen under 2024 att presentera en försvars- och säkerhetsstrategi för rymdfrågor. Strategin kommer att utgå från Sveriges geostrategiska läge och nationella kapacitet och syfta till att utveckla Sveriges roll inom rymdfrågor.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 Beredskapskredit för totalförsvaret

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen fick nyttja en kredit i Riksgäldskontoret på högst 40 000 000 000 kronor för 2023. Regeringen anser att motsvarande bemyndigande bör lämnas för 2024. Beredskapskrediten ska säkerställa att en nödvändig beredskapshöjning inte förhindras eller fördröjs därför att regeringen inte disponerar nödvändiga betalningsmedel. Om beredskapskrediten utnyttjas avser regeringen att återkomma till riksdagen med redovisning av behovet av medel för den fortsatta verksamheten. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2024 utnyttja en kredit i Riksgäldskontoret som uppgår till högst 40 000 000 000 kronor i händelse av krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

4 Försvar

4.1 Mål för området

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2021/21:FöU4, rskr. 2020/21:136) att målet för det militära försvaret är att ha förmåga att

- försvara Sverige mot väpnat angrepp
- hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt
- främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser
- skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap.

Regeringen fattade den 17 december 2020 beslut om mål för Försvarmaktens operativa förmåga, som bl.a. innebär att Försvarmakten successivt under perioden 2021–2025, respektive 2026–2030, ska öka sin förmåga att omedelbart möta ett väpnat angrepp (Inriktning för Försvarmakten 2021–2025, Fö nr 30).

4.2 Resultatindikatorer och bedömningsgrunder

För att bedöma måluppfyllelsen av riksdagens mål för det militära försvaret utgår regeringen från resultatutvecklingen inom följande områden:

- operativ förmåga
- cyberförsvarsförmågan och försvarsunderrättelseverksamheten
- deltagandet i internationella insatser
- personalförsörjning
- materiel- och logistikförsörjning
- forskning och utveckling
- internationella försvarssamarbeten.

4.3 Resultatredovisning

Resultatredovisningen omfattar 2022 och vissa händelser under det första kvartalet 2023.

4.3.1 Säkerhetspolitisk utveckling

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde har ytterligare försämrats under 2022. Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 har Ryssland fortsatt aggressionen mot Ukraina och hoten om konfrontation med väst. Det säkerhetspolitiska läget har klargjort att det inte finns någon partnerdimension i Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) kollektiva försvar, utan att ömsesidiga försvarsförpliktelser enbart avser försvar av allierade. Den 16 maj 2022 fattade regeringen, med brett stöd i riksdagen, beslut om att ansöka om medlemskap i Nato. Se avsnitt 4.3.2.

I september 2022 inledde Ryssland mobilisering av landets väpnade styrkor och i oktober samma år genomfördes den illegala annekteringen av områden i södra och

östra Ukraina. Ryssland riktar hot mot kritisk infrastruktur och har återkommande uttryckt hot om att använda kärnvapen. Rysslands agerande innebär ett långsiktigt kraftigt försämrat säkerhetsläge i Europa.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina utgör även ett hot mot global fred och säkerhet. Situationen utmärks av en hårdnad och mer allomfattande geopolitisk maktkamp, stor dynamik och svårförutsägbara utfall.

Den ryska aggressionen innebär att säkerhetsläget i Europa har förändrats i grunden, med konsekvenser även för Sveriges säkerhet. Sveriges säkerhetspolitiska läge påverkas också av hybridhot, cyberattacker och gränsöverskridande terrorism samt klimatförändringarnas effekter på fred och säkerhet.

I Sahelområdet har utvecklingen fortsatt gått i en oroande riktning. Närvaron av utländska militära grupper i flera länder i Afrika förvärrar säkerhetssituationen i regionen. Etableringen av sådana militära grupperingar bör ses i ljuset av Rysslands agerande globalt, där Ryssland söker att utmana den globala säkerhetsordningen. Regeringen har noga följt den allvarliga utvecklingen i Mali med militära maktövertaganden och etablerandet av ett samarbete med Wagnergruppen. Utvecklingen i Mali har fått konsekvenser för det internationella samfundets engagemang i landet, och under 2022 har västländerna dragit ner den militära närvaron i regionen.

4.3.2 Sverige har vidtagit åtgärder med anledning av det säkerhetspolitiska läget

Sverige har ansökt om medlemskap i Nato

Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det kraftigt försämrade säkerhetspolitiska läget aktiverades för första gången den 25 februari 2022 de särskilda modaliteterna för förstärkt samarbete mellan Sverige, Finland och Nato (Modalities for Strengthened Interaction/MSI). Det utökade samarbetet möjliggjorde ett ökat och mer kvalificerat informationsutbyte om aktiviteter i Sveriges närområde. Sverige förstärkte även sina förbindelsearrangemang vid Natos militära högkvarter och staber med samverkanspersonal.

Sverige ansökte den 18 maj 2022 om medlemskap i Nato. Den 5 juli fick Sverige status som inbjudet land till Nato. Under 2022 ratificerade 28 av Natos 30 medlemsländer Sveriges medlemskapsansökan.

Som inbjudet land till Nato integreras Sverige gradvis politiskt och militärt till Nato. Integreringen omfattar bl.a. deltagande i Natos kommittéer och arbetsgrupper, policyutveckling, tilldelande av interimistiska förmågemål från Nato, administrativa förberedelser, rekryteringar och förstärkningar, utvecklande av utökad interoperabilitet med Nato och allierade styrkor samt inledande investeringar i t.ex. ledningssystem.

Sedan Sveriges ansökan om medlemskap inlämnades har Sverige ytterligare intensifierat det militära samarbetet med Nato, de nordiska länderna, USA, Storbritannien och andra allierade länder. Det stärkta samarbetet har under 2022 bl.a. innefattat ökad militär närvaro i Sveriges närområde, högnivåbesök samt övningsverksamhet med Nato och andra länder.

Om både Sverige och Finland var medlemmar i Nato skulle samtliga nordiska och baltiska länder omfattas av kollektiva försvarsförpliktelser. Den osäkerhet som i nuläget råder kring hur ett gemensamt uppträdande skulle utformas i en säkerhetspolitisk kris eller vid ett väpnat angrepp skulle minska.

Försvarsmyndigheterna har anpassat beredskapen och vidtagit åtgärder för att hantera den säkerhetspolitiska utvecklingen

Försvarsmakten upprätthåller en grundläggande beredskap dygnet runt, året om, för att kunna värna om Sveriges suveränitet och upprätthålla territoriell integritet. Med anledning av det försämrade omvärldsläget har Försvarsmakten kontinuerligt vidtagit åtgärder för att anpassa beredskapen till den rådande situationen. Genomförandet av nationella operationer har i jämförelse med föregående år ökat i omfattning under 2022. Även övningsverksamheten tillsammans med internationella samarbetspartners har ökat med anledning av det försämrade omvärldsläget och Sveriges ansökan om medlemskap i Nato. Försvarsmakten bedömer att den högre övningsfrekvensen har resulterat i ett utvecklat samarbete och ökad förmåga att verka tillsammans med partners.

Sverige har lämnat omfattande stöd till Ukraina

Under 2022 och första kvartalet 2023 har Sverige levererat såväl utbildningsstöd som militärt materiellt stöd till Ukraina. Mellan krigsutbrottet februari 2022 och mars 2023 fattades beslut om 11 militära stödpaket till ett värde om drygt 15,5 miljarder kronor. Därefter har ytterligare två stödpaket beslutats. Dessutom har finansiellt stöd om 200 miljoner kronor donerats till Ukraina via Nato Trust Fund, 340 miljoner kronor till den brittiskeledda International Fund for Ukraine (IFU) och omkring 1,1 miljarder kronor till den ukrainska centralbanken, öronmärkta för den ukrainska försvarsmakten. Genom IFU har Sverige bidragit till snabb upphandling och leverans av materiel från industri till Ukraina. Fram till september 2023 uppgår det totala värdet av Sveriges militära stöd till Ukraina till drygt 20 miljarder kronor.

Genom den Europeiska fredsfaciliteten (EPF) har Sverige även bidragit till EU:s militära materielstöd till den ukrainska försvarsmakten. EPF har underlättat ett samordnat, enat och snabbt agerande från EU:s sida avseende stöd till Ukraina. Under 2022 har EPF beviljat sju stödpaket om totalt 3,6 miljarder euro för ersättning till medlemsstater som bidragit med militärt materielstöd till Ukraina. En militär träningsinsats EU Military Assistance Mission in support of Ukraine (EUMAM) för den ukrainska försvarsmakten finansieras också via EPF. Efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har EPF i huvudsak nyttjats för att finansiera militärt materielstöd till den ukrainska försvarsmakten.

Sverige har också stöttat Ukraina genom utbildningsinsatser, t.ex. inom ramen för den brittiskeledda insatsen Interflex som syftar till att genomföra militär grundutbildning för ukrainska medborgare (se även avsnitt 4.3.4).

Ekonomiska förstärkningar för att öka den operativa förmågan

Med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget enades samtliga riksdagspartier under våren 2022 om ekonomiska förstärkningar till det militära och det civila försvaret i syfte att stärka försvarsförmågan på kort sikt och åstadkomma en snabbare upprustning av försvaret.

I slutet av året gav regeringen nya anvisningar till Försvarsberedningen, som därefter har inlett arbetet med att ta fram underlag inför beslut om totalförsvarets framtida inriktning och utformning. Den 19 juni 2023 överlämnade Försvarsberedningen rapporten Allvarstid (Ds 2023:39). Regeringens bedömningar avseende Försvarsberedningens rapport Kontrollstation 2023 (Ds 2023:12), som rör genomförandet av innevarande försvarsbeslut, framgår av bilaga 1.

4.3.3 Den samlade förmågan har fortsatt att utvecklas och beredskapen vidmakthållits

Att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp är det militära försvarets huvuduppgift och den dimensionerande utgångspunkten för uppbyggnaden av krigsorganisationen. Försvarsmakten bedömer att den operativa förmågan och krigsdugligheten under 2022 fortsatt har utvecklats och vidmakthållits i enlighet med fastställda mål. Samtidigt har det försämrade omvärldsläget krävt anpassningar av verksamheten. Som framgår av övriga avsnitt i resultatredovisningen har övningsverksamheten anpassats, ett omfattande materiellt stöd lämnats till Ukraina och den militära integrationen i Nato inletts. En större andel av Försvarsmaktens resurser har använts för att genomföra insatser och beredskap än tidigare år. Det försämrade omvärldsläget i Sveriges närområde har medfört att Försvarsmakten har genomfört beredskapsanpassningar vilket pågått parallellt med myndighetens tillväxt. Myndigheten har upprätthållit beredskap och därigenom kunnat bidra till hävdandet av Sveriges suveränitet och värnat nationella intressen. Övervakning av svenskt territorium har bedrivits kontinuerligt och verksamheten i Sveriges närområde har följts i syfte att upptäcka och avvisa kränkningar, upprätthålla Sveriges territoriella integritet samt skyddsvärd verksamhet. Försvarsmakten har i huvudsak haft en god förmåga att lösa uppgifterna såväl nationellt som internationellt.

Fortsatt arbete för att stärka mobiliseringsförmågan

Mobilisering omfattar alla åtgärder som vidtas, efter det att regeringen har beslutat om höjd beredskap, för att sammanföra personal, förnödenheter och anläggningar med tillhörande planer till krigsförbanden för att genomföra operationer. Det försämrade omvärldsläget ställer högre krav på Försvarsmaktens förmåga att mobilisera hela krigsorganisationen vid beslut om höjd beredskap. I likhet med föregående år har Försvarsmakten i sina utvärderingar gjort bedömningen att mobiliseringsförmågan behöver öka. Under 2022 har arbetet med att stärka Försvarsmaktens förmåga att mobilisera fortsatt, t.ex. avseende en ökad förbandsnära förrådshållning vilket bl.a. innebär utökade behov av investeringar i infrastruktur runt om i hela landet.

Ökade bidrag till frivilliga försvarsorganisationer

En stark och väl förankrad försvarsvilja är en betydelsefull faktor för totalförsvarets samlade krigsavhållande förmåga liksom för Försvarsmaktens möjligheter att uppnå satta mål. Det ekonomiska stödet till frivilliga försvarsorganisationer (FFO) ökade 2022 jämfört med föregående år. Under året har Försvarsmakten utbetalat organisationsstöd om totalt 73,3 miljoner kronor och 142,7 miljoner kronor i uppdragsersättning till FFO.

Krigsorganisationens utveckling

Grundorganisationen är Försvarsmaktens organisation i fred som svarar för fredstida uppgifter och krigsförbandsproduktion. Krigsorganisationen är den organisation som Försvarsmakten intar vid höjd beredskap. Under 2022 har arbetet fortsatt med att genomföra den inriktning som riksdagen beslutat för krigsorganisationen. Inriktningen har omsatts i Försvarsmaktens planering för bl.a. personal, materiel, infrastruktur och övningar. Försvarsmakten har därtill arbetat med att upprätthålla beredskap såväl nationellt som internationellt, att utbilda krigsförband samt att stärka den operativa förmågan i samtliga försvarsgrenar och funktioner i enlighet med regeringens fastställda mål. Samtidigt har, som redovisas nedan, förbandsverksamheten och den planerade förmågeutvecklingen särskilt inom armén påverkats av

omvärldsutvecklingen, förberedelserna inför en anslutning till Nato och Sveriges stöd till Ukraina.

Armén har lämnat ett omfattande stöd till Ukraina samtidigt som tillväxten fortsatt

Armén har upprätthållit nationell och internationell beredskap. Arbetet med att in ta den beslutade krigsorganisationen 2030 har fortsatt. Utvecklingen av brigaderna och de fristående förbanden har fortsatt och arbetet med att etablera divisionens strukturer har påbörjats. Samtidigt har den planerade verksamheten under 2022 påverkats av det säkerhetspolitiska läget. Det svenska stödet till Ukraina är till stor del kopplat till arméns verksamhet och innebär en betydande ansträngning. Under 2022 har armén lämnat omfattande stöd till Ukraina vilket påverkat tillgången till materiel och personal negativt och förstärkt ett sedan tidigare ansträngt läge.

Personalförsörjningen inom armén har i huvudsak gått enligt plan såväl avseende rekrytering som att behålla personalen (se även avsnitt 4.3.5). Sammantaget har armén en positiv tillväxt, även om personella utmaningar kvarstår främst inom specifika funktioner t.ex. teknisk tjänst. Repetitionsutbildning av 1 400 värnpliktiga inom armén har genomförts enligt plan.

Övningsverksamheten har i huvudsak fortgått enligt plan. Under hösten 2022 genomfördes en i förväg oannonserad beredskapskontroll där en reducerad brigadstridsgrupp transporterades till norra Sverige för att efter tid av samövning utan förvarning transporteras till Finland för att delta i den svensk-finska övningen Vigilant Knife. Under 2022 kan även den norska övningen Cold Response 22 samt övning Värld i Skövde nämnas, där den senare var slutövning för en stor del av arméns grundutbildningsomgång 2021 och 2022. Sveriges ansökan om Natomedlemskap har ytterligare intensifierat internationella uppkomna övningsutbyten. Arméns sedan tidigare nära samarbete med Finland inom ramen för det svensk-finska försvarssamarbetet (FISE) har fortsatt och kompletterats med Norge i ett trilateralt format mellan Finland, Sverige och Norge (FISENO). Även samarbetet med USA och Storbritannien har ökat under året. Då dessa övningsutbyten i många fall varit hastigt uppkomna har de inte alltid fullt kunnat anpassas mot de faktiska behov som krigsförbanden har.

Armémateriel

Anskaffningen av luftvärnssystem 103 Patriot har avslutats tidigare än planerat i och med att samtliga tre kvarvarande eldenheter levererats under 2022. I anskaffningen kvarstår endast leverans av viss systemmateriel. Arbetet med integrering av det nya luftvärnssystemet i det samlade luftförsvaret fortsätter. Omsättningen av sensorkedjan har inletts genom beställning av sensorer med särskild lång räckvidd. Se vidare gällande redovisning av pågående materielinvesteringar i tabell 4.4.

Soldatburna vapen som nytt eldhandvapensystem har beställts och anskaffas i samarbete med Finland. Den nya Markstridsuniform 24 har beställts efter omfattande utvärdering och enligt plan. Under 2022 och början av 2023 har även stora beställningar lagts avseende fordonssystem som bandvagnar och pansarterrängbilar, men även specialfordon som flytbroläggare. Renovering av bl.a. stridsfordon och stridsvagnar fortsätter. Omsättningen av äldre lastbilar och personbilar har fortsatt i stor mängd.

Samtidigt präglas 2022 liksom tidigare år av problem med tillgängligheten på materiel för förbandsproduktionen. Brister i tillgängligheten på organisationsbestämmande materiel har påverkat verksamheten under året. En viktig anledning till detta är likt tidigare år pågående renoveringar av stridsvagnar och stridsfordon samt ett sedan lång

tid uppbyggt behov av underhåll och reparationer. Försvarmaktens markverkstäder har alltså inte tillräcklig kapacitet för att svara mot behoven. Det omfattande stöd som armén lämnat till Ukraina ställer dessutom ytterligare krav på markverkstäderna. Detta uppkomna behov indikerar också att armén i nuläget inte har tillräcklig eget inflytande och styrning över markverkstäderna, vilket riskerar medföra att den befintliga kapaciteten inte nyttjas på ett tillräckligt effektivt sätt. Arbete pågår för att öka markverkstädernas kapacitet för att dessa ska kunna fungera ändamålsenligt utifrån arméns behov. I avsnittet De gemensamma stödfunktionerna fortsätter utvecklas finns mer information om markverkstäderna. Det finns också brister avseende fördelning och tillgång av personlig utrustning vilket påverkat verksamheten negativt.

Trots utmaningar har marinen vidmakthållit förmåga

Marinen har under året upprätthållit nationell och internationell beredskap samt deltagit med förband i beredskapskontroller.

Det förändrade säkerhetspolitiska läget i Europa har föranlett en ökning av uppkommen insats- och beredskapsverksamhet även för marinen. För att hantera den ökade insats- och beredskapsverksamheten har marinen inte genomfört marinövningen Swedish Naval Exercise 22 (SWENEX 22) och ställt in deltagandet för de sjögående förbanden i den multinationella övningen Cold Response 22. Trots detta har, enligt Försvarmakten, marinen genom omplanering och anpassning av övningsverksamheten kunnat vidmakthålla krigsförbandens duglighet på ett godtagbart sätt.

Under året har planering och förberedelser påbörjats vid Karlskrona garnison (Marinbasen) och Haninge Garnison (Stockholms amfibieregemente) för att sätta upp två nya krigsförband 2025 respektive 2027. De nya krigsförbanden, marin basbataljon, kommer att öka marinens förmåga till logistikförsörjning i hela konfliktskalan. Återetableringen av Älvsborgs regemente (Amf 4) i Göteborg som ny marin garnison och utvecklingen av en andra amfibiebataljon (5. amfbat) har fortgått enligt plan. Marinstabens fortsatta etablering på Muskö har fortgått och utlokaliseringen av stabens operationsavdelning från Högkvarteret till Muskö genomfördes första kvartalet 2023.

Under 2022 har organisatoriska och infrastrukturella förberedelser fortsatt för att från 2023 kunna öka värnpliktsproduktionen vid samtliga garnisoner och förband i marinen i syfte att säkerställa framtida försörjning av yrkesofficerare. De sjögående förbanden har fortsatt brist på yrkesofficerare inom framför allt teknisk tjänst, vilket till del påverkat förbandsproduktionen. En åtgärd som initierats under året för att hantera bristen är att en ny utbildningsinriktning inom maskinteknik för specialistofficerare inrättats och påbörjats under 2022.

Marinen har under 2022 tagit emot korvetter (se redovisning under Marinmateriel nedan), vilket medför en betydande ökning såväl avseende operativ tillgänglighet som uthållighet samt försvarsförmåga avseende huvuduppgifter inom hela konfliktskalan. Ytterligare leveranser av torpeder som beskrivs i avsnittet Marinmateriel tillför marinen en förmåga att verka mot kvalificerade mål under ytan. Därutöver har bevakningsbåtar utrustats med vapenstationer vilket är ett välkommet taktiskt tillskott med bl.a. ökad sensor- och verkansförmåga under alla sikt- och väderförhållanden.

Tillgängligheten på materielen har under året vidmakthållits via civila leverantörer. Kvaliteten på utfört vidmakthållande har till stor del motsvarat kravställningen, men kvalitetsbrister likväl som resursbrister i förhållande till vad som avtalats med leverantörerna har förekommit. Sammantaget har detta påverkat förbandens operativa tillgänglighet negativt.

Åtgärder har löpande genomförts för att öka personalresurserna, men det finns stora utmaningar när det gäller rekrytering av efterfrågad teknisk kompetens.

Marinmateriel

Under 2022 har verksamheten varit omfattande och inkluderat dels leverans av tidigare beställd produktion, dels planering inför och start av ny produktion. Flera större anskaffningar som löper under flera år pågår, däribland byggnation av ubåt av Blekingeklass. Signalspaningsfartyget är i sin slutfas och levereras till Försvarmakten under första halvåret 2023. Åtgärder har vidtagits inför modifiering av de fem befintliga korvetterna av Visbyklass. I tabell 4.4 finns ytterligare redovisning av pågående materielinvesteringar för marinstridskrafterna.

Inom undervattensområdet har Torpedsystem 47 börjat levereras till Försvarmakten för användning på korvetter samt ubåt och ersätter torped 45. Därutöver har även två korvetter av Gävleklass levererats till Försvarmakten efter genomförd halvtidsmodifiering. Ytterligare fartyg har integrerats med Nato-interoperabel datalänk 16 och 22. Under 2022 har halvtidsmodifiering av den tredje ubåten av Gotlandsklass påbörjats. Det är en omfattande modernisering där både lednings- och sensorsystemen men också skeppssystemen uppgraderas. Därutöver har FMV tecknat avtal med industrin om livstidsförlängning av två minröjningsfartyg av Kosterklass. Moderniseringen innebär bland annat att fartygen får ny navigationsradaranläggning och förbättrade ledningssystem.

Flygvapnet uppnår i huvudsak sina operativa krav – trots fortsatt försämrat personalläge

Flygvapnet har under det gångna året upprätthållit nationell och internationell beredskap samt kontinuerligt anpassat denna utifrån det försämrade omvärldsläget. Som en följd av Rysslands aggression mot Ukraina, och till del även av pandemin, har stora delar av flygvapnets förbandsproduktion behövt omplaneras. Sveriges ansökan om medlemskap i Nato har lett till ökat fokus på samarbete och samövningar, bl.a. ett tillkommande tiotal samövningar med USA, Storbritannien, Nato samt med de nordiska grannländerna. Övningsverksamheten har fortsatt att öka under 2022 och har positivt bidragit till utbildning och vidmakthållande av flygvapnets krigsförband, samtidigt som belastningen på dessa förband har ökat. Exempel på övningar som flygvapnet har deltagit i är Cold Response 22, Luftförsvarsövning 22, Baltops och Ruska 22 (finsk flygvapenövning). Ett antal mindre samövningar har genomförts inom ramen för Finnish Swedish Training Event (FSTE), parallellt med återkommande samövningar med Norge och Finland som en del av Cross Border Training verksamheten.

Även om den ökade samövningsverksamheten har haft positiva effekter, har samtidigt resursbristen i form av främst personal och flygtid inneburit att insatser och utbildning likt föregående år behövts prioriteras före förmågeutveckling. Den fortsatta bristen på personal, exempelvis flygstridsledare, flygtekniker och piloter, utgör flygvapnets största begränsning. Den tidigare bristen på piloter har under 2022 ökat, framför allt som en följd av att ett trettiotal piloter är tjänstlediga från Försvarmakten. Som en följd redovisar Försvarmakten att flygvapnets förmåga att utbilda och vidmakthålla de berörda krigsförbanden har nedgått markant. Antalet flygtimmar för JAS 39 har under 2022 sjunkit med 12 procent vilket enligt Försvarmakten uteslutande beror på pilotbrist.

Andra flygsystem som har utmaningar med flygtidsproduktion, vilket leder till direkta effekter på den flygoperativa förmågan, är bl.a. helikopter 14. Flygtidsproduktionen motsvarar inte helikopterdivisionernas flygtidsbehov. Inom transportflygsystemet har Tp 84 Herkules ökande utmaningar med den tekniska tillgängligheten, vilket även det

leder till effekter för flygtransportförmågan. Åtgärder som har genomförts för att öka tillgängligheten är att det har etablerats flygverkstäder för helikopter 14 på flottiljerna i Ronneby och Luleå och i Ronneby har även flygverkstaden för JAS 39 återuppbyggts.

Tabell 4.1 Flygtimmar per flygplans- och helikoptertyp

Antal flygtimmar

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
JAS 39	10 974	10 622	10 233	9 624	11 308	11 727	10 364
SK 60	2 242	2 099	2 196	1 952	3 922	5 085	4 770
Tp 84	2 242	2 099	2 196	1 952	1 447	1 711	1 714
Fpl 100	1 495	1 647	1 602	1 693	1 304	1 025	864
Fpl 102	1 809	1 795	1 607	1 596	1 489	1 850	1 947
Helikopter 14	1 523	1 473	1 454	1 025	1 165	1 170	1 133
Helikopter 15	3 701	4 057	3 637	3 653	3 772	3 350	3 221
Helikopter 16	2 531	2 716	2 815	2 449	2 326	2 403	2 293

Källa: Försvarmaktens årsredovisning.

Flygmateriel

Flygvapnet har under året fått leverans av ytterligare två modifierade helikopter 14. Ett flertal leveranser av flygunderhållsbilar, tankbilssekipage, hjullastare m.m. ingående i flygbaserna har gjorts. Därutöver har det levererats kvalificerad ammunition av typ GBU-49 (bomber). Omförhandling har skett med industrin för att medge vidmakthållande av JAS 39 C/D under hela 2020-talet. Detta har inneburit en förändrad leveransplan för JAS 39 E. Sammantaget bidrar omförhandlingen till bästa möjliga operativa förmåga över tiden för stridsflygsystemet i alla beredskapsnivåer givet förutsättningar. Livstidsförlängning av Tp84 har avbrutits efter flera överprövningar gällande upphandlingarna. Alternativa lösningar ses över vid myndigheterna. Avtal har tecknats med industrin om leverans av två radarspaningsflygplan S 106 Global Eye. Mer information om pågående materielinvesteringar för flygstridskrafterna återfinns i tabell 4.4.

Specialförbanden har stärkt sin nationella förmåga

Specialförbanden har fortsatt utvecklingen av en mer robust organisation i syfte att öka förmågan vad gäller nationellt försvar. Övningsverksamhet genomförts tillsammans med armén, marinen, flygvapnet och hemvärnet. Detta har bidragit till ökad förmåga till gemensamma operationer och till ökad interoperabilitet med andra länder, främst USA.

De gemensamma stödfunktionerna fortsätter utvecklas

Under 2022 inleddes ett arbete med att höja den gemensamma förmågan till strategisk och operativ ledning. Arbetet har syftat till att stärka Försvarmaktens strategiska nät samt genom anskaffning av reservdelar och utbytesenheter för att öka nätets robusthet. Arbetet har genomförts för att öka ledningsfunktionens förmåga att stödja vid aktivering och mobilisering av krigsförband, inklusive åtgärder för den förbandsnära förrädsställningen.

Under 2022 har övningsverksamheten präglats av såväl beredskapskontroller som internationella förbandsövningar. Därutöver har förändringen i närområdet inneburit att ledningsfunktionen deltagit i många uppkomna nationella operationer. Detta har möjliggjort för Försvarmakten att bibehålla en god lägesbild men har också inneburit en hög belastning på personalen. Ledningsfunktioner har under året bidragit till de pågående internationella insatserna.

Ett antal it-system har uppgraderats och levererats under året. Tillförsel av krypton till Försvarsmaktens it-arbetsplatser har prioriterats i syfte att öka möjligheten till distansarbete samt underlätta nyetableringen av organisationsenheter.

Cyberförsvarsförmågan har fortsatt stärkts och utvecklats. Under 2022 påbörjades etableringen av ett andra it-försvarsförband (2. ITF). Vidare har Försvarsmakten även påbörjat bemanning av cyberförsvarsofficerare till de taktiska staberna. Rekryteringsmålen är dock försenade drygt ett år gentemot planen, bl.a. till följd av konkurrensen med samhället i övrigt om civila experter inom området.

Logistikfunktionen har under året genomfört verksamhet och upprätthållit beredskap enligt plan samt hanterat under året uppkomna behov där stödet till Ukraina är det tydligaste exemplet. Sammantaget medför detta att utvecklingen av den operativa förmågan och krigsförbandens krigsduglighet begränsats i förhållande till planeringen.

Logistikfunktionen har under året upplevt brist på personal och fortsatta problem att rekrytera till vakanser. Förmågan att stödja och försörja krigsorganisationens förband har övats under året. Samarbete kring logistik har även genomförts inom ramen för försvarssamarbetet mellan Finland och Sverige (FISE).

Markverkstäderna har de senaste åren utökats med fler än hundra medarbetare. Rekrytering har prioriterats i verksamheten och målet är att rekrytera ytterligare mekaniker under 2023. Planerade åtgärder har till delar genomförts men man har ännu inte nått upp till efterfrågad kapacitet fullt ut. Åtgärder har genomförts såsom t.ex. ett nytt sätt att bedriva underhåll för lätta fordon. Tillgängligheten på markmateriel är dock fortsatt alltför låg vilket påverkar arméns förbandsproduktion. Som beskrivits tidigare i avsnittet Armémateriel har Försvarsmaktens markverkstäder alltså inte tillräcklig kapacitet för att svara mot behoven.

Stort intresse för hemvärnet

Under 2022 uppgick antalet ansökningar till hemvärnet till 28 959, vilket är en historiskt hög siffra som kan kopplas till det försämrade omvärldsläget. Snittet för ett normalår ligger på 4 700 ansökningar. Detta har bidragit till att antalet hemvärnsavtal har ökat med omkring 1 800 jämfört med 2021.

Andelen kvinnor har minskat med en procentenhet jämfört med 2021, till 12 procent, vilket underskrider Försvarsmaktens målsättning om 17 procent. Försvarsmakten har under året prioriterat att omhänderta det stora antalet ansökningar för att utbilda och bemanna hemvärnsbataljonerna.

Hemvärnet har under året upprätthållit beredskap enligt plan. Verksamheten har under året justerats genom ökade beredskapsåtgärder. Förbandsproduktionen har under 2022 genomförts enligt plan och krigsdugligheten hos förbanden har med något undantag kunnat vidmakthållas. Särskilda åtgärder har vidtagits för att höja krigsdugligheten för hemvärnsbataljonen på Gotland som en konsekvens av det förändrade säkerhetspolitiska läget. Stöd till samhället har lämnats till exempel i form av stöd med covidtransporter och eftersök av försvunna personer.

Hemvärnets övnings- och utbildningsystem har genomförts enligt plan. Under 2022 har den sista inryckningen av värnpliktiga till hemvärnets utbildningsgrupper genomförts. Denna utbildning avslutas och ersätts med grundutbildning vid ordinarie regementen och flottiljer.

Under året har bl.a. krypterade sambandssystem, laseravståndsinstrument och hundmateriel tillförts hemvärnsbataljonerna. Dock har det fortsatt funnits bristande tillgänglighet på materiel, bl.a. personlig utrustning.

Försvarsmakten har lämnat stöd till civil verksamhet

Inom ramen för gällande förordningar har Försvarsmakten lämnat stöd till civil verksamhet vid 93 tillfällen under 2022, främst med materiel och personal. Försvarsmakten har bl.a. lämnat stöd till ansvariga myndigheter i samband med utredningar efter explosionerna vid gasledningarna Nord Stream 1 och 2. Myndigheten har också lämnat stöd med räddnings- och sjukvårdspersonal samt flygtransporter till de jordbävningsdrabbade områdena i Turkiet.

Antalet beviljade stödinsatser var högre 2021, då myndigheten lämnade stöd vid 121 tillfällen. Orsaken till detta är att stödet till civil verksamhet kopplat till pandemin minskade under 2022.

Försvarsunderrättelseverksamheten bidrar till Försvarsmakten

Försvarsunderrättelseverksamheten har fortsatt bidragit med underlag till Försvarsmaktens omvärldsbevakning och insatser. Försvarsunderrättelseverksamheten har även bidragit till utvecklingen av krigsorganisationen.

Försvarsunderrättelseverksamheten har utvecklats och stärkts men arbetet har även under 2022 påverkats och delvis fördröjts på grund av kvardröjande effekter av covid-19-pandemin.

4.3.4 Försvarsmakten har deltagit i internationella insatser

Försvarsmaktens deltagande i internationella insatser har bidragit till att utveckla och stärka relationerna till internationella organisationer och partners såsom FN, EU och Nato. Deltagandet har bidragit till att försvarets förmåga ökat samt vidmakthållande och utveckling av interoperabilitet med andra länder. Att delta i operativ verksamhet har också en positiv inverkan på personalens utveckling. Krigsförbandens förmåga att lösa huvuduppgifter har i viss mån påverkats då tillgång och tillgänglighet till materiel och personal begränsats av deltagandet i internationella insatser. För mer information om de internationella insatserna som finansieras inom utgiftsområde 5, se UO5, 2.3.3.

Det svenska deltagandet i insatsen Minusma i Mali har under våren 2023 utvecklats. Samtlig svensk personal och svensk materiel är hemtaget.

Den 15 februari 2022 inleddes utvecklingen av Sveriges deltagande med specialförbandsstyrka i Task Force Takuba i Mali. Försvarsmakten bedömer att insatsen har utvecklat specialförbandets förmåga att verka i en utmanande miljö med högt hot. Särskilt har förmågan att verka mellan olika delar av specialförbanden stärkts och validerats. Det svenska specialförbandsbidraget var helt avslutat i april 2022 och har varit ett mycket uppskattat bidrag i Task Force Takuba.

Deltagande i Natos insatser fortsatte under 2022 genom bidrag med personal till rådgivande befattningar i Kosovo (Kosovo force, KFOR) och i Irak (Nato Mission Iraq, NMI).

Försvarsmakten har vidare bidragit i olika rådgivnings- och stabsbefattningar till den militära utbildningsinsats som bedrivs inom ramen för den internationella koalitionen mot Daesh, Operation Inherent Resolve (OIR) i Irak.

Försvarsmakten fortsatte under 2022 deltagandet i EU:s utbildningsinsatser i Mali, Somalia och Centralafrikanska republiken samt med stabsbefattningar till EU:s marina insatser Operation Irini och Operation Atalanta.

Försvarsmakten lämnade under 2022 stöd till arbetet för säkerhetssektorreform (SSR) i Ukraina, Georgien och Moldavien. På grund av omvärldsutvecklingen har begränsad

verksamhet kunnat genomföras i Ukraina och Moldavien. I Moldavien stödjer Försvarsmakten utvecklingen inom områdena jämställdhet samt inom kvinnor, fred och säkerhet. I Georgien har Försvarsmakten sedan juni 2022 bemannat en befattning vid NATO Core Team i Tbilisi och Försvarsmakten deltog under våren 2022 i NATO-Georgia exercise. Se nedan om stöd av ukrainska soldater på minröjningsområdet.

Stöd till Ukraina genom utbildningsinsatser

Sedan hösten 2022 bidrar Sverige med en förstärkningsofficer vid Military Planning and Conduct Capability (MPCC) i Bryssel i syfte att stödja planeringen av EU:s militära stödinsats för Ukraina EUMAM Ukraina. Försvarsmakten bidrar också med instruktörer till en grundläggande militär utbildning för ukrainska medborgare inom ramen för den brittiskt ledda utbildningsinsatsen Interflex, som genomförs i Storbritannien. Under perioden augusti till december 2022 bidrog Försvarsmakten med 65 instruktörer till insatsen. Vad gäller den av Kanada ledda utbildningsinsatsen operation UNFIER var Försvarsmaktens avsikt att fortsätta bidra till insatsen under 2022, men med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina suspenderades verksamheten i februari 2022 och svensk personal återvände till Sverige.

4.3.5 Personalvolymerna ökar men utmaningar finns inom vissa nyckelkompetenser

Försvarsmaktens personalvolym ökar i enlighet med myndighetens målsättningar. Stabiliteten i personalförsörjningen har ökat genom långsiktig planering och identifiering av behov och brist på personal i krigs- och grundorganisationen. Liksom tidigare år noteras en brist på vissa specifika kompetenser (se t.ex. avsnitt 4.3.3 avseende flygvapnet). Försvarsmakten kartlägger kontinuerligt nödvändiga kompetenser och vidtar åtgärder för att stärka attraktionskraften och förmågan att behålla medarbetare. Under 2022 skedde en kraftig ökning av ansökningar till hemvärnet.

Tabell 4.2 Personalförsörjningens utveckling 2020–2022

	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Kontinuerligt anställda i Försvarsmakten	24 094	24 353	25 011
Andel kvinnor	21 %	22 %	23 %
Andel män	79 %	78 %	77 %
Officerare totalt	9 277	9 378	9 507
Andel kvinnor	8 %	9 %	9 %
Andel män	92 %	91 %	91 %
Civilanställd personal i Försvarsmakten	8 927	9 147	9 573
andel kvinnor	39 %	39 %	39 %
andel män	61 %	61 %	61 %
Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	5 167	5 098	5 247
andel kvinnor	13 %	15 %	17 %
andel män	87 %	85 %	83 %

Antal kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän som är tjänstlediga för officersutbildning	700	720	676
Antal reservofficerare	6 762	6 854	6 837
andel kvinnor	4 %	4 %	4 %
andel män	96 %	96 %	96 %
Antal tidvis anställda gruppbefäl, soldater och sjömän	4 686	4 428	4 603
andel kvinnor	11 %	12 %	13 %
andel män	89 %	88 %	87 %
Antal värnpliktiga som påbörjat grundutbildning	4 915	5 873	5 475
andel kvinnor	18 %	21 %	24 %
andel män	82 %	79 %	76 %
Antal värnpliktiga som slutfört grundutbildning	3 987	4 550	5 195
andel kvinnor	15 %	17 %	21 %
andel män	85 %	83 %	79 %
Antal mönstrade	13 000	19 800	21 100
andel kvinnor	26 %	38 %	20 %
andel män	74 %	62 %	80 %
Hemvärns- och frivilligavtal	20 266	20 100	21 488
Andel kvinnor	13 %	13 %	12 %
Andel män	87 %	87 %	88 %

Källa: Försvarsmaktens årsredovisning 2022, Plikt- och prövningsverkets årsredovisning 2022.

Antalet kontinuerligt anställda fortsätter att öka

Antalet kontinuerligt anställda i Försvarsmakten har fortsatt att öka under 2022. Ökningen består i huvudsak av officerare, gruppbefäl, soldater och sjömän och civilanställda.

Personalkostnaderna uppgick 2022 till ca 18,9 miljarder kronor vilket är en ökning med ca 1,1 miljarder kronor jämfört med 2021.

Antalet yrkesofficerare överskred myndighetens målsättning under året. Inflödet kommer framför allt från yrkesofficersutbildningarna och från återanställningar av yrkesofficerare som tidigare avslutat sin anställning. 209 personer påbörjade officersprogrammet under 2022, vilket var lägre än myndighetens mål om 250 personer, samt lägre än föregående år. Andelen kvinnor minskade jämfört med föregående år. Antalet studerande vid specialistofficersutbildningen (SOU) fortsätter emellertid att öka. Likaså ökar andelen kvinnor som påbörjade SOU 2022.

Det finns ett numerärt överskott av reservofficerare (RO) till följd av att Försvarsmakten har valt att behålla dessa för att ha en viss handlingsfrihet i att bemanna krigsorganisationen. Myndigheten har ännu inte tydliggjort det faktiska behovet av reservofficerare men arbetar med frågan.

Fler värnpliktiga slutför grundutbildning och mönstringsnivån fortsätter öka

Av de som slutförde grundutbildningsomgång 2021/22 har huvuddelen krigsplacerats och drygt 1 500 har anställts som gruppbefäl, soldater eller sjömän, vilket utgjorde det huvudsakliga inflödet till denna personalkategori. Det var 400 personer färre som

påbörjade grundutbildning under 2022 jämfört med 2021. Andelen kvinnor ökade med tre procentenheter under samma period. Trots att antalet som påbörjade grundutbildning 2022 minskade så överskreds myndighetens mål för 2022 avseende antal värnpliktiga som ska påbörja grundutbildningen. Andelen avbrott från grundutbildningen ligger fortsatt på en låg nivå jämfört med de sista åren innan värnpliktsutbildningen lades vilande för 13 år sedan. Antalet som slutförde sin grundutbildning 2022 ökade med ca. 600 värnpliktiga jämfört med 2021.

Under 2022 skickade Totalförsvarets plikt- och provningsverk mönstringsunderlag till drygt 106 000 totalförsvarspliktiga födda 2004 inför grundutbildningsomgång 2023/24. De som bedöms ha bäst förutsättningar att klara mönstringen väljs ut. 2022 kallades motsvarande 18 procent av årskullen till mönstring, av dessa var 30 procent kvinnor och 70 procent män.

Under 2022 mönstrade och provade Totalförsvarets plikt- och provningsverk 21 000 personer, vilket var fler än föregående år (19 800).

Andelen kvinnor i Försvarsmakten ökar något

Andelen kvinnor i Försvarsmakten låg på ungefär samma nivå eller högre inom de olika personalkategorierna under 2022 som föregående år. En viss ökning har skett bland de värnpliktiga och bland kontinuerligt anställda gruppbefäl, soldater och sjömän. Andelen kvinnor som påbörjat Officersprogrammet (OP) har minskat med fem procentenheter relativt föregående år, samtidigt som andelen kvinnor bland de som påbörjat SOU ökat med lika många procentenheter.

Försvarsmakten har fortsatt sitt arbete med utbildning av personal, kommunikation och information, systematisk integrering av jämställdhetsperspektiv, materielutveckling, och framtagande av stödmaterial för att öka andelen kvinnor i verksamheten samt för att stärka jämställdhetsintegreringen inom myndigheten. Myndigheten har vidare bidragit till genomförandet av den nationella handlingsplanen för kvinnor, fred och säkerhet.

Arbetet med likabehandling och mot diskriminering har fortsatt under 2022

Under 2022 har Försvarsmakten fortsatt att särskilt fokusera på frågan om ovälkommet beteende, och har vidareutvecklat utbildning och internkommunikation. Försvarsmakten bedömer att arbete kvarstår för att vidareutveckla systematiken i hanteringen av dessa frågor. Under 2022 har Ledningsregementet genomfört ett omfattande åtgärdsarbete med anledning av rapporter rörande brister gällande värdegrund och bemötande under värnpliktsutbildningen under 2021. Försvarsmakten bedömer att arbetet har varit framgångsrikt då bl.a. undersökningar visar på en ökad trivsel och att en större andel av den berörda värnpliktskullen än tidigare år valt att bibehålla sitt engagemang i Försvarsmakten.

4.3.6 Försvarsmaktens grundorganisation utökas i stort enligt plan

Arbetet med att utöka Försvarsmaktens grundorganisation pågår i överensstämmelse med vad regeringen föreslagit till riksdagen i propositionen Totalförsvaret 2021–2025. Försvarsmaktens tillväxt innebär behov av kraftig utbyggnad av myndighetens infrastruktur. Försvarsmaktens arbete tillsammans med Fortifikationsverket har därför skiftat fokus från vidmakthållande och avveckling till tillväxt och återinrättande av regementen och flottiljer.

Regeringen beslutade den 17 juni 2021 om en ändring av förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarmakten. Ändringen, som trädde i kraft den 1 september 2021, innebär att Norrlands dragonregemente (K 4) i Arvidsjaur, Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4) i Göteborg, Upplands flygflottilj (F 16) i Uppsala, Dalregementet (I 13) i Falun och Västernorrlands regemente (I 21) i Sollefteå med utbildningsdetachement (Jämtlands fältjägarbatal) i Östersund återinrättas som egna organisationsenheter. Den 30 juni 2022 beslutade regeringen om ytterligare en ändring av Försvarmaktens instruktion. Ändringen, som trädde i kraft den 1 oktober 2022, innebär att Bergslagens artilleriregemente (A 9) i Kristinehamn återinrättades som egen organisationsenhet. Under 2022 invigde Försvarmakten Västernorrlands regemente (I 21) med Jämtlands fältjägarbatal den 16 januari och Bergslagens artilleriregemente (A 9) i Kristinehamn invigdes den 4 december.

Försvarmakten har under 2022 bedrivit grundutbildning vid ovan nämnda organisationsenheter, förutom vid Bergslagens artilleriregemente. Tillsammans med Fortifikationsverket och Försvarets materielverk (FMV) har Försvarmakten under 2022 fått tillträde till 46 nya objekt, motsvarande en tillkommande hyreskostnad om 60 miljoner kronor per år. Av dessa nya objekt finns bland annat den fortsatta etableringen av Gotlands regemente (P 18), lokaler för införande av medelräckviddigt luftvärn (Patriot) samt förvärv av mark och lokaler för etablering av nya förband.

Mängden förvärv har ökat markant jämfört med tidigare år. Exempelvis har Försvarmakten uppdragit till Fortifikationsverket att realisera förvärv av två större kontorsfastigheter i Stockholmsområdet bland annat i syfte att möjliggöra framtida lokalisering av Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) samt fortsätta Försvarmaktens arbete med att ersätta externa införläningar med förhyrda lokaler i statlig regi. Försvarmaktens och Fortifikationsverkets arbete med tillväxt inom infrastrukturuområdet begränsas idag framför allt av myndigheternas tillgång på personal med relevant kompetens.

Försvarmaktens totala lokalkostnader uppgick 2022 till ca 3,4 miljarder kronor. År 2021 var Försvarmaktens lokalkostnader ca 3 miljarder kronor. Lokalkostnaderna kommer att öka i takt med Försvarmaktens tillväxt och återetablering av ovan nämnda regementen och flottiljer.

4.3.7 Materieförsörjning

Materieförsörjningen är en av flera förutsättningar för krigsförbandens utveckling och Försvarmaktens nuvarande och kommande förmågor. Materieförsörjningen syftar till att förse krigsförbanden med den materiel som behövs för att bibehålla och utveckla operativ förmåga. Det är Försvarets materielverks (FMV) uppgift att upphandla och tillhandahålla materiel utifrån Försvarmaktens behov.

Försvarmaktens materieförsörjning har under 2022 behövt anpassas till följd av rådande omvärldsutveckling. Anskaffning av materiel och förnödenheter så som ökade lagernivåer av beredskapsvaror har forcerats och befintlig planering har tidigarelagts. Totalt har mer anskaffningsproduktion genomförts jämfört med tidigare år. Materielanskaffningen har även påverkats av regeringens beslut om betydande ekonomiska tillskott och ökade beställningsbemyndiganden under 2022 samt stödet till Ukraina. Tillskjutna medel och behov av ersättningsanskaffning har krävt förändringar i genomförande av materielproduktionen.

Anskaffning av centrala materielobjekt för armén och flygvapnet går i huvudsak enligt plan. För marinen finns det vissa begränsningar i varvkapacitet med påverkan på tillgänglighet och leveranstider men också komponent- och råvarubrister har delvis påverkat materielproduktionen.

Utfall, ekonomiska åtaganden och riktlinjebeslut för investeringar

Utfallet för de investeringar som belastar anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* uppgick totalt till ca 25,1 miljarder kronor 2022, vilket är nästan 3 miljarder kronor mer än beräknat belopp i riksdagens riktlinjebeslut om investeringsplan (prop. 2021/22:199, bet. 2021/22:FiU47, rskr. 2021/22:226).

Avvikelser från budgeterade nivåer förekommer främst inom objektsgrupperna logistik, armé- respektive marinmateriel. Tillåten anslagskredit har endast delvis använts, i huvudsak pga. tidigareläggning av planerade leveranser som delvis förklarar avvikelsen mellan beräknat belopp i riktlinjebeslut om investeringsplan och utfallet. Ökningen förklaras även av en omklassificering och anskaffning av beredskapsvaror, främst drivmedel. De tillskott som tilldelats under 2022 ingår inte i beräknade investeringsramar, vilket också förklarar diskrepansen mellan beräknat belopp och utfall. Tillskotten har främst resulterat i tidigareläggning av planerade anskaffningar, bl.a. har mörkermateriel, fordonsanskaffningar och lageruppbyggnaden gällande beredskapsvaror prioriterats.

Utfallet för investeringar i vidmakthållande av förmåga, som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, uppgick till nästan 19 miljarder kronor under 2022, vilket är 15 procent högre än beräknat belopp. Produktionen inom vidmakthållande har under 2022 haft ett högt tryck och tilldelad ekonomisk ram har nyttjats. Från och med 2022 definieras drivmedel som en beredskapsvara och återanskaffas på anslagsposten vilket förklarar en del av ökningen i utfallet. I förhållande till tidigare år har det även skett en ökad återanskaffning av beredskapsvaror, främst reservmateriel. I beräknat belopp ingår inte de tillskott som har tillkommit under 2022 vilket också förklarar diskrepansen mellan utfall och tilldelad ram.

Tabell 4.3 Utfall av investeringar under 2022 (miljoner kronor) och utfall i relation till investeringsplanen för 2022 (procent) fördelat på anskaffning och vidmakthållande

Objektsgrupp	Anskaffning		Vidmakthållande	
	Utfall miljoner kronor	Utfall procent	Utfall miljoner kronor	Utfall procent
Arméstridskrafter	8 343	125	3 119	104
Marinstridskrafter	4 209	113	2 209	94
Flygstridskrafter	6 526	98	4 586	103
Operativ ledning	975	64	4 514	196
Logistik	2 630	156	2 225	177
Stödfunktioner	2 422	127	2 161	71
Summa utgifter	25 105		18 814	

Källa: Försvarsmakten och Försvarsdepartementets beräkningar.

Investeringar i försvarsmateriel

Nedan redovisas status och ekonomiskt utfall för pågående större materielprojekt (se även avsnittet 4.3.3 avseende verksamhet och resultat inom försvarsgrenarna). Redovisningen i tabell 4.4 omfattar större materielobjekt där det finns beställningar till industrin eller leveranser har påbörjats. Beviljade anskaffningar som har påbörjats, men som ännu inte har beställts av industrin, redovisas om de är av större omfattning och sker i internationell samverkan eller i övrigt är av särskilt intresse.

Tabell 4.4 Redovisning av pågående materielinvesteringar

Materielobjekt	Beslutsår	Beställt (J/N)	Planerad slutleverans	Ekonomiskt utfall (mnkr) ¹	Projekt-/leveransläge
Armétridskrafter					
Medelräckviddigt luftvärn	2018	J	2021–2024	7 217	Samtliga 4 eldenheter har levererats. Anskaffningen avslutas 2023.
Tunga hjulfordon	2013/2021	J	2032	2 284	Löpande leveranser.
Bandvagnar	2021	J	2032	306	Gemensam anskaffning med Storbritannien och Tyskland pågår.
Ledningsstödsystem Mark	2019/2020	J	2026	1 374	Systemet har införts vid 2 pansarbataljoner. Viss försening.
Pansarvärns- utrustning	2020	J	2028	345	Gemensam anskaffning med Frankrike är påbörjad.
Artillerisystem Archer, divisionsartilleri	2022	J	2029	12	Anskaffning är påbörjad.
Eldhandvapensystem	2021	J	2032	35	Gemensam anskaffning med Finland pågår.
Pansarterrängbil	2021	J	2034		Gemensam anskaffning med Finland, Estland, Lettland och Tyskland pågår.
Flytbro	2022	J	2033	2	Anskaffning är påbörjad.
Marinstridskrafter					
Signalspaningsfartyg	2010	J	2021	782	Leverans under 2023.
Åtgärder Ubåt typ Gotland	2022		2025	560	Uppstart av åtgärder på ubåt Halland under 2022.
Ubåt typ Blekinge	2015	J	2028– 2029 ²	10 299	Byggnation pågår.
Livstidsförlängning Minröjningsfartyg typ Koster	2021	J	2029	19	Livstidsförlängning av två fartyg.
Röjdykarfartyg typ Spårö	2020	J	2024	34	Pågående.
Ersättning lätt torped	2016	J	2024	1 432	Delleverans till FM under 2022.
Åtgärder korvett typ Visby	2017	J	2023	264	Pågående åtgärder inom ordinarie översyn.
Halvtidsmodifiering korvett typ Gävle	2017	J	2021	1 450	Slutlevererade till Försvarsmakten under 2022.
Anskaffning Länk 16 och Länk 22	2017	J	2022	161	Ytterligare fartyg har under året utrustats med länk 16 och länk 22.
Anskaffning av sjömålsrobot	2017	J	2027	1 200	Pågående.

Flygstridskrafter

Helikopter 14	2001	J	2024	7 870	18 av 18 beställda helikoptrar är levererade till Försvarsmakten. 5 HKP 14 återstår att uppgradera till rätt status.
Stridsflygplan JAS 39E	2013	J	2030	35 886	Pågående, omförhandling av tidsplan har genomförts.
Livstidsförlängning Tp84	2016	J	2027	47	Verksamheten avbruten.
Flygande spaningsradar	2021	J	2033	1 074	Beställd.

Operativ ledning och logistikmateriel

Sensorkedja	2019	N	2020–2027	341	Livstidsförlängande åtgärder inledda. Anskaffning förbereds.
Soldatutrustning	2016/2021	J	2032	131	Anskaffning av mängdmateriel pågår. Gemensam anskaffning med Danmark, Finland och Norge av Markstridsuniform 24 pågår.

Källa: Försvarsmakten och Försvarets materielverk.

¹ Ekonomiskt utfall anges till leverantörskostnader och projektkostnader vid FMV för materielobjektet.

² Avser kontraktuell leveranstidpunkt. Leverans till Försvarsmakten bedöms ske tidigast i slutet av nästa försvarsbeslutsperiod.

Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdena

Regeringen särredovisar objektsramar för stridsflyg- och undervattensområdet för perioden 2024–2035 för att på så sätt tydliggöra investeringsutgifterna inom stridsflyg- och undervattensområdet.

De beräknade utgifterna för stridsflyg- och undervattenförmågorna framgår av tabell 4.5. Redovisningen baseras på Försvarsmaktens underlag, vilket tagits fram i samverkan med FMV för perioden 2024–2035.

Utgifterna kommer att belasta anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* samt, i mindre omfattning, anslagen 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap*, 1:4 *Forskning och teknikutveckling* och 1:11 *Försvarets materielverk*. Utgifter för personal- och lokalkostnader som belastar anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* är inte inkluderade.

Tabell 4.5 Investeringsutgifter inom stridsflyg- och undervattensområdet

Miljoner kronor (prisläge 2023)

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030–2035
Stridsflyg	11 455	11 316	9 804	12 119	8 709	7 462	30 867
Undervatten	3 212	2 791	2 996	2 826	968	850	4 987

Kapacitet och effektivitet i materieförsörjningen

FMV har under 2022, i samverkan med andra myndigheter och intressenter, arbetat för att effektivisera relevanta arbetsprocesser. Exempelvis har FMV arbetat med att förenkla investeringsplanen. Utöver effektivisering har arbetet fokuserat på tydliggörande av involverade myndigheters ansvar. Under året har FMV infriat åtaganden för 20 miljarder kronor, att jämföra med 17,7 miljarder kronor 2021. Nya åtaganden för FMV har medfört en ökning av leverantörsorderstocken med drygt 36 miljarder kronor under 2022, jämfört med 2021 då ökningen uppgick till nästan 19 miljarder kronor – nästintill en fördubbling av värdet på nya beställningar. Regeringen uppfattar detta som ett tecken på hög kapacitet.

Vidare har samarbeten med Finland bidragit till säkrad produktionskapacitet för kritisk materiel, vilket kan anses kostnadseffektivt genom ökad möjlighet till skalfördelar. FMV tar i samverkan med Försvarmakten och övriga försvarsmyndigheter årligen fram ett analys- och prioriteringsunderlag för den exportrelaterade verksamheten. Exportstöd i form av koordinering och gemensamma prioriteringar görs för att verksamheten ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt.

Regeringen har tydliggjort via uppdrag och i dialog med FMV att myndigheten ska fortsätta arbetet med att utveckla resultatindikatorer och nyckeltal för att visa på effekterna av myndighetens verksamhet inom materielförsörjningen. Regeringen ämnar redovisa myndighetens resultat inom detta område i kommande budgetpropositioner.

Försvarsmaterielexport och exportstödande verksamhet

Statligt exportstöd lämnades under 2022 inom ramen för Saab AB:s erbjudande om Gripen E/F till Colombia och Gripen C/D till Filippinerna samt till BAE Systems Hägglunds inom ramen för Slovakiens och Tjeckiens stridsfordonsupphandlingar. Slovakien tecknade i december kontrakt med BAE Hägglunds om 152 stycken CV90, och i samband med detta skrev staten en bilateral överenskommelse med Slovakien om samarbete inom stridsfordonsområdet.

Diskussioner har också förts med Tjeckien om fortsatt mellanstatlig förhyrning alternativt köp av Gripen C/D efter att nuvarande hyrperiod går ut 2027. Därutöver har exportrelaterad verksamhet på ubåtsområdet varit prioriterad och regeringen samt berörda myndigheter har fortsatt följa den nederländska processen för anskaffning av ett nytt ubåtssystem. En grundläggande förutsättning för den exportrelaterade verksamheten är att exporten, i det fall den faller under regleringen i lagen (1992:1300) om krigsmateriel, godkänns av Inspektionen för strategiska produkter, som är ansvarig exportkontrollmyndighet.

4.3.8 Ökad forskning och utveckling för långsiktigt stärkt förmåga

Forskning och utveckling (FoU) bidrar till att långsiktigt stärka operativ förmåga och säkerställa tillgången till integritetskritisk kunskap och strategisk kompetens i Sverige.

Försvarmakten har under 2022 genomfört utökad verksamhet inom forskning och teknikutveckling samt utökade studier jämfört med tidigare år. Verksamheten har ökat inom såväl integritetskritiska områden (exempelvis undervattensteknik) som nya områden (exempelvis artificiell intelligens) men även inom områden för samtliga domäner (mark, sjö, luft, rymd och cyber). Vidare har de första projekten i materielutvecklingsprogrammet startats och deltagande i den europeiska försvarsfonden ökat. Försvarmakten har också påbörjat arbete med handlingsplaner för nyckelteknologier samt försvarsinnovation.

Under 2022 har FMV fortsatt utvecklingen av formerna för civil-militär samverkan, bland annat i form av teknikdagar inom ramen för det militära innovationsprogrammet. Uppstarten av programmet för materielutveckling och demonstratorer har också bidragit till nytta inom området FoU.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har under 2022 bistått uppdragsgivare bl.a. i form av analyser rörande omvärldsutvecklingen, kring kriget i Ukraina, och ryska förutsättningar.

4.3.9 Samarbete med andra länder ger stärkt förmåga

Som en följd av det försämrade säkerhetsläget och Sveriges Natoansökan har regeringen haft nära kontakter med partners i bi- och multilaterala format och de internationella försvarssamarbetena under 2022 fördjupats. De internationella försvarssamarbetena har under 2022 bidragit till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet samt utgjort en viktig del i Sveriges säkerhetspolitik.

För mer information om den övningsverksamhet som genomförts med olika länder och organisationer, se avsnitten 4.3.2 och 4.3.3. För information om internationella insatser i olika länder, se avsnitt 4.3.4.

Nato

Efter Sveriges ansökan om medlemskap och sedermera status som inbjuden till Nato har Sverige gradvis integrerats i Natos strukturer såväl politiskt som militärt. Som inbjudet land till Nato har Sverige deltagit i alla delar av Natos verksamhet, förutom i kärnvapenrelaterade frågor inom ramen för Nuclear Planning Group. Sverige har även deltagit i Natos förmågeplaneringscykel (NDPP). I februari 2023 tilldelades Sverige för första gången s.k. interimistiska förmågemål, vilka kommer att utgöra underlag för den fortsatta utvecklingen av Sveriges militära förmåga.

Den 26 oktober 2022 tillsatte regeringen en utredning för att utreda ett antal rättsliga frågor inför ett Natomedlemskap. Uppdraget ska slutredovisas i december 2023.

I mars 2023 antog riksdagen regeringens proposition Sveriges medlemskap i Nato (prop. 2022/23:74).

Den Natoleda krishanteringsövningen (Crisis Management Exercise, CMX) som på grund av Ryssland invasion av Ukraina sköts upp från 2022, genomfördes i mars 2023.

Sverige har bidragit med 10 miljoner kronor till Natos nationella frivilliga bidragsfond för bekämpning av terrorism (Voluntary National Contribution Fund).

Nordiskt försvarssamarbete bidrar till stärkt operativ förmåga

Under 2022 har det nordiska försvarssamarbetet fortsatt fördjupats.

Försvarssamarbetet med Finland har ytterligare utvecklats, bl.a. genom en scenariobaserad diskussion på ministernivå som genomfördes i mars 2022. Under året ingicks ett värdlandsstödsavtal i syfte att skapa förutsättningar för samarbete mellan Sverige och Finlands militära styrkor när dessa agerar på varandras territorium. Det bilaterala värdlandsstödsavtalet är en förutsättning för samarbete avseende territoriell övervakning och hävdande av territoriell integritet. Den av Försvarsmakten genomförda övningsverksamheten har bidragit till ökad interoperabilitet mellan finska och svenska förband inom samtliga stridskrafter. Förmågan att genomföra gemensamma operationer i olika scenarier har därvid stärkts. Den gemensamma operationsplaneringen med Finland har fortsatt under 2022.

Försvarssamarbetet med Danmark har under 2022 fokuserat på implementeringen av den trilaterala avsiktsförklaringen mellan Danmark, Norge och Sverige från 2021 och bilateralt samarbete kring hanteringen av sabotage mot gasledningarna Nord Stream 1 och 2. Därtill undertecknades ett tekniskt avtal om fördjupat marint samarbete utgående från samförståndsavtalet från 2016. I maj 2022 genomfördes scenariobaserade diskussioner på politisk och militär nivå inom ramen för det trilaterala samarbetet Sverige, Norge och Finland. I november 2022 undertecknades en uppdaterad avsiktsförklaring som bland annat anger ambitionen att förbereda och ha förmågan att genomföra gemensamma eller samordnade militära operationer. Därtill inleddes, inom ramen för arbetet med utvecklingen av nordiskt

försvarssamarbete, arbetet med att föra samman relevanta delar av de nordiska trilaterala samarbetena med Nordic Defence Cooperation (Nordefco).

Det nordiska försvarssamarbetet Nordefco fortsatte under 2022 att vidareutvecklas under norskt ordförandeskap. Fokus under året låg dels på att stärka och utveckla samarbetet i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden, dels på hanteringen av den säkerhets- och försvarspolitiska utvecklingen, inklusive Sveriges och Finlands ansökan om Natomedlemskap. De nordiska försvarsministrarna nyttjade vid ett antal tillfällen under 2022 mekanismen för kriskonsultation och informationsutbyte mellan försvarsdepartementen, bland annat för att utbyta information om Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, ländernas stöd till Ukraina, den säkerhets- och försvarspolitiska utvecklingen i länderna och sabotaget mot Nord Stream 1 och 2. Därtill genomfördes ministermöten på strategiskt viktiga platser som Kirkenäs, Visby och Bornholm. Mot bakgrund av den säkerhets- och försvarspolitiska utvecklingen beslöt försvarsministrarna i november att styrdokumentet Vision 2025 skulle uppdateras under 2023.

Samarbeten med andra europeiska länder

Det bilaterala försvarssamarbetet med Storbritannien vidareutvecklades, bl.a. genom undertecknandet av en bilateral solidaritetsförklaring i maj 2022. Samarbete med Storbritannien har skett inom övningsverksamhet, vilket bidragit till att utveckla Försvarsmaktens interoperabilitet. Sverige har vidare bidragit till den fortsatta utvecklingen av Joint Expeditionary Force, bl.a. genom övningsverksamhet i Östersjöområdet. Den 29 mars 2023 undertecknades en bilateral avsiktsförklaring på försvarsministernivå om ett strategiskt bilateralt partnerskap mellan Sverige och Storbritannien på artilleriområdet och fortsatt stöd för Ukraina.

Den bilaterala avsiktsförklaringen om fördjupat försvarssamarbete mellan Sverige och Frankrike har under 2022 vidare konkretiserats med bl.a. tematiska strategiska dialoger. Sverige har en nära dialog med Frankrike om internationella insatser och andra strategiska frågor, bl.a. inom ramen för formatet European Intervention Initiative (EI2). Inom EI2 har Sverige fortsatt att leda en arbetsgrupp med fokus på desinformation tillsammans med Finland.

Samarbetsformatet Norra gruppen har utgjort ett viktigt format för informationsutbyte och dialog om det säkerhetspolitiska läget.

USA

Det bilaterala samarbetet med USA och det trilaterala samarbetet mellan Finland-Sverige och USA har stärkt Försvarsmaktens förmåga och bidragit till en ökad interoperabilitet länderna emellan. Under året har Försvarsmakten placerat en samverkansofficer vid försvarshögkvarteret Pentagon vilket förbättrat förutsättningarna till en fördjupad dialog och stöd vid implementeringen av gemensam verksamhet.

Under 2022 inledde Sverige och USA diskussioner om att ingå ett bilateralt avtal om försvarssamarbete, Agreement on Defense Cooperation (DCA). Ett sådant avtal syftar till att reglera förutsättningarna för amerikansk militär närvaro i Sverige. Ett DCA med USA skapar förutsättningar för mer kontinuerligt samarbete mellan länderna och bidrar till att möjliggöra amerikanskt militärt stöd i händelse av ett förhöjt säkerhetsläge.

EU

Sverige har under 2022 fortsatt sitt deltagande inom ramen för den europeiska försvarsbyrån (EDA). Inom det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) fortskrider arbetet med åtaganden och i projekt. Sverige har under 2022 fortsatt att leda ett projekt tillsammans med Frankrike. Därutöver deltog Sverige i åtta projekt, t.ex. det mellanstatliga samarbetet avseende militär rörlighet som syftar till att underlätta militära transporter, samt var observatör i sammanlagt sexton projekt.

Sedan EU:s strategiska kompass antogs i mars 2022 är Sverige en del i implementeringen. EU:s strategiska kompass ger inriktning och vägledning för EU:s säkerhets- och försvarssamarbete under de närmaste fem till tio åren, vilket stärker EU:s säkerhets- och försvarssamarbete och bidrar till att Europa kan ta ett större ansvar för sin säkerhet samtidigt som det också stärker EU:s samarbete med partners.

Regeringen har under 2022 fortsatt att följa utvecklingen av kommissionens arbete med försvarsfrågor. Sedan förordningen om försvarsfonden (EDF) trädde i kraft i maj 2021 har Sverige bidragit till arbetet med att ta fram årliga arbetsprogram.

Sverige har under 2022 lämnat stöd till Ukraina genom den europeiska fredsfaciliteten (EPF). Se mer under avsnitt 4.3.2.

OSSE

Under 2022 har Försvarsmakten lämnat stöd med en militär rådgivare till Sveriges permanenta delegation vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) för bevakning av den militärstrategiska utvecklingen vid OSSE. Verksamheten har präglats av Rysslands aggression mot Ukraina. Inom ramen för Wiendokumentet och Fördraget om observationsflygningar har Försvarsmakten åter genomfört praktiska verifikationsaktiviteter, bistått Regeringskansliet med expertkunskap och förhandlingsstöd samt informationsinlämning, vilket bidragit till transparens, ökad säkerhet och förtroende länder emellan.

4.3.10 Hållbarhetsfrågor

Försvarsmakten har, i enlighet med de krav som lagstiftning och myndighetsinstruktion ställer, fortsatt att ta miljöhänsyn i sin verksamhet i fred. I första hand prioriteras att bedriva ett systematiskt miljöarbete med god kunskap om verksamhetens miljöpåverkan, att vidta rimliga åtgärder utifrån givna uppgifter och tilldelade ekonomiska anslag samt att genomföra uppföljning. Inom ramen för detta har myndigheten fortsatt arbetet med att bidra till att generationsmålet för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som regeringen fastställt ska nås.

Under 2022 har Försvarsmakten fortsatt arbeta för en hållbar verksamhet där samtliga hållbarhetsdimensioner (social, miljömässig och ekonomisk) inkluderas samt med framtagandet av myndighetens kompletterande inriktning avseende hållbar utveckling. Försvarsmaktens miljöarbete är integrerat i ordinarie verksamhetsstyrning vid de relevanta områden där åtgärderna ger störst effekt. Försvarsmakten har prioriterat miljöarbetet och åtgärder inom följande områden, utifrån var det bedöms medföra störst nytta för verksamheten eller för miljön och klimatet: Begränsad klimatpåverkan, Anpassning till ett förändrat klimat samt Miljöhänsyn vid användning av mark- och vatten. Försvarsmaktens arbete med förorenade områden har fortsatt främst inriktats mot högfluorerade ämnen s.k. PFAS. Under året har Försvarsmakten bland annat gett Fortifikationsverket i uppdrag att upphandla, installera och drifva en reningsanläggning för PFAS vid Karlsborgs flygplats.

4.3.11 Försvarsmaktens arbete med samhällsplanering

Försvarsmakten har under året slutredovisat uppgift 19 (våg- och vindkraft) i regleringsbrevet för budgetåret 2020. Av redovisningen framgår bl.a. att Försvarsmaktens möjligheter att bidra till utbyggnaden av till exempel vindkraft är störst i planeringsskeden där mark- och vattenområdets lämplighet för vindkraft utreds. Samarbeten inom ramen för planeringsprocessen innebär, anser Försvarsmakten, generellt sett en bättre hushållning med statens resurser, ökad förutsägbarhet och färre osäkerheter jämfört med att föra dialog om enskilda långt gångna projekt inom ramen för en tillståndsprocess. För att uppnå en högre nivå av samexistens mellan försvarsintressen och andra samhällsintressen behöver, enligt Försvarsmakten, berörda myndigheter inom samhällsplaneringen säkerställa förutsättningar för att omhänderta säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och delta i säkerhetskänslig verksamhet utifrån kraven i säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Konsekvensen blir annars, enligt Försvarsmakten att förutsägbarheten minskar i de underlag som tas fram på grund av att totalförsvarsintressen som omfattas av sekretess har lämnats utanför planeringen.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

4.4.1 Förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp

Försvarsmaktens operativa förmåga har under 2022 i stort fortsatt att utvecklas i enlighet med fastställda mål för att öka förmågan att möta ett väpnat angrepp. Utvecklingen av den krigsorganisation som riksdagen beslutade om 2020 har fortsatt. Under året har bl.a. övningar som Vigilant Knife i norra Finland, Cold Response 22 och Baltic Operations 22 utvecklats till krigsförband och interoperabilitet med internationella partners, vilket bidrar till ökad förmåga.

Bemanningen av krigs- och grundorganisationen har i huvudsak fortlöpt enligt plan och antalet anställda har fortsatt att stiga liksom antalet som slutför grundutbildning med värnplikt samt mönstrar. Regeringen bedömer att Plikt- och prövningsverket på ett fullgott vis mönstrar och prövar individer för att öka kapaciteten i försvaret. Materieförsörjningen har anpassats utifrån det försämrade omvärldsläget. Anskaffningar har forcerats och planering tidigare lagts. Regeringen bedömer att de åtgärder Försvarsmakten och FMV har vidtagit i detta avseende bidrar till förmågan vid väpnat angrepp.

Även om utvecklingen i stort går i rätt riktning i förhållande till beslutade mål bedömer regeringen att det fortsatt finns begränsningar i förmågan att möta ett väpnat angrepp, bl.a. finns det fortsatta behov av att stärka förmågan att mobilisera krigsorganisationen enligt ställda krav. Vad gäller personalförsörjningen finns personalbrister inom vissa nyckelkategorier t.ex. piloter, tekniker och specialister. Vakansläget innebär en risk för nedgång i krigsförbandens förmåga. Mot bakgrund av det makroekonomiska läget i stort och den stora efterfrågan som råder på försvarsmateriel på grund av kriget i Ukraina, finns risker i materieförsörjningen t.ex. rörande prisutveckling och osäkerheter i leverans av projekten. Det makroekonomiska läget och omvärldsutvecklingen innebär även risker avseende infrastruktur- och materieförsörjningen bl.a. vad gäller prisutvecklingen och tillgång till viss byggmateriel.

Regeringen konstaterar vidare att det försämrade omvärldsläget har medfört nya uppgifter för Försvarsmakten och övriga försvarsmyndigheter, i form av militärt stöd till Ukraina samt integration i Nato. Omvärldsutvecklingen innebär också att Försvarsmakten måste lägga mer resurser på att upprätthålla territoriell integritet och

värna suveräna rättigheter än vad som tidigare var fallet. Detta påverkar sammantaget förutsättningarna att utveckla krigsorganisationen mot fastställda mål.

Angående forskning och utveckling bedömer regeringen att Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har under 2022 bistått väl i utvecklingen av den samlade förmågan i försvaret, och i stärkandet av den operativa förmågan i krigsförbanden. Detta genom bl.a. i form av analyser rörande omvärldsutvecklingen, kring kriget i Ukraina, och ryska förutsättningar.

4.4.2 Förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet samt värna suveräna rättigheter och nationella intressen i Sverige och utanför svenskt territorium i enlighet med internationell rätt

Regeringen bedömer att Försvarsmakten, tillsammans med berörda myndigheter inom det militära försvaret, har en god förmåga att hävda Sveriges territoriella integritet och värna suveräna rättigheter. Omvärldsutvecklingen har medfört att Försvarsmakten har fått lägga större fokus på beredskapsåtgärder under 2022 och de åtgärder som Försvarsmakten har vidtagit visar på myndigheternas förmåga i detta avseende.

4.4.3 Förmåga att främja vår säkerhet samt förebygga och hantera konflikter och krig genom att i fredstid genomföra operationer på vårt eget territorium och i närområdet samt delta i internationella fredsfrämjande insatser

Regeringens bedömning är att de fördjupade internationella samarbetena under året bidragit till att främja Sveriges säkerhet i det försämrade säkerhetspolitiska läget. De internationella försvarssamarbetena bidrar till att höja det nationella försvarets förmåga och interoperabilitet och utgör en viktig del i Sveriges säkerhetspolitik.

I och med Sveriges ansökan om medlemskap i Nato har samarbetet med Nato stärkts och den bi- och multilaterala verksamheten har ökat och fördjupats. Det svensk-finska samarbetet, det nordiska samarbetet och samarbetet med andra europeiska länder samt USA, bedöms ha bidragit till Försvarsmaktens ökade förmåga att agera med andra. Samarbetet har utgjort en central del av Försvarsmaktens förmågeutveckling. Regeringens bedömning är att stödet till Ukraina visar att Sverige axlar ansvar för den europeiska säkerheten inom ramen för den övergripande euroatlantiska säkerhetsordningen. Detta har åstadkommit i nära samarbete med partners runt om i Europa och USA.

4.4.4 Förmåga att skydda samhället och dess funktionalitet genom att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället såväl i fred som vid höjd beredskap

Stödet från Försvarsmakten till samhället har fortsatt varit omfattande och genomförs enligt regeringens bedömning med goda resultat. Regeringen bedömer att Försvarsmakten har en god förmåga att med befintlig förmåga och resurser bistå övriga samhället.

4.5 Politikens inriktning

Det säkerhetspolitiska läget i omvärlden kräver att Sverige har ett starkare försvar. Kontinuerliga beredskapsanpassningar och övningar behöver genomföras, det svenska stödet till Ukraina ska fortsätta så länge som det behövs och anpassningar till

Natomedlemskapet ska ske samtidigt som den egna förmågan och krigsorganisationen ska förstärkas i enlighet med inriktningen i proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30). Det militära försvaret behöver stärkas för att bättre försvara vårt land, våra blivande allierade och svenska intressen. Regeringen betonar att det stöd som Sverige lämnar till Ukraina är en långsiktig investering för Sveriges säkerhet, men som i det kortare perspektivet får inverkan på krigsorganisationens tillväxt.

Försvarsberedningen har föreslagit att nästa totalförsvarsbeslut ska tidigareläggas, och regeringen planerar att lämna en proposition om totalförsvarets fortsatta utveckling till riksdagen under hösten 2024.

Anslagen till det militära försvaret föreslås öka med mer än 27 miljarder kronor mellan 2023 och 2024. Tack vare förstärkningar av försvarsanslagen är regeringens bedömning att Sverige redan 2024 kommer att uppfylla målsättningen om att försvarsutgifterna ska uppgå till 2 procent av BNP enligt Natos definition. Samtidigt kommer regeringen föreslå fortsatta resursförstärkningar till det militära försvaret så att utgifterna på anslag 1.1.-1.13, i enlighet med den politiska överenskommelsen från den 16 mars 2022 och Förvarsberedningens rapport Kontrollstation 2023 från den 26 april 2023 (Ds 2023:12), ska motsvara 2 procent av BNP. Regeringen har gett Försvarmakten och berörda myndigheter i uppdrag att planera för en fortsatt tillväxt som innebär att försvarsanslagen ska nå 2 procent av BNP 2028.

Regeringen arbetar för att utveckla styrningen av myndigheterna, inte minst mot bakgrunden av tillväxten i det militära försvaret. Ökade resurser ska omsättas till ökad försvarsförmåga. Risker och osäkerheter inom materiel-, personal- och infrastruktur försörjningen kommer att kräva fortsatt fokus. På grund av den makroekonomiska utvecklingen och den stora efterfrågan som råder på försvarsmateriel sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina finns exempelvis risker i fråga om brister på kritiska komponenter och prisutveckling.

4.5.1 Sveriges integrering i Nato

Regeringen fortsätter arbetet med att anpassa det svenska försvaret för ett kommande medlemskap i Nato. Sverige ska vara en trovärdig, pålitlig och solidarisk medlem av Nato och leva upp till de åtaganden som följer av medlemskapet. Sverige ställer sig bakom Natos kärnavapendoktrin och strategiska avskräckning. Som medlem i Nato ska Sverige över tid delta på bredden i insatser, aktiviteter och operationer inom ramen för Natos åtgärder för avskräckning och försvar. Regeringen stödjer fullt ut Natos 360-gradersperspektiv, dvs. att Nato har beredskap i alla riktningar över land-, luft-, sjöfarts-, cyber- och rymddomänerna och mot alla hot och utmaningar. Dessa inkluderar deltagande i Natos luftrumsövervakning, bidrag med markförband till Natos förstärkta närvaro i de baltiska länderna samt marina bidrag till Natos stående marina styrkor. Regeringen, liksom Förvarsberedningen i rapporten ”Allvarstid”, understryker att Sverige ska ha tydliga prioriteringar kring hur svenska förmågor kan användas för att stärka säkerheten i hela det euroatlantiska området. Den beslutade krigsorganisationen utgör tillsammans med Sveriges geografiska läge det viktigaste bidraget till Nato. Som medlem i alliansen behöver Sverige fortsatt utveckla förmågan att ge och ta emot stöd. Arbetet med att omhänderta behov utgående från allierade kravställningar och rekommendationer, t.ex. de interimistiska förmågemålen, fortsätter. Detta arbete kommer att innebära fortsatta investeringar i materiel inom samtliga försvarsgrenar.

4.5.2 Fortsatt stöd till Ukraina

Rysslands aggression mot Ukraina innebär ett långsiktigt och kraftigt försämrat säkerhetsläge i Europa. Det utgör även ett hot mot global fred och säkerhet. Att

Ukraina förmår försvara sig mot den ryska aggressionen är centralt för Europas säkerhet. Regeringen, liksom Försvarsberedningen i rapporten ”Allvarstid” understryker vikten att fortsätta stödja Ukraina såväl bilateralt som tillsammans med andra länder. Sverige ska fortsätta stödja Ukraina med försvarsmateriel, utbildning, finansiellt stöd och bistå Ukraina vid anskaffning av försvarsmateriel. Inget framtida stöd kan uteslutas.

4.5.3 Krigsorganisationens utveckling

Försvarsförmågan, där den dimensionerande grunden är ett väpnat angrepp, ska öka under kommande år och arbetet med den beslutade krigsorganisationen fortsätta i högt tempo. Regeringen bedömer samtidigt att stödet till Ukraina, behovet av fortsatta beredskapsanpassningar med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget och integreringen i Nato kommer påverka den operativa förmågan och krigsorganisationens utveckling. Vidare anser regeringen att relevanta lärdomar från kriget i Ukraina ska analyseras, omsättas och vidareutvecklas i den framtida inriktningen för svenskt försvar.

Personalförsörjning

En fungerande personalförsörjning är central för arbetet med att stärka försvaret. Såväl grund- som krigsorganisationen växer personellt. Regeringen följer Försvarsmaktens kartläggnings- och åtgärdsarbete för att stärka attraktionskraften och förmågan att behålla medarbetare inom vissa kompetensområden där det råder brist. Regeringen konstaterar att den återinförda grundutbildningen med värnplikt utgör kärnan i krigsorganisationens tillväxt och är en förutsättning för att kunna producera fullt bemannade, utbildade och övade krigsförband. Grundutbildningsvolymerna behöver därför fortsatt öka under kommande år. Enligt nuvarande inriktning kommer 8 000 totalförsvarspiktiga att grundutbildas årligen fr.o.m. 2025.

Regeringen anser att det är angeläget att Försvarsmakten fortsätter organiseringen av grundutbildningen och repetitionsutbildningen i ett tydligt förbandsomsättningssystem i syfte att åstadkomma en krigsorganisation med samövade krigsförband. Stående förband, huvudsakligen bemannade med anställd personal, är viktiga för att snabbt kunna möta behov av kvalificerade förband i fredstid och för att lösa vissa uppgifter innan den övriga krigsorganisationen kunnat mobiliseras.

Mobilisering

Regeringen betonar att en avgörande del för att nå den beslutade krigsorganisationen är att mobiliseringsförmågan ökar t ex genom att krigsplaceringen av materiel snarast slutförs. Detta är även en förutsättning för att kunna fördela myndighetens materiel till rätt plats i rätt mängd så att förbanden kan ges den materiel som de behöver för sin verksamhet. Det gäller både organisationsbestämmande materiel som mängdmateriel, t.ex. personlig utrustning.

Försvarsgrenar och funktioner

Logistik och ledning är centrala för att klara av mobilisering, väpnat angrepp och samverkan nationellt och internationellt. Regeringen bedömer att arbetet med ledning och logistik fortsatt behöver utvecklas i syfte att främja balansen mellan verkansförband och stödfunktioner i ett allierat sammanhang. Utvecklingen inom ledning och logistik är central för hur svenska förband integreras i Natos strukturer, liksom hur förband under svensk kontroll kan bidra till allierade operationsplaner genom värdlandsstöd eller andra möjliggörande uppgifter.

Cyberförsvarsförmågan ska fortsatt stärkas och utvecklas under 2024. Det inbegriper Försvarsmaktens förmåga att, med stöd av FRA, genomföra defensiva och offensiva operationer i cyberdomänen. Utbildning av antalet cybersoldater har utifrån Försvarsmaktens planering nått årsvis volymnivå om 60 värnpliktiga och fortsätter på denna nivå under 2024.

Regeringen betonar betydelsen av att snarast genomföra den beslutade krigsorganisationen för armén, inklusive divisionsnivån, brigaderna och övriga förband. Utökade anskaffningar inom ett flertal olika materielområden innebär att arméns förmåga och uthållighet stärks i närtid samtidigt som förutsättningarna för tillväxt förbättras. Stödet till Ukraina fortsätter och därmed behöver den fortsatta utvecklingen inom armén anpassas och utformas för att snarast möjligt uppnå den beslutade organisationen. Mot bakgrund av arméns kraftigt ökade mängd fordon av olika typer bör även behovet av en utvecklad samverkan med industrin tillgodoses i uppbyggnaden av logistikkoncept för att säkerställa ett fungerande bakre underhåll av denna materiel i alla beredskapsnivåer.

Regeringen betonar betydelsen av att stärka arbetet med den beslutade krigsorganisationen för marinen, inklusive amfibiebataljonen i Göteborg samt de marina basbataljonerna. Personell tillväxt och kompetens samt vidmakthållande och anskaffning av materielsystem är förutsättningar för detta. Arbetet med sjöoperativ helikopterförmåga fortsätter. Anskaffningen av ubåt typ Blekinge fortsätter. Vidare inleds anskaffning av nästa generation ytstridsfartyg under 2024. Därtill påbörjas anskaffning av arbetsfartyg till de två basbataljonerna som ska fortsätta utvecklas under 2024.

Regeringen betonar betydelsen av Försvarsmaktens fortsatta ansträngningar inom personalområdet i syfte att åtgärda rådande personella vakansläge inom flygvapnet. Tjänstgörande personal är en förutsättning för tillväxt och för att flygtidsproduktion och tillgänglighet inom stridsflygssystemet återigen ska kunna öka. Introduktion av det nya skolflygplanet SK 40 fortsätter. Regeringen kommer under 2024 att fortsätta arbetet med framtida stridsflygsförmåga. Vidare kommer den militära rymdlägesbilden genom nationella och internationella samarbeten att utvecklas. Försvarsmaktens arbete med att förstärka flygbasorganisationen och förmågan till spridning och rörlighet av flygstridskrafter är fortsatt viktigt.

Regeringens inriktning är att specialförbanden ska fortsätta att utvecklas mot nationellt försvar med bibehållen förmåga till internationella insatser. Specialförbandens stödfunktioner förstärks för att möta de nya uthållighetskraven.

4.5.4 Militär säkerhetstjänst ska fortsätta stärkas

Regeringen avser att under 2024 fortsatt stärka och utveckla den militära säkerhetstjänsten. Mot bakgrund av bl.a. vidareutvecklingen av grund- och krigsorganisationen är det viktigt att fortsätta arbetet med att stärka och utveckla Försvarsmaktens säkerhetsskydd och säkerhetsunderrättelseförmågan.

4.5.5 Materieförsörjning

Sveriges försämrade säkerhetsläge innebär att materieförsörjningen av Försvarsmakten behöver stärkas och vara tillräckligt robust och uthållig för att krigsorganisationen ska kunna lösa sina uppgifter på alla beredskapsnivåer. Betydande investeringar i anskaffning av materiel kommer även fortsatt att behöva göras, och som följd av det behövs satsningar på vidmakthållande av materiel för att garantera materiels tillgänglighet och prestanda. Försörjningstryggheten bör fortsätta att utvecklas för att kraven på krigsförbandens uthållighet ska kunna tillgodoses. Det

förutsätter avtal och lämpliga samverkansformer mellan stat och leverantör. Former för hur staten, när så krävs, kan verka för att försvarsindustrins produktionskapacitet ökar inom särskilt viktiga materielområden, som t.ex. ammunition, analyseras. Sverige ska även bidra till de åtgärder som bereds inom EU och andra internationella forum för att öka produktionskapaciteten i försvarsindustrin. Sveriges medlemskap i Nato kommer att påverka materieförsörjningen, såväl arbetssätt som vilken materiel som anskaffas.

4.5.6 Internationella försvarssamarbeten och exportstöd

De internationella försvarssamarbetena, inklusive en omfattande övningsverksamhet, kommer under 2024 att utvecklas. Regeringen, liksom Försvarsberedningen i rapporten ”Allvarstid”, konstaterar att genom medlemskapet i Nato blir Sverige en del av Natos kollektiva säkerhet och omfattas av försvarsgarantier enligt det nordatlantiska fördragets artikel 5. Det kommer på ett avgörande sätt att stärka Sveriges säkerhet. Natomedlemskapet öppnar för nya möjligheter att fördjupa samarbetet med länderna i vårt närområde, samtidigt som Sverige även kommer att vara berett att bidra till Natos säkerhet i andra geografiska områden.

Samarbetet med strategiska allierade så som våra nordiska och baltiska grannländer, USA och Storbritannien, inklusive inom ramen för Joint Expeditionary Force, är av särskild vikt för Sveriges säkerhet. En stark transatlantisk länk är omistlig för Europas säkerhet. Med ett svenskt och finskt Natomedlemskap skapas ökade förutsättningar för en ytterligare fördjupning av det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco. Under 2024 kommer det nordiska samarbetet att öka i omfattning och stärkas i enlighet med den nya vision som tagits fram under det svenska ordförandeskapet i Nordefco. Arbetet med förhandlingar och efterföljande genomförande av ett s.k. Defense Cooperation Agreement (DCA) med USA fortsätter under 2024.

Den exportstödande verksamheten och de internationella materielsamarbetena kommer fortsatt att användas som ett medel för att främja en materieförsörjning som bidrar till att stärka och utveckla Försvarsmaktens operativa förmåga. Den geopolitiska utvecklingen innebär att handel och samarbete med försvarsmateriel också är av allt större säkerhetspolitisk betydelse.

Under 2024 kommer samarbetet med partnerländer i Asien att utvecklas. Relationen med likasinnade länderna i Asien blir allt viktigare när säkerheten i Asien och Europa allt tydligare kopplas samman. Samverkan mellan europeiska och asiatiska partners är viktigt för stabilitet och för att upprätthålla den regelbaserade världsordningen. Samarbete med högteknologiska partnerländer i Asien ger Sverige bättre möjligheter att utveckla och få tillgång till nya och innovativa tekniker som bidrar till försvarsinnovation.

Det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inom EU ska fortsätta prioriteras, och Sverige ska vara med och påverka inriktningen för det framtida samarbetet. Under 2024 kommer regeringen inom EU fortsatt att verka för EU:s stöd till Ukraina, genomförandet av den strategiska kompassen och utvecklandet av partnerskapet mellan EU och Nato samt mellan EU och strategiska partner. I det säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet eftersträvas en tydlig ansvarsfördelning gentemot Nato framgå i syfte att inte skapa parallella och konkurrerande förmågor och strukturer. Därtill kommer Sverige påbörja en översyn av om det krävs nationella anpassningar för gemensam upphandling av försvarsmateriel, European Defence Industry Reinforcement Through Common Procurement Act (EDIRPA) och till förordning om stöd för ammunitionsproduktion, Act in Support of Ammunition Production (ASAP).

4.5.7 Internationella militära insatser

Regeringen anser att Sverige under 2024 ska fortsätta att bidra till den globala koalitionen ansträngningar att beseгра Daesh i Irak (Operation Inherent Resolve), Natos insatser i Irak (Nato Mission Iraq) och i Kosovo (Kosovo Force) samt FN:s och EU:s militära insatser. Regeringen anser också att Försvarsmakten ska ha beredskap att återuppta bidraget till den av Kanada ledda utbildningsinsatsen Operation Unifier i Ukraina när situationen så tillåter.

Regeringen anser att Sverige under 2024 fortsatt ska delta i EU:s militära stödinsats för Ukraina (EUMAM UA), i vilken eventuella nationella utbildningsinsatser kan komma att ingå, samt bidra med instruktörer till en grundläggande militär utbildning för ukrainska medborgare inom ramen för t.ex. den brittiskt ledda utbildningsinsatsen Interflex.

4.5.8 Forskning, utveckling och innovation för det militära försvaret

Regeringen föreslår fortsatt förstärkning av forskning, utveckling, innovation samt utbildning på försvarsområdet för att öka Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot. Se utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning (avsnitt 5.6.3 Ökad kunskap för att möta framtidens utmaningar) för att läsa om regeringens satsning på cybercampus. Arbetet med regeringens försvarsinnovationsinitiativ fortsätter med målet att omsätta resultat av teknikintensiv innovation i civila sektorn till militär förmåga. Initiativet ska även bidra till att öka konkurrenskraften i försvarsindustrin och utvecklingsmöjligheter för näringslivet. Sverige har också goda förutsättningar att bidra till Natos initiativ för innovation (DIANA). Som Natomedlem kommer Sverige även att kunna delta i Natos innovationsfond (NIF) och därigenom ytterligare bidra till främjandet av innovation och utveckling.

4.5.9 Hållbarhet

Försvarsmaktens arbete med hållbarhet kommer även fortsättningsvis vara en naturligt integrerad verksamhet i myndighetens arbete med att genomföra sin huvuduppgift, att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Myndighetens arbete inriktas bl.a. med hjälp av Sveriges miljömål och de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030.

4.6 Budgetförslag

Mot bakgrund av det förvärrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde stärks det militära försvaret ytterligare. Regeringens budgetförslag omhändertar förstärkningarna till det militära försvaret från proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) och efterföljande politiska överenskommelser.

4.6.1 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

2022	Utfall	46 522 481	Anslagssparande	-1 005 026
2023	Anslag	51 756 048 ¹	Utgiftsprognos	51 362 760
2024	Förslag	60 649 599		
2025	Beräknat	65 266 206 ²		
2026	Beräknat	69 408 225 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 61 652 098 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 64 014 433 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utbildnings- och övningsverksamhet för utvecklingen av försvarsmaktsorganisationen, planering, nationella operationer och insatser och operationer och insatser under Natos ledning inom Natos eget territorium, under ledning av bilaterala och multilaterala samarbeten samt försvarsunderrättelseverksamhet. Anslaget får vidare användas till att finansiera åtgärder med avsikt att bibehålla materielens eller anläggningens tekniska förmåga eller prestanda samt åtgärder för att upprätthålla minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget får även användas för stöd till frivilliga försvarsorganisationer, till veteran- och anhörigorganisationer samt till organisationer som bidrar till att öka kunskapen om totalförsvaret. Även fasta kostnader för multinationella samarbeten får finansieras från detta anslag. Anslaget får vidare användas för det säkerhetsfrämjande samarbetet med andra länder samt till exportfrämjande åtgärder inom försvarssektorn.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	51 453 048	51 453 048	51 453 048
Pris- och löneomräkning ²	5 495 876	8 825 821	10 277 786
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer varav BP24 ³	3 700 675	4 987 338	7 677 391
	2 223 425 ⁴	581 425	2 870 425
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-3 075	-3 075	-3 075
– Folk och Försvar	-500	-500	-500
– Förstärkt förmåga	2 137 000	495 000	2 874 000
– Utskottsinitiativ - kostnader Försvarsmakten	90 000	90 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	60 649 599	65 266 206	69 408 225

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

⁴ 195 278 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2024 sedan hänsyn tagits till regleringsbelopp för 2021 som uppgick till 20 156 tkr.

I syfte att öka bidraget till centralförbundet Folk och Försvar minskas anslaget fr.o.m. 2024 med 500 000 kronor. Anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* ökas med motsvarande belopp.

För att stärka det militära försvaret och öka den operativa förmågan ökas anslaget för 2024 med 2 137 000 000 kronor. För 2025 beräknas anslaget öka med 495 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 2 874 000 000 kronor. För att bidra till finansieringen minskas anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* med 461 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* minska med 495 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget minska med 598 000 000 kronor. Finansiering sker även genom att anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med 1 668 000 000 kronor 2024 och genom att anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* minskas med 8 000 000 kronor 2024.

För att stödja Ukraina har riksdagen bl.a. beslutat om att bemyndiga regeringen att skänka ytterligare försvarsmateriel till Ukraina (bet. 2022/23.FiU32, rskr. 2022/23:267). För att Försvarsmakten ska kunna verkställa överlåtandet av materiel ökas anslaget med 90 000 000 kronor för 2024 och för 2025 beräknas anslaget öka med 90 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 60 649 599 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 65 266 206 000 kronor respektive 69 408 225 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 700 000 000 kronor 2025–2031.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2024 ingår sedan tidigare beställda objekt som kommer att belasta anslaget fr.o.m. 2025 (utestående åtaganden) och objekt som planeras beställas under 2024 (nya åtaganden). Anskaffningar inom anslaget hänför sig till vidmakthållande av tidigare investeringar i materiel och anläggningar. Bemyndigandet omfattar bl.a. underhåll av Försvarsmaktens materiel och anläggningar som inte är av löpande karaktär eller driftskaraktär. Vidmakthållandet bidrar således till att uppfylla målen för det militära försvaret, och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten bidrar därmed till att uppfylla målen för det militära försvaret och bibehålla krigsförbandens krigsduglighet. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* besluta om beställningar av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 700 000 000 kronor 2025–2031.

Tabell 4.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Förbandsverksamhet och beredskap

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2031
Ingående åtaganden	16 286 162	29 247 746	29 642 000			
Nya åtaganden	20 279 324	9 351 717	16 377 000			
Infriade åtaganden	-7 317 740	-8 957 463	-10 601 000	-11 389 000	-9 570 000	-14 459 000
Utestående åtaganden	29 247 746	29 642 000	35 418 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	33 003 000	29 842 000	35 700 000			

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för vidmakthållande av försvarsmateriel för 2024–2035 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 4.9).

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för vidmakthållande av befintliga investeringar för åren 2024–2035.

Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2024, beräknade anslag för åren mellan 2025 och 2028 samt för åren 2029–2035. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma.

Tabell 4.9 Investeringsplan för vidmakthållande av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029–2035
Vidmakthållande av befintliga investeringar	14 897	18 813	19 941	23 585	24 366	25 521	26 174	26 735	203 113
Arméstridskrafter	2 918	3 119	3 600	4 258	4 172	4 340	4 373	4 091	34 529
Marinstridskrafter	2 069	2 209	3 298	3 478	3 457	3 434	3 483	3 512	28 436
Flygstridskrafter	3 963	4 586	4 546	5 136	5 455	5 903	6 366	6 555	46 716
Operativ ledning	3 558	4 514	4 207	5 259	5 481	5 691	6 023	6 249	46 716
Logistik	1 113	2 225	1 662	1 954	2 193	2 452	2 222	2 501	18 280
Stödfunktioner	1 276	2 160	2 629	3 501	3 608	3 701	3 707	3 828	28 436
Varav investeringar i anläggningstillgångar	3 277	4 139	4 387	5 189	5 361	5 615	5 758	5 882	44 685
Finansiering vidmakthållande	14 897	18 813	19 941	23 585	24 366	25 521	26 174	26 735	203 113
Anslag 1:1									
Förbandsverksamhet och beredskap	14 013	17 663	18 972	22 541	23 322	24 477	25 130	25 691	195 805
Övrig finansiering	884	1 150	969	1 044	1 044	1 044	1 044	1 044	7 308

Investeringsplanen ovan avseende vidmakthållande av försvarsmateriel innefattar högre belopp per år fr.o.m. 2024 jämfört med föregående investeringsplan. Detta för att möta den ökade anskaffningen av försvarsmateriel under perioden som också

medför ett ökat behov av vidmakthållande. Nuvarande investeringsplan för vidmakthållande 2023 har dämpats något jämfört med föregående till följd av Försvarmaktens prioritering av den personella tillväxten.

Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större vidmakthållandeåtgärder som Försvarmakten har beställt under 2023 eller tidigare, alternativt avser att beställa under den kommande tolvåriga investeringsplansperioden, enligt nuvarande planering.

Tabell 4.10 Redovisning av vidmakthållande och avveckling

Materielområde	Beställning
	Vidmakthållande markstridssystem
	Vidmakthållande stridsfordonsystem
	Vidmakthållande indirekt eldsystem
	Vidmakthållande markbaserade
Arméstridskrafter	luftvärnssystem
	Vidmakthållande sensorer
	Vidmakthållande undervattens- och ubåtssystem
Marinstridskrafter	Vidmakthållande sjöstridssystem
	Vidmakthållande stridsflygsystem
	Vidmakthållande helikoptersystem
	Vidmakthållande transportflygsystem
	Vidmakthållande flygbassystem
	Vidmakthållande ledningssystem flyg
	Vidmakthållande RBS 15
Flygstridskrafter	Vidmakthållande SK60
	Vidmakthållande fast nät, infrastruktur
	Vidmakthållande tele- och datakommunikation
Operativ ledning	Vidmakthållande signalskydd och IT-säkerhet
	Vidmakthållande personligt utrustningssystem
Logistik	Vidmakthållande logistikledningssystem

Budget för avgiftsfinansierad verksamhet

Tabell 4.11 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarsmakten

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarslogistik och verkstadsverksamhet	-	-	325 000	-	-	-
Transportverksamhet	-	-	85 000	-	-	-
Statsflyget	-	-	7 000	-	-	-
Övning och utbildning	-	-	760 000	-	-	-
Stöd till civil verksamhet	-	-	4 000	-	-	-
Övrig uppdragsverksamhet	-	-	5 500	-	-	-
Summa uppdragsverksamhet	-	-	1 186 500	-	-	-

4.6.2 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

2022	Utfall	1 323 390	Anslagssparande	257 120
2023	Anslag	1 758 512 ¹	Utgiftsprognos	1 744 976
2024	Förslag	1 742 019		
2025	Beräknat	1 868 891 ²		
2026	Beräknat	2 151 992 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 796 821 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 2 028 105 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för särutgifter för den verksamhet med förband utomlands som Försvarsmakten genomför efter beslut av riksdagen och regeringen. Anslaget får även användas för utgifter avseende avgifter och bidrag till Nordatlantiska fördragsorganisationens (Nato) militära verksamhet och kapacitetshöjande bilaterala och multilaterala stöd. Vidare får anslaget användas för Sveriges del av de gemensamma kostnader som kan komma att uppstå i samband med EU-ledda insatser internationellt, som finansieras via den s.k. ATHENA-mekanismen. Anslaget får också användas för Sveriges del av de gemensamma kostnaderna för EU:s utombudgetära fond Europeiska fredsfaciliteten (EPF). Vidare får anslaget användas för särutgifter för Försvarsmaktens bidrag till insatser internationellt som inte innebär sändande av väpnad styrka till andra länder, förutom militärobservatörer, samt sekondering av personal till internationella stabsbefattningar kopplade till pågående insatser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.13 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 501 512	1 501 512	1 501 512
Pris- och löneomräkning ²	57 507	120 039	152 740
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	183 000	247 340	497 740
<i>varav BP24³</i>	<i>183 000</i>	<i>240 000</i>	<i>484 000</i>
– Natoavgift, militär del	600 000	761 000	1 038 000
– Nato:s innovationsfond (NIF)	44 000	44 000	44 000
– Förstärkt förmåga	-461 000	-495 000	-598 000
– Utökade materielanskaffningar		-70 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 742 019	1 868 891	2 151 992

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Ett svenskt medlemskap i Nato medför obligatoriska och icke-obligatoriska avgifter som Sverige förväntas bidra till. Anslaget ökas därför med 600 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 761 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 1 038 000 000 kronor. För att främja innovation och utveckling föreslår regeringen att Sverige bidrar till Natos innovationsfond (NIF) och därför ökas anslaget med 44 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

I syfte att bidra till finansiering av en förstärkt förmåga av det militära försvaret på anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas anslaget med 461 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget minska med 495 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget minska med 598 000 000 kronor.

Anslaget minskar med 70 000 000 kronor 2025 i syfte att utöka materielanskaffningar. Anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 742 019 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 868 891 000 kronor respektive 2 151 992 000 kronor.

4.6.3 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

2022	Utfall	24 345 348	Anslagssparande	-939 876
2023	Anslag	31 026 005 ¹	Utgiftsprognos	30 019 267
2024	Förslag	48 627 000		
2025	Beräknat	55 500 822 ²		
2026	Beräknat	50 604 872 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 52 473 123 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 46 735 198 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera utveckling, anskaffning, återanskaffning och avveckling av anslagsfinansierad materiel och anläggningar. Anslaget finansierar även åtgärder, avseende anslagsfinansierad materiel och anläggningar, där avsikten är att förändra teknisk förmåga eller prestanda inklusive förlängning av livstiden. Vidare får anslaget användas för finansiering av förstagångsanskaffning av beredskapsvaror samt anskaffning med syfte att öka minsta bestånd av beredskapsvaror i lager. Anslaget finansierar omställnings- och avvecklingskostnader som kan komma att uppstå inom ramen för pågående omstrukturering av logistik- och materielförsörjningen samt forskning och utveckling.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.15 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	27 949 405	27 949 405	27 949 405
Pris- och löneomräkning ²	5 005 644	6 907 150	7 734 322
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	15 671 951	20 644 267	14 921 144
<i>varav BP24³</i>	<i>-1 893 500</i>	<i>166 000</i>	<i>3 112 000</i>
– Nato:s innovationsfond (NIF)		-24 000	
– Utökad forskningsverksamhet	-100 000	-143 000	-189 000
– Sammanhängande forskning om civilt försvar	-5 000	-5 000	-5 000
– Militärt innovationsprogram och forskning	-88 000	-90 000	-247 000
– Lokalkostnader MTFA	-5 500	-3 400	-3 400
– Fler officersutbildade	-25 000	-36 000	-47 000
– Ökad granskningsverksamhet	-2 000	-3 000	-3 000
– Förstärkt förmåga	-1 668 000		
– Utökade materielanskaffningar		470 400	3 606 400
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	48 627 000	55 500 822	50 604 872

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att bidra till finansieringen av Natos innovationsfond (NIF) på anslaget 1:2 *Försvarsmaktens insatser internationellt* beräknas anslaget minska med 24 000 000 kronor 2025.

För att finansiera utökad forskningsverksamhet minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 100 000 000 kronor 2024. 2025 beräknas anslaget minska med 143 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 189 000 000 kronor. Anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* ökas med motsvarande belopp.

För att bidra till finansieringen av sammanhängande forskning om civilt försvar på anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 5 000 000 kronor per år fr.o.m. 2024.

För att finansiera militärt innovationsprogram och forskning minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 88 000 000 kronor 2024. 2025 beräknas anslaget minska med 90 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 247 000 000 kronor. Anslag 1:4 *Forskning och teknikutveckling* ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera lokalkostnader för Myndigheten för totalförvarsanalys minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 5 500 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget minska med 3 400 000 kronor. Anslag 1:13 *Myndigheten för totalförvarsanalys* ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera fler officersutbildade minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 25 000 000 kronor 2024. 2025 beräknas anslaget minska med 36 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 47 000 000 kronor. Anslag 1:7 *Officersutbildning m.m.* ökas med motsvarande belopp.

För att finansiera utökad granskningsverksamhet minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 2 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget minska med 3 000 000 kronor. Anslag 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhet* ökas med motsvarande belopp.

För att bidra till finansieringen av förstärkt förmåga i det militära försvaret på anslag 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* med 1 688 000 000 kronor 2024.

För att utöka materielanskaffningar beräknas anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* öka med 470 400 000 kronor 2025 och med 3 606 400 000 kronor fr.o.m. 2026.

Regeringen föreslår att 48 627 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 55 500 822 000 kronor respektive 50 604 872 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 177 550 000 000 kronor 2025–2034.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till bemyndigande för 2024 ingår sedan tidigare beställda objekt och objekt som planeras beställas under 2024 (nya åtaganden). Försvarsmakten och Försvarets materielverk behöver besluta om anskaffning av materiel och anslagsfinansierade anläggningar som sträcker sig över flera år. Ett ökat beställningsbemyndigande möjliggör ökade anskaffningar av materiel och

anläggningar. Anskaffningarna bidrar till att uppfylla målen för det militära försvaret och säkerställa krigsförbandens krigsduglighet och genomförandet av försvarsbeslutet. Verksamheten omfattar även avveckling av tidigare investeringar i materiel samt utfasning av förbrukad eller utsliten materiel. Mot bakgrund av den ökade materielanskaffningen i syfte att stärka det militära försvaret och öka försvarsanslagen föreslås en utökad bemyndiganderam för 2024. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* besluta om beställningar och avveckling av materiel och anläggningar som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 177 550 000 000 kronor 2025–2034.

Tabell 4.16 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2034
Ingående åtaganden	62 363 139	84 121 070	171 989 000			
Nya åtaganden	43 288 657	113 779 468	47 212 000			
Infriade åtaganden	-21 530 726	-25 911 538	-42 359 000	-47 766 000	-42 823 236	-86 252 764
Utestående åtaganden	84 121 070	171 989 000	176 842 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	112 897 000	172 689 000	177 550 000			

Investeringsplan

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner investeringsplanen för anskaffning av försvarsmateriel för 2024–2035 som en riktlinje för Försvarsmaktens investeringar (tabell 4.17).

Skälen för regeringens förslag: Investeringsplanen är regeringens förslag till riktlinje för anskaffning av materielinvesteringar 2024–2035. Investeringsplanen bygger på regeringens förslag till anslag 2024, beräknade anslag för åren mellan 2025 och 2028 samt totalt för åren 2029–2035. Beloppen per område är regeringens bedömning av investeringarnas omfattning och inriktning för den aktuella perioden.

Regeringen svarar för att riksdagen delges sådan information som är nödvändig för att riksdagen ska kunna utöva sin finansmakt. Osäkerheterna i verksamheten, vad avser bl.a. prissättning, inköp, produktion och leverans, innebär att förändringar av investeringsplanen, inom ramen för beslutat anslag och beställningsbemyndigande, kan förekomma.

Tabell 4.17 Investeringsplan för anskaffning av försvarsmateriel

Miljoner kronor

	Utfall 2021	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027	Beräknat 2028	Beräknat 2029– 2035
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	18 337	25 105	32 337	50 056	56 963	52 053	50 322	51 668	318 807
Arméstridskrafter	6 721	8 343	11 325	16 956	19 364	18 602	18 509	18 803	111 582
Marinstridskrafter	4 310	4 209	4 536	6 145	8 012	8 780	7 058	5 051	41 445
Flygstridskrafter	4 175	6 526	9 493	16 858	17 664	14 659	16 022	19 106	102 018
Operativ ledning	1 132	975	1 933	2 962	3 573	2 776	2 128	1 327	19 128
Logistik	1 250	2 630	2 631	3 929	4 280	3 391	3 434	4 069	25 505
Stödfunktioner	749	2 422	2 419	3 205	4 070	3 846	3 170	3 312	19 128
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>13 753</i>	<i>21 295</i>	<i>25 183</i>	<i>43 647</i>	<i>50 760</i>	<i>47 617</i>	<i>50 372</i>	<i>59 652</i>	<i>270 986</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	18 337	25 105	32 337	50 056	56 963	52 053	50 322	51 668	318 807
Anslag 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar	17 700	24 345	31 026	48 627	55 501	50 605	48 845	50 162	307 396
Anslag 1:11 Försvarets materielverk	627	739	1 292	1 410	1 443	1 430	1 458	1 487	11 278
Övrig finansiering	10	21	19	19	19	19	19	19	133

Investeringsplanen ovan avseende anskaffning av försvarsmateriel innefattar väsentligt högre belopp än föregående investeringsplan. Ökningarna är genomgående och återfinns inom samtliga stridskrafter och i investeringar i anläggningstillgångar.

Redovisning av anskaffningar

Förslaget till investeringsplan utgörs av samtliga pågående och planerade investeringar i investeringsplaneringsperioden. För att visa på det närmare innehållet i planen redovisas i tabellen nedan ett urval av de större anskaffningar som Försvarsmakten har beställt under 2023 eller tidigare, alternativt avser att beställa under det kommande budgetåret eller den närmsta tiden därefter enligt den nuvarande planeringen.

Tabell 4.18 Redovisning av anskaffningar

Materielområde	Beställning
	Anskaffning Archer, pjäser och systemutrustning
	Renovering av Stridsfordon 90 och Stridsvagn 122
	Anskaffning fordonsburet granatkastarsystem
	Anskaffning pansarterrängbil
	Uppgradering granatgevär
	Anskaffning pansarvärnsutrustning
	Anskaffning markstridsensorer, mörkerstridsutrustning
	Anskaffning eldhandvapensystem
	Anskaffning skyddsutrustning och soldatutrustning
	Anskaffning skyddade lastbilar, terrängfordon, tunga lastbilar och standardfordon
	Anskaffning bandvagnar
	Anskaffning fältarbetsmateriel
	Anskaffning medelräckviddigt luftvärn
Arméstridskrafter	Anskaffning buret luftvärn

	Modifiering av korvetter typ Visby
	Anskaffning av nytt ytstridsfartyg
	Livstidsförlängning minröjningsfartyg
	Anskaffning av Ubåt Typ Blekinge
	Modifiering av ubåt typ Gotland
	Åtgärder tung torped
	Anskaffning av artilleriplattform
Marinstridskrafter	Anskaffning sjöörlog logistik
	Utveckling och anskaffning av JAS 39E
	Uppgradering JAS 39C/D
	Anskaffning sjömålsrobot
	Anskaffning jaktrobotar
	Anskaffning taktiskt transportflyg
	Anskaffning flygande spaningsradar
	Anskaffning av helikopter 14
	Modifiering helikopter 15
Flygstridskrafter	Anskaffning flygbasmateriel
	Anskaffning Ledningsstödsystem Mark
	Anskaffning sensorkedja
Operativ ledning	Anskaffning krypto- och radioutrustning
	Anskaffning drivmedelsmateriel och tankbilar
	Anskaffning uniformssystem
	Anskaffning fältförplågnadssystem
Logistik	Anskaffning sjukvårdsutrustning

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om anskaffning av taktiskt transportflyg samt anskaffning av nya ytstridsfartyg.

Skälen för regeringens förslag: Taktisk transportflygförmåga är avgörande för att snabbt kunna transportera trupp, materiel och förnödenheter. Dagens flotta av taktiska transportflygplan av typen Tp 84 (C-130H) är ålderstigen och har bristande tillgänglighet. För att upprätthålla förmågan till taktiska flygtransporter behöver flygsystemet omsättas. Eftersom förmågan är en betydelsefull komponent för såväl det nationella försvaret vid operationer internationellt, som för Försvarmaktens stöd i krishanteringsinsatser, behöver en anskaffning ske skyndsamt. Regeringen föreslås därför bemyndigas besluta om anskaffning av nytt taktiskt transportflygplan.

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) konstaterade regeringen att förberedelser inför anskaffning av nya ytstridsfartyg ska påbörjas under försvarsbeslutsperioden. Regeringen föreslås därför bemyndigas besluta om utveckling och anskaffning av nya ytstridsfartyg. Anskaffning av nya ytstridsfartyg följer försvarsbeslutet 2020.

4.6.4 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tabell 4.19 Anslagsutveckling 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

2022	Utfall	822 057	Anslagssparande	4 246
2023	Anslag	951 905 ¹	Utgiftsprognos	944 578
2024	Förslag	1 074 905		
2025	Beräknat	1 151 905		
2026	Beräknat	1 308 905		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera forskning och teknikutveckling. Anslaget får vidare finansiera det nationella flygtekniska forskningsprogrammet (NFFP), verksamhet vid luftstridssimuleringscentrum (FLSC) samt övrig flygteknisk forskning. Anslaget får också finansiera forsknings- och utvecklingsverksamhet som genomförs inom ramen för det svenska deltagandet i den europeiska försvarsbyrån (EDA).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.20 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:4 Forskning och teknikutveckling

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	951 905	951 905	951 905
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	123 000	200 000	357 000
<i>varav BP24</i>	<i>88 000</i>	<i>90 000</i>	<i>247 000</i>
<i>– Militärt innovationsprogram och forskning</i>	<i>88 000</i>	<i>90 000</i>	<i>247 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 074 905	1 151 905	1 308 905

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att möta ökade krav på hållbar och långsiktig tillgång till forskning och teknikutveckling samt för att stärka innovationen inom försvarssektorn ökas anslaget med 88 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 90 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 247 000 000 kronor. Anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 074 905 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forskning och teknikutveckling* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 151 905 000 kronor respektive 1 308 905 000 kronor.

4.6.5 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tabell 4.21 Anslagsutveckling 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

2022	Utfall	9 875	Anslagssparande	1 928
2023	Anslag	11 638 ¹	Utgiftsprognos	11 890
2024	Förslag	13 926		
2025	Beräknat	15 518 ²		
2026	Beräknat	15 923 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 14 886 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 885 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten bedriver med att kontrollera försvarsunderrättelseverksamheten hos de myndigheter som bedriver sådan verksamhet, samt för att verkställa beslut om tillgång till signalbärare.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.22 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:5 Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	11 638	11 638	11 638
Pris- och löneomräkning ²	366	876	1 203
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 922	3 004	3 082
<i>varav BP24³</i>	<i>1 922</i>	<i>2 922</i>	<i>2 922</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-78	-78	-78
– Ökad granskningsverksamhet	2 000	3 000	3 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 926	15 518	15 923

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamhetens granskningsverksamhet ska kunna dimensioneras i förhållande till omfattningen på och komplexiteten i den verksamhet som granskas ökas anslaget med 2 000 000 kronor 2024. Anslaget beräknas öka med 3 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 13 926 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 15 518 000 kronor respektive 15 923 000 kronor.

4.6.6 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tabell 4.23 Anslagsutveckling 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

2022	Utfall	320 415	Anslagssparande	22 294
2023	Anslag	351 386 ¹	Utgiftsprognos	353 658
2024	Förslag	374 388		
2025	Beräknat	393 802 ²		
2026	Beräknat	447 478 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 376 300 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 416 304 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Totalförsvarets plikt- och prövningsverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för ersättningar för kost, resor och logi till totalförsvarspliktiga.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.24 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:6 Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	351 386	351 386	351 386
Pris- och löneomräkning ²	16 278	33 379	43 810
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP24³</i>	6 724	9 037	52 282
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	-276	-276	-276
– <i>Aktivering av civilplikt</i>	8 000	8 000	8 000
– <i>Prövningsverksamhet</i>			43 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	374 388	393 802	447 478

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att möjliggöra en aktivering av civilplikt ökar anslaget med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

För att möjliggöra en på sikt utökad grundutbildningsvolym för värnplikt beräknas anslaget öka med 43 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

Regeringen föreslår att 374 388 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Totalförsvarets plikt- och prövningsverk* för 2024. För 2025 respektive 2026 beräknas anslaget uppgå till 393 802 000 kronor respektive 447 478 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.25 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Totalförsvarets plikt- och prövningsverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Uppdrag						
Försvarmakten	-3 903	-250	4 650	4 050	600	-3 553
Uppdrag						
Försvarshögskolan	-791	350	4 900	4 550	350	-91
Uppdrag						
Polismyndigheten	17 441	-1 750	110 000	114 000	-4 000	11 691
Uppdrag övriga civila	-2 553	-500	2 050	1 550	500	-2 553
Summa uppdragsverksamhet	10 194	-2 150	121 600	124 150	-2 550	5 494

4.6.7 1:7 Officersutbildning m.m.

Tabell 4.26 Anslagsutveckling 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

2022	Utfall	251 850	Anslagssparande	17 963
2023	Anslag	268 034 ¹	Utgiftsprognos	273 779
2024	Förslag	304 627		
2025	Beräknat	331 130 ²		
2026	Beräknat	351 198 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 316 082 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 326 302 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera det treåriga officersprogrammet och annan grundläggande officersutbildning vid Försvarshögskolan. Vidare får anslaget finansiera forskning och utveckling m.m. inom vissa av högskolans kompetensområden.

Anslaget får även användas för att finansiera kurser inom ramen för Partnerskap för fred (PFF) samt viss forskning och analysstöd för regeringens behov.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.27 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:7 Officersutbildning m.m.

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	268 034	268 034	268 034
Pris- och löneomräkning ²	11 593	24 906	32 928
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	25 000	38 190	50 236
<i>varav BP24³</i>	<i>25 000</i>	<i>36 000</i>	<i>47 000</i>
– <i>Fler officersutbildade</i>	– <i>25 000</i>	– <i>36 000</i>	– <i>47 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	304 627	331 130	351 198

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att årligen kunna utbilda fler officerare ökas anslaget med 25 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 36 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 47 000 000 kronor. Anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 304 627 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Officersutbildning m.m.* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 331 130 000 kronor respektive 351 198 000 kronor.

4.6.8 1:8 Försvarets radioanstalt

Tabell 4.28 Anslagsutveckling 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

2022	Utfall	1 592 381	Anslagssparande	31 912
2023	Anslag	1 927 077 ¹	Utgiftsprognos	1 880 347
2024	Förslag	2 258 397		
2025	Beräknat	2 845 716 ²		
2026	Beräknat	3 048 996 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 2 621 330 tkr i 2024 års prishivå.

³ Motsvarar 2 710 219 tkr i 2024 års prishivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets radioanstalts förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.29 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:8 Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 927 077	1 927 077	1 927 077
Pris- och löneomräkning ²	78 625	250 313	329 338
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	252 695	668 326	792 581
<i>varav BP24³</i>	<i>13 695</i>	<i>22 695</i>	<i>22 695</i>
– Förstärkning FRA	14 000	23 000	23 000
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-305	-305	-305
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 258 397	2 845 716	3 048 996

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att ytterligare stärka stödet till Polismyndighetens arbete med att bekämpa grov gränsöverskridande brottslighet ökas anslaget med 14 000 000 kronor 2024. Anslaget beräknas öka med 23 000 000 kronor fr.o.m. 2025. Anslag 1:1 *Polismyndigheten* inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 2 258 397 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Försvarets radioanstalt* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 2 845 716 000 kronor respektive 3 048 996 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.30 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets radioanstalt

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>	3	0	3 000	3 000	0	3
Summa uppdragsverksamhet	3	0	3 000	3 000	0	3

4.6.9 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tabell 4.31 Anslagsutveckling 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

2022	Utfall	245 409	Anslagssparande	2 103
2023	Anslag	262 457 ¹	Utgiftsprognos	261 937
2024	Förslag	379 158		
2025	Beräknat	434 686 ²		
2026	Beräknat	491 026 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 420 782 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 464 276 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera internationell verksamhet inom försvarsmateriel- och forskningsområdet samt åtgärder för att främja den svenska försvarsindustrins exportverksamhet. Anslaget får även finansiera forskning avseende skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel (CBRN) samt forskning och analysstöd för regeringens behov. Anslaget får vidare finansiera forskning med inriktning mot Polismyndighetens och Säkerhetspolisens verksamhetsområden.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.32 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:9 Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	262 457	262 457	262 457
Pris- och löneomräkning ²	7 211	16 121	22 748
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP24³</i>	109 490	156 108	205 821
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	–510	–510	–510
– <i>Utökad forskningsverksamhet</i>	100 000	143 000	189 000
– <i>Sammanhängande forskning om civilt försvar</i>	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	379 158	434 686	491 026

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

I syfte att stärka forskning och analysstöd för utveckling av den operativa förmågan i totalförsvaret ökas anslaget med 100 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 143 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 189 000 000 kronor. Anslaget 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* föreslås minska med motsvarande belopp.

För att stärka forskning och analysstöd för det civila försvarets behov ökas anslaget med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 1.3 *Anskaffning av materiel och anläggningar*

minskas med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas av samma anledning med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

Regeringen föreslår att 379 158 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 434 686 000 kronor respektive 491 026 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.33 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Totalförsvarets forskningsinstitut

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>	82 599	-61 500	1 444 000	1 457 000	-13 000	- 4 804
Tjänsteexport	-12 903	0	15 000	15 000	0	0
Summa uppdragsverksamhet	69 696	-61 500	1 459 000	1 472 000	-13 000	- 4 804

4.6.10 1:10 Nämnder m.m.

Tabell 4.34 Anslagsutveckling 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

2022	Utfall	6 850	Anslagssparande	136
2023	Anslag	7 286 ¹	Utgiftsprognos	7 230
2024	Förslag	7 786		
2025	Beräknat	7 786		
2026	Beräknat	7 786		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som bedrivs av vissa mindre nämnder samt bidrag till exempelvis Svenska Röda Korset och Centralförbundet Folk och Försvar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.35 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:10 Nämnder m.m.

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	7 286	7 286	7 286
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	500	500	500
<i>varav BP24</i>	500	500	500
– <i>Folk och försvar</i>	500	500	500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	7 786	7 786	7 786

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att möjliggöra en ökning av verksamhetsbidraget till Centralförbundet Folk och Försvar ökas anslaget med 500 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 7 786 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Nämnder m.m.* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 7 786 000 kronor respektive 7 786 000 kronor.

4.6.11 1:11 Försvarets materielverk

Tabell 4.36 Anslagsutveckling 1:11 Försvarets materielverk

Tusental kronor

2022	Utfall	2 159 858	Anslagssparande	3 162
2023	Anslag	3 204 537 ¹	Utgiftsprognos	3 088 104
2024	Förslag	3 584 324		
2025	Beräknat	3 907 590 ²		
2026	Beräknat	4 126 277 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 711 666 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 808 823 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Försvarets materielverks förvaltningsutgifter. Vidare får anslaget användas för myndighetens samhällsinvesteringar. Anslaget får även användas till utgifter för Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC) samt signatärskapet för Common Criteria Recognition Arrangement (CCRA).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.37 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:11 Försvarets

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	3 204 537	3 204 537	3 204 537
Pris- och löneomräkning ²	146 075	321 240	421 779
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	233 712	381 812	499 962
<i>varav BP24³</i>	-52 346	-20 346	392 654
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	-346	-346	-346
– <i>Nato:s innovationsfond (NIF)</i>	-44 000	-20 000	
– <i>Omhändertagande av kommande anskaffningsbehov</i>			393 000
– <i>Förstärkt förmåga</i>	-8 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 584 324	3 907 590	4 126 277

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att bidra till Natos innovationsfond (NIF) på anslaget 1:2 *Försvarmaktens internationella insatser* minskas anslaget med 44 000 000 kronor 2024 och beräknas minska 20 000 000 kronor 2025.

I syfte att stärka det militära försvaret, öka den operativa förmågan samt tillmötesgå kommande anskaffningsbehov beräknas anslaget öka med 393 000 000 kronor fr.o.m. 2026.

För att bidra till att stärka den operativa förmågan på anslaget 1:1 *Förbandsverksamhet och beredskap* minskas anslaget med 8 000 000 kronor 2024.

Regeringen föreslår att 3 584 324 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Försvarets materielverk* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 3 907 590 000 kronor respektive 4 126 277 000 kronor.

Rörelsekapital

Regeringens förslag: Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret för att tillgodose Försvarets materielverks behov av rörelsekapital som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 34 500 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Försvarets materielverk behöver tillgång till rörelsekapital för att finansiera utestående förskott till industrin och för hantering av avtal inom försvarsexportområdet. Försvarets materielverk behöver även tillgång till rörelsekapital för att hantera övergången till en ändrad finansiell styrmodell inom materieförsörjningen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 4.38 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Försvarets materielverk

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarmakten: vidmakthållande	-9	0	3 500 000	3 500 000	0	-9
Summa uppdragsverksamhet	-9	0	3 500 000	3 500 000	0	-9
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Nationell tillsyn för cybersäkerhetscertifiering	0	0	0	0	0	0
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Försvarmakten: övrig verksamhet	308 666	1 000 550	1 000 000	1 100 000	-100 000	1 209 216
Övriga kunder	-94 288	0	1 500 000	1 500 000	0	-94 288
Evaluering och certi- fiering av it-produkter	0	0	1 000	1 000	0	0
Tjänsteexport	101 418	0	100 000	100 000	0	101 418
Summa uppdragsverksamhet	315 788	1 000 550	6 101 000	6 201 000	-100 000	1 216 338

4.6.12 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tabell 4.39 Anslagsutveckling 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tusental kronor

2022	Utfall	8 210	Anslagssparande	2 849
2023	Anslag	10 984 ¹	Utgiftsprognos	9 923
2024	Förslag	11 307		
2025	Beräknat	11 838 ²		
2026	Beräknat	12 160 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 307 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 306 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera den verksamhet som Försvarsunderrättelsesdomstolen bedriver med att pröva frågor om tillstånd till signalspaning enligt lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.40 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	10 984	10 984	10 984
Pris- och löneomräkning ²	385	919	1 243
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-62	-65	-67
varav BP24 ³	-62	-62	-62
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-62	-62	-62
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 307	11 838	12 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 11 307 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 Försvarsunderrättelsesdomstolen för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 11 838 000 kronor respektive 12 160 000 kronor.

4.6.13 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys

Tabell 4.41 Anslagsutveckling 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys

Tusental kronor

2022	Utfall	Anslagssparande	
2023	Anslag	50 000 ¹	Utgiftsprognos 42 669
2024	Förslag	67 834	
2025	Beräknat	68 502 ²	
2026	Beräknat	69 944 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 65 816 tkr i 2024 års prisnivå.³ Motsvarar 65 816 tkr i 2024 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för Myndigheten för totalförsvarsanalys förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.42 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:13 Myndigheten för totalförsvarsanalys**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	50 000	50 000	50 000
Pris- och löneomräkning ²	1 484	3 585	4 713
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP24³</i>	16 350	14 917	15 231
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	-150	-150	-150
– <i>Lokalkostnader MTF A</i>	5 500	3 400	3 400
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	67 834	68 502	69 944

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Myndigheten för totalförsvarsanalys behöver flytta till större permanenta lokaler med tillfredsställande säkerhetsskydd vilket innebär ökade kostnader. Anslaget ökas därför med 5 500 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 3 400 000 kronor. Anslag 1:3 *Anskaffning av materiel och anläggningar* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 67 834 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Myndigheten för totalförsvarsanalys* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 68 502 000 kronor respektive 69 944 000 kronor.

5 Samhällets krisberedskap

5.1 Mål för området

5.1.1 Skydd mot olyckor

Riksdagens mål för skydd mot olyckor är enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor att i hela landet ge människors liv, hälsa, egendom och miljö ett – med hänsyn till de lokala förhållandena – tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

5.1.2 Krisberedskap

De av regeringen angivna målen, som förtydligades i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 6, bet. 2014/15:FöU1, rskr. 2014/15:63) indelas i ett förebyggande perspektiv och ett hanterande perspektiv. Med dessa utgångspunkter är målen för krisberedskapen att

- minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet,
- värna människors liv och hälsa samt grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och hindra eller begränsa skador på egendom och miljö då olyckor och krissituationer inträffar.

Arbetet med krisberedskapen bör även bidra till att minska lidande och konsekvenser av allvarliga olyckor och katastrofer i andra länder. Krisberedskapsarbetet är också viktigt för arbetet med det civila försvaret.

5.1.3 Civilt försvar

Civilt försvar är den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig. I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Under höjd beredskap och då ytterst krig utgörs verksamheten av nödvändiga åtgärder för att upprätthålla målet för civilt försvar.

Riksdagen har beslutat (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135) att målet för det civila försvaret ska vara att ha förmåga att

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna,
- upprätthålla en nödvändig försörjning,
- bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld,
- upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarsviljan,
- bidra till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred, och
- med tillgängliga resurser bidra till förmågan att delta i internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Sveriges förmåga att förebygga, hantera och lära från olyckor och kriser, liksom att upprätthålla ett civilt försvar, bygger på den samlade förmågan hos alla aktörer i samhället. Bedömningen av vilka resultat som har uppnåtts i förhållande till målen baseras på de aktiviteter och prestationer som har utförts inom främst utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap, men även inom andra utgiftsområden. Även privata verksamheter och andra faktorer i omvärlden påverkar utvecklingen av samhällets krisberedskap. De åtgärder som vidtas inom det civila försvaret bidrar till att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar för samhället i fredstid.

5.2.1 Bedömningsgrunder

Redovisningen av resultaten inom områdena skydd mot olyckor, samhällets krisberedskap och civilt försvar utgår från följande bedömningsgrunder:

- samhällets förmåga att förebygga olyckor och kriser samt vidta förberedande åtgärder mot krig
- samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig.

5.2.2 Resultatindikatorer

För att beskriva utvecklingen används (när så är möjligt) resultatindikatorer enligt nedan, vilka följs över tid. Avsnittet har tidigare även inkluderat uppgifter om antal genomförda övningar som en resultatindikator. Den data som behövs för indikatorn sammanställs inte längre, varför den har utgått.

Antal omkomna i bränder

Ett målinriktat och samordnat brandförebyggande arbete bör på sikt leda till ett minskat antal personer som omkommer eller skadas allvarligt vid bränder.

Antal utbildade brandmän

Utbildning av hel- och deltidsbrandmän samt brandbefäl är en avgörande förutsättning för förmågan inom området skydd mot olyckor och syftar till att säkerställa en likvärdig och grundläggande kompetens inom den kommunala räddningstjänsten i hela landet.

Medelsvarstid på 112-samtal

Tidsfaktorn vid alarmering är av avgörande betydelse för att nödställda personer snabbt och effektivt ska kunna få den hjälp som de behöver av samhällets hjälporgan.

Antal Rakelabonnemang

Radiokommunikationssystemet Rakel stödjer en skyddad och driftsäker kommunikation mellan samhällsviktiga organisationer vid en kris. Fler Rakelabonnemang är en indikator på att aktörernas möjlighet att kommunicera skyddat och driftsäkert har stärkts, vilket bidrar till en effektivare hantering av en uppkommen kris.

Inrapporterade it-incidenter

Statliga myndigheters rapportering av allvarliga it-incidenter ger information om hoten mot samhällets informations- och cybersäkerhet och underlag för att stärka förmågan att förebygga, upptäcka och hantera it-incidenter.

5.2.3 Underlag till grund för resultatredovisningen

Sammantaget ger bedömningsgrunder och resultatindikatorer en viss information om utvecklingen inom samhällets krisberedskap och civilt försvar, men resultaten påverkas även av andra, ofta mer långsiktiga, faktorer såsom demografiska förändringar, teknisk utveckling, det säkerhetspolitiska läget, ändringar i befolkningens levnadsvanor och hälsoutveckling samt ett förändrat klimat.

Underlag som ligger till grund för resultatredovisningen är bl.a. årsredovisningar och andra rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Kustbevakningen, Statens haverikommission, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och SOS Alarm Sverige AB.

Övriga underlag är bl.a. utredningar och uppföljningar av inträffade händelser, risk- och sårbarhetsanalyser, Riksrevisionens rapporter samt länsstyrelsernas årsredovisningar.

5.3 Resultatredovisning

5.3.1 Skydd mot olyckor

Beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har utvecklats

MSB är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. MSB ska samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, driva på arbetet i sektorn, stödja beredskapsmyndigheterna och verka för att uppgifter och roller inom sektorn tydliggörs. Övriga sektorsmyndigheter är Kustbevakningen, länsstyrelserna, Polismyndigheten, Sjöfartsverket, SMHI och Strålsäkerhetsmyndigheten. MSB har också adjungerat SOS Alarm Sverige AB i sektorsarbetet. En myndighetsövergripande plan har tagits fram för hur verksamheten i sektorn och civilområdena ska bedrivas.

MSB fick i juni 2022 uppdrag att ta fram dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap. Uppdraget redovisades i mars 2023 (Fö 2023/00552).

Utredningen om civilbefolkningens skydd vid höjd beredskap lämnade i november 2022 betänkandet Ett stärkt skydd för civilbefolkningen vid höjd beredskap (SOU 2022:57). Betänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet.

Utveckling av det olycksförebyggande arbetet

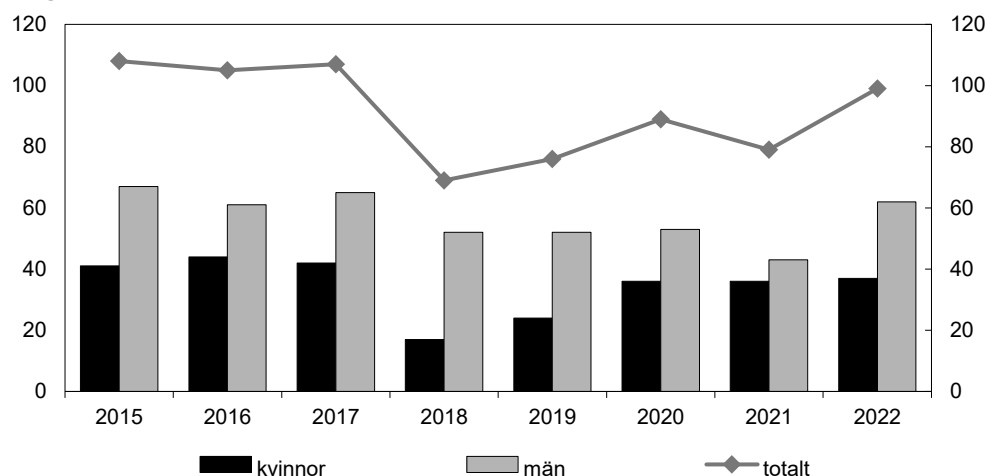
MSB bedömer att kommunal räddningstjänst generellt har en god förmåga att förebygga bränder och andra olyckor men att det samtidigt finns stora variationer. Den förändringsprocess som kommunal räddningstjänst befinner sig i, som bl.a. innebär en utökad samverkan, är en förutsättning för att räddningstjänsterna ska kunna stärka sin förmåga avseende exempelvis tillståndsgivning, samt tillsyn och olycksundersökning eftersom tillgång till nödvändig kvalificerad kompetens förbättras.

MSB har tillsammans med Naturvårdsverket utarbetat stöd och vägledning avseende kontaminerat släckvatten. Vidare har MSB fortsatt arbetet med att ta fram stöd och vägledning för miljöfarliga skumvätskor. MSB har inventerat mängden skumvätska innehållande PFAS-ämnen som behöver destrueras och har påbörjat insamling, transport och destruktion av skumvätska. Totalt har ca. 19 ton destruerats under 2022 vilket MSB bedömer motsvarar ungefär hälften av den totalt kända mängden. MSB

har fått totalt 9 miljoner kronor från anslag 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden* utgiftsområde 20 för detta arbete under 2022.

Under 2022 omkom 99 personer i brand varav 37 kvinnor, 56 män och sex personer av okänt kön. Trenden sedan 2017 är minskande (se diagram 5.1) men det är en ökning jämfört med 2021.

Diagram 5.1 Antal omkomna i bränder 2016–2022

Ökad samverkan på räddningstjänstområdet

Kommunala räddningstjänster genomförde under 2022 ca 95 000 räddningsinsatser och statliga myndigheter genomförde ca 1 800 räddningsinsatser.

MSB bedömer att samhällets förmåga att genomföra räddningsinsatser är tillfredsställande men att det finns skillnader i landet. Skillnaderna finns främst inom den kommunala räddningstjänsten och beror på sådant som organisationernas storlek, resurstillgång och geografisk utsträckning. MSB har vidtagit olika åtgärder för att stödja statliga och kommunala räddningstjänster genom att stärka samverkan mellan ansvariga aktörer, bl.a. har möten anordnats genom olika räddningstjänstforum.

Kommunerna har på olika sätt utvecklat sin förmåga att leda och genomföra omfattande räddningsinsatser. Alla kommuner i Sverige har idag tillgång till funktioner för övergripande ledning av räddningstjänsten. Kommunerna har bildat ett 20-tal större samverkansregioner där vissa täcker flera län. Detta medför att kommunerna har större förmåga att utöva övergripande ledning och snabbt kan kraftsamla vid omfattande räddningsinsatser. För att stödja kommunerna i arbetet bedriver MSB tillsammans med kommunernas räddningstjänster och andra berörda aktörer projektet Ett enhetligt ledningssystem. Syftet är att utveckla kommunernas förmåga att forma robusta samverkansstrukturer, utöva enhetlig övergripande ledning i samband med komplexa och omfattande räddningsinsatser och effektivt samverka vid bränder och andra olyckor.

Räddningstjänst kan vara en del av kommunernas organisation för räddningstjänst som kan vara till nytta när det gäller vissa händelser såsom t.ex. skogsbränder och översvämningar. MSB har fortsatt sitt arbete med att stödja kommunerna i arbetet med att införa räddningstjänst.

MSB har med sina stöd- och förstärkningsresurser genomfört 146 nationella insatser till stöd för svenska räddningstjänstaktörer. Flertalet insatser har utgjort stöd till kommunal räddningstjänst vid exempelvis skogsbränder, sök- och räddning samt oljeskyddsinsatser. Räddningstjänsternas efterfrågan på flygande släckresurser med

helikoptrar och skopande flygplan har ökat. Det är en specialiserad resurs som på nationell nivå har en utjämnande effekt när det kommer till räddningstjänsternas olika förutsättningar att hantera stora och omfattande bränder.

Brister i kommunernas tillsynsverksamhet

MSB har under 2022 riktat tillsynen av kommunernas arbete med skydd mot olyckor mot kommunernas förebyggande arbete samt mot kommuner där indikationer på brister i verksamheten uppmärksammats. Resultatet från MSB:s tillsyn visar att de flesta kommuner behöver genomföra fler tillsyner av brandskydd samt utveckla arbetet avseende planering och genomförande av tillsynen.

Enligt lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) är det kommunerna och MSB som ansvarar för tillstånd och tillsyn gällande explosiva varor. Kommunernas tillsynsbesök har fortsatt att minska i antal. 2016 genomförde kommunerna 693 tillsyner för explosiva varor. 2021 var antalet 317. Antalet återkallade tillstånd per år har dock ökat från ca. 50 till 138 för 2021. MSB genomförde 13 tillsynsbesök avseende civil hantering av explosiva varor, vilket i stort sett är i nivå med antalet tillsyner före covid 19-pandemin.

Utbildning i skydd mot olyckor

Implementeringsarbetet med ett enhetligt ledningssystem pågår, och ett nytt system för utbildningar i räddningsledning har introducerats. Inom ramen för arbetet med räddningstjänst under höjd beredskap har MSB utvecklat en pilotutbildning med målet att höja medvetenheten om riskerna med att hantera oexploderad ammunition och kunna upptäcka samt märka ut farliga områden under höjd beredskap eller krig. Under 2022 har två sådana kurser med sammanlagt 38 deltagare (män) genomförts i samverkan med totalförsvarets ammunitions- och minröjningscentrum (Swedec).

Av tabell 5.1 framgår antal utexaminerade från de tre större utbildningarna som tillhandahållits av MSB. Sammanlagt under 2022 har 192 personer (16 procent kvinnor) examinerats från den tvååriga utbildningen skydd mot olyckor (heltidsbrandman). Motsvarande siffra för 2021 var 215 personer (18 procent kvinnor).

Tabell 5.1 Genomförd utbildning 2017–2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Heltidsbrandman	502	527	572	204	215	192
Deltidsbrandman ¹	551	630	675	534	537	484
Räddningsledare ²	349	344	351	341	285	336

¹ Grundutbildning moment 1 av 2.

² Räddningsledning A och B.

Förstärkt arbete mot naturolyckor

Under 2022 fördelade MSB drygt 231 miljoner kronor från anslag 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* till 15 kommuner för 16 olika åtgärder. Till länsstyrelserna fördelades 4,3 miljoner kronor för deras arbete enligt förordningen (2009:956) om översvämningsrisker. MSB har utarbetat särskilda riktlinjer för bedömningen av risk och har utvecklat en e-tjänst som ska underlätta för kommuner att söka bidrag från anslaget. Regeringen har vidare fattat beslut om en förordning (SFS 2022:1395) som reglerar hur anslaget ska användas.

Riksrevisionen har under 2022 granskat statens insatser för att stödja kommunernas klimatanpassning av den byggda miljön. Riksrevisionen anser att regeringens styrning

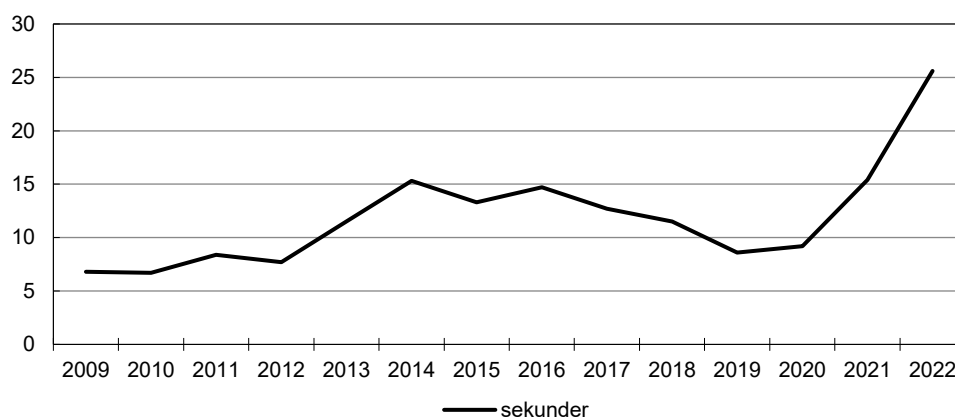
av statsbidraget inte har varit tydlig och att regeringen bör se till att statsbidraget för naturolyckor går till de nationellt mest angelägna projekten. Riksrevisionen bedömer att den nya förordningen har gjort ansökningsprocessen och urvalskriterierna för beviljande av bidrag samt prioriteringsförfarandet mer transparent. Regeringen överlämnade i april 2023 en skrivelse (skr. 2022/23:111) till riksdagen med anledningen av rapporten och de åtgärder som vidtagits eller som avses vidtas med anledning av rapporten.

Hög belastning på nödnumret 112 ökar svarstiderna

SOS Alarm hade under 2022 drygt 4 miljoner inkommande anrop till nödnumret 112 vilket är en ökning med 23 procent sedan 2015. Under samma period var befolkningsökningen 6 procent. Totalt besvarades 3,3 miljoner samtal, varav 70 procent föranledde insatser från samhällets hjälporgan vilket är i nivå med föregående två år. En tredjedel av samtalen till 112 bedöms vara felringningar vilket är i paritet med motsvarande siffror i övriga EU-länder.

Medelsvarstiden för nödsamtal steg under 2022 från 15,4 till 25,6 sekunder. En trend har varit att svarstiden varierar kraftigt beroende på säsong med betydande ökning under sommarmånaderna. Under året har också bolagets personalomsättning liksom sjukfrånvaro fortsatt att öka. För att sänka svarstiderna har bolaget under året påbörjat en större satsning på att anställa fler larmoperatörer. Vidare har utvecklingen av verksamhet och förberedelser av civilt försvar påbörjats.

Diagram 5.2 SOS Alarms medelsvarstider på 112-samtal

Varningar till allmänheten stärks

SOS utfärdade 36 VMA-meddelanden (viktigt meddelande till allmänheten) via SMS, vilket oftast föranleddes av farlig rök från större bränder i industrier.

Regeringen beslutade den 9 mars 2023 propositionen En ny lag om viktigt meddelande till allmänheten (VMA) (prop. 2022/23:77) med förslag till ny samlad reglering för ett effektivt, robust och säkert VMA-system och system för flyglarm.

Med anledning av införandet av nya beredskapszoner där skyddsåtgärder förbereds kring kärnkraftverken genomför MSB ett arbete för att öka antalet utomhusvarningsändare. Under året har 150 system installerats.

Stärkt samverkan inom räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning

Kustbevakningen har med anledning av det säkerhetspolitiska läget stärkt sin samverkan med flera aktörer inom såväl sjöövervakning som räddningstjänst. Samverkan har förstärkts med bl.a. Polismyndigheten, Tullverket och MSB. Förstärkt samverkan

har även skett med Försvarmakten och myndigheterna har haft ökad informationsdelning för att säkerställa gemensamma lägesbilder till sjöss. Ett exempel är den omfattande operationen med anledning av läckorna på gasledningarna Nordstream 1 och 2 (se 2.1.6 om Nordiskt försvarssamarbete). Kustbevakningen ansvarade för sjöövervakningen i berört område och delade lägesbilder med ett stort antal aktörer samt biträdde berörda myndigheter i deras utredning om brott. I övrigt har myndigheten bedrivit sin ordinarie verksamhet till sjöss och i luften med förhöjd vaksamhet.

Inom området räddningstjänst genomförde Kustbevakningen 38 miljöräddningsoperationer under året, vilket var något färre än föregående år. Insatserna gällde främst oljeutsläpp eller risk för oljeutsläpp. Därutöver har myndigheten deltagit i 220 sjöräddningsinsatser, vilket var på samma nivå som föregående år. Kustbevakningen har sedan flera år trots vidtagna åtgärder inte fullt ut kunnat upprätthålla sin beredskap för miljöräddningstjänst. Det beror enligt myndigheten på ett fortsatt ansträngt personalläge, vilket har påverkat den operativa uthålligheten och förmågan att genomföra omfattande samtidiga insatser om sådant behov skulle uppstå. Kustbevakningens anslag för 2022 har emellertid ökat och myndigheten har börjat rekrytera och utbilda nya medarbetare, främst inom sjöoperativ verksamhet.

Kustbevakningen har i samverkan med andra berörda myndigheter fortsatt stärka sin miljöräddningstjänstförmåga i Vätern, Vättern och Mälaren, eftersom de berörda insjöarna är viktiga råvattentäkter för en stor del av Sveriges befolkning och särskilt känsliga för utsläpp.

Inom området sjöövervakning med brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss genomförde Kustbevakningen under året drygt 48 900 kontroller till sjöss inom områdena fiske, farligt gods, tull, sjötrafik och gräns vilket var i nivå med 2021. Myndigheten genomförde även självständigt drygt 680 brottsutredningar under 2022 vilket var något fler än föregående år.

Inom det civila försvaret har Kustbevakningen tillsammans med berörda aktörer börjat etablera närmare samverkan inom de nya beredskapssektorerna Ordning och säkerhet samt Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen. Inom det militära försvaret har Kustbevakningen och Försvarmakten, inom ramen för myndigheternas överenskommelse, etablerat närmare samverkan för att Kustbevakningen bättre ska kunna stödja Försvarmakten rörande bl.a. sjöövervakning och transporter till sjöss.

Olycksutredningar för ett säkrare samhälle

Statens haverikommission har under 2022 genomfört flera utredningar av olyckor och incidenter som kan bidra till säkerhetskänsliga åtgärder i samhället.

Utredningen av den svåra flygolyckan i Örebro där nio personer omkom har bl.a. resulterat i säkerhetsrekommendationen att en särskild utbildning för piloter som flyger fallskärmshoppare på icke-kommersiell basis behövs.

En utredning inom hälso- och sjukvårdsområdet har visat att det uppstått fördröjning av ett vårdförlopp som bl.a. berodde på brister i interaktionen mellan vårdgivare samt svårigheter att tillämpa standardiserade vårdförlopp.

Den preliminära undersökningen av M/S Estonia har fortsatt under 2022. Statens haverikommission har bl.a. genomfört en ny undervattensundersökning av fartyget som genererat ca. 45 000 högupplösta 3D-bilder. Stora delar av fotodokumentationen har publicerats på en särskild webbplats.

Antalet inkomna ärenden till Statens haverikommission har fortsatt öka. Under 2022 inkom 489 ärenden, vilket kan jämföras med 454 året innan. Myndigheten publicerade

18 slutrapporter med 31 säkerhetsrekommendationer. Det kan jämföras med att antalet slutrapporter 2021 var 16 med 27 säkerhetsrekommendationer.

5.3.2 Krisberedskap och civilt försvar

Ökad förmåga i det civila försvaret

Det civila försvaret omfattar hela samhället och den pågående återuppbyggnaden berör flera utgifts- och politikområden.

Den 1 oktober 2022 trädde den nya strukturen för krisberedskap och civilt försvar i kraft. Till följd av det har regeringen ändrat anvisningarna för det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025 så att de omfattar samtliga beredskapsmyndigheter (Fö2023/00751). Även uppdraget till MSB att utifrån myndigheternas underlag göra en samlad bedömning av förmågan i det civila försvaret har ändrats och omfattar nu även en bedömning av förmågan inom respektive beredskapssektor (Fö2023/00750).

Myndigheterna lämnade den 1 oktober 2022 uppdaterade redovisningar av sitt arbete med civilt försvar, vilka ligger till grund för den bedömning som MSB lämnade i februari 2023. I bedömningen ligger fokus på de förändringar av förmågan som skett mellan åren. MSB:s bedömning är att det har skett en utveckling av förmågan inom samtliga sektorer och delmål och myndigheten konstaterar även att det pågår ett intensivt utvecklingsarbete. Sammantaget bedömer MSB att det senaste årets utveckling har lagt en god grund inför kommande år, men att det krävs en uthållighet och en systematik i utvecklingsarbetet för att nå större effekt framöver.

MSB har tillsammans med andra berörda myndigheter arbetat aktivt med att förbereda och implementera den nya strukturen. Framför allt är det en konstellation bestående av de tio myndigheter som är ansvariga för beredskapssektorerna samt de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna, (10+6) som gemensamt har drivit arbetet framåt och exempelvis diskuterat delmål och mötesformer. Även Försvarsmakten har deltagit vid flera möten med denna konstellation.

Utifrån två regeringsuppdrag har MSB i mars respektive maj och november 2022 redovisat förslag på åtgärder för att stärka det civila försvaret. Förslagen bygger på underlag från ett sjuttiofem myndigheter och har värderats av MSB, bl.a. utifrån den samlade bedömningen av det civila försvaret som lämnades till regeringen i februari 2022. De förslag som redovisades i mars och maj genomfördes delvis genom propositionen Vårändringsbudget för 2022 (prop. 2021/22:269) respektive budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1).

I januari 2023 beslutade regeringen om ett nytt tvärsektoriellt näringslivsråd för totalförsvar och krisberedskap. Rådet ska utgöra ett forum på strategisk nivå för ömsesidigt informationsutbyte och rådgivning i frågor som är av gemensam vikt för näringslivet, arbetsgivar- och arbetstagarorganisationerna samt staten avseende totalförsvar och krisberedskap.

MSB publicerade 2022 en vägledning för att i fred planera för försörjning av varor och tjänster och bedriver utifrån den ett projekt för erfarenhetsbyte mellan myndigheter som har fått projektfinansiering från anslag 2:4 *Krisberedskap* för att på olika sätt implementera den metod som beskrivs i vägledningen. Samverkan avseende försörjningsberedskap har även skett med näringslivet inom ramen för konceptet flexibel beredskap och med Norge och Finland inom ramen för projektet Critical Nordic Flows. MSB har under året också utvecklat och konkretiserat sin samverkan med finska Försörjningsberedskapscentralen, bl.a. genom utbyte av lägesbilder.

Med anledning av det förändrade omvärldsläget har MSB ökat fokus på att stödja samhällsviktiga aktörers utveckling av ledningsplatser genom att skapa uthålliga försörjningssystem och robusta system för informationsdelning. Myndigheten har också verkat för en nationell samordning av ledningsplatsverksamheten inom det civila försvaret samt fortsatt att stödja med rådgivning inom ledningsplatsområdet, men också för att skapa avlyssningsskyddade rum som möjliggör samtal om sekretessbelagd information. MSB har också fortsatt att utveckla och förbereda införandet av konceptet mobil ledningsplats samt stöttat prioriterade aktörers projekt där ledningsplatser utformas med fortifikatoriskt skydd.

MSB har även genomfört ett flertal informationsinsatser under året i syfte att bidra till ökad motståndskraft hos befolkningen. Budskapen har bl.a. handlat om att få fler att skaffa hemberedskap för en vecka, att stärka försvarsviljan och att öka kunskapen om webbplatsen krisinformation.se som förmedlar samhällets samlade krisinformation. Effektmätningar av kommunikationsinsatserna har visat på stora genomslag hos befolkningen med mycket hög observation vid varje kampanj. Mätningarna visar också att kampanjerna varit omtyckta, uppfattats som sakliga och bidragit till beteendeförändring. I en mätning från 2022 svarade 74 procent av de tillfrågade att de känner till webbplatsen Krisinformation.se. Motsvarande mätning gjordes 2018 och då svarade 25 procent av de tillfrågade att de känner till webbplatsen. MSB har under året också utvecklat webbplatsen Lilla Krisinfo som vänder sig direkt till barn och unga i syfte att förmedla bekräftad och barnanpassad information om aktuella händelser och kriser. Lilla Krisinfo förmedlar även information i förebyggande syfte för att barn och unga ska veta vad de kan göra i en krissituation.

Krisberedskapsveckan genomfördes med temat beredskap vid matbrist och ca 200 kommuner, åtta länsstyrelser samt 47 andra organisationer, inklusive myndigheter, frivilliga försvarsorganisationer och näringsliv, deltog.

Regeringen gav MSB 2021 i uppdrag att utforma och genomföra en digital utbildning i krisberedskap och civilt försvar som vänder sig till ungdomar det år de fyller 16 (Ju2021/02444). Utbildningen genomfördes för första gången hösten 2022 och kompletterades med ett fysiskt utskick som även nådde vårdnadshavarna. De resultat- och effektmätningar som gjorts efter utbildningsinsatsen visar att bland de som hade uppmärksammat utskicket hade en majoritet tagit del av innehållet och ansåg att det var viktigt. MSB har även tagit fram ett lärarstöd för årskurs nio i grundskolan och gymnasieskolan.

Tillsammans med Statens försvarshistoriska muséer och Riksantikvarieämbetet har MSB också producerat en vandringsutställning för gymnasieelever som heter Rädd eller beredd. Syftet är att stärka ungas motståndskraft vid kriser eller krig och utställningen kommer under ett par års tid att besöka gymnasieskolor i samtliga län.

Stärkt förmåga genom riktade övningar

För att stärka samhällets förmåga att hantera olyckor, kriser och krig är planering och genomförande av olika övningar betydelsefullt. MSB har under 2022 fattat beslut om en ny övningsinriktning för samverkansövningar på nationell och regional nivå för perioden 2022–2026.

I inriktningen pekas samverkan och ledning, resurshantering och kommunikation ut som prioriterade förmågor som är särskilt viktiga att utveckla och öva under de kommande åren. Inriktningen har bl.a. legat till grund för planeringen av den nationella samverkansövningen SAMÖ 2023. MSB har också deltagit i övningar både nationellt och internationellt, exempelvis Försvarsmaktens ledningsövning, EU:s

miljöskyddsövning, Balex Delta och en bilateral övning med Finland i syfte att stärka samarbetet vid större skogsbränder via EU:s civilskyddsmekanism.

Finansiering av utvecklingsprojekt inom krisberedskap och civilt försvar

MSB har fördelat 1 440 miljoner kronor från anslag 2:4 *Krisberedskap*, varav 322 miljoner kronor till 40 andra myndigheter, inklusive länsstyrelser för olika utvecklingsprojekt. Anslagsnivån höjdes under året med 236 miljoner kronor i syfte att kunna stärka det civila försvaret ytterligare genom att t.ex. utveckla och stärka kommuners och regioners arbete med krisberedskap och civilt försvar.

MSB lämnar årligen en redovisning till regeringen om hur anslaget används (Fö2023/00900). Anslaget har även finansierat framtagande av tekniska stöd som exempelvis Övnings- och utbildningsplattform Cybersäkerhet som utvecklat teknik för utbildning, testning och övning för att stärka cybersäkerheten. Medel från anslaget har också finansierat framtagandet av en modell för hur polis, ambulanssjukvård och räddningstjänst kan säkerställa drivmedel till utryckningsfordon. Projektet har namngetts Gemensamma bränsledepåer.

Inför ansökningsomgången 2022–2023 togs en ny inriktning för prioriterade utvecklingsområden fram. Två särskilda prioriteringar avser ökad samverkan med frivilliga försvarsorganisationer respektive med näringslivet.

Personalförsörjning

Regeringen gav under 2021 i uppdrag till MSB att bedöma behov av personalförstärkningar inom bevakningsansvariga myndigheter (beredskapsmyndigheter fr.o.m. den 1 oktober 2022) och andra berörda aktörer vid en situation med höjd beredskap och ytterst krig. Uppdraget redovisades i april 2022 (Ju2021/02771).

MSB fick i januari 2023 i uppdrag att genomföra de åtgärder som behövs för att förbereda för en aktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst. Uppdraget redovisades i mars 2023 (Fö2023/00118).

En särskild utredare gavs den 27 juli 2023 i uppdrag att analysera och bedöma behoven av personalförstärkningar inom verksamheter som är viktiga för totalförsvaret vid höjd beredskap, analysera förutsättningarna för att säkerställa det civila försvarets personalbehov med totalförsvarspliktig personal och med utgångspunkt i gällande regelverk om allmän tjänsteplikt och civilplikt föreslå en personalförsörjning av det civila försvaret som är anpassad efter dagens samhälle och de behov som finns inom det civila försvaret (dir. 2023:116).

MSB har vidare kompletterat sin vägledning om krigsorganisation och krigsplacering så att den omfattar både privata och offentliga aktörer.

Frivilliga försvarsorganisationer och andra ideella organisationer

MSB har under året betalat ut uppdragsersättning till 16 frivilliga försvarsorganisationer. Medlen har använts för att höja krisberedskapen i samhället och främja totalförsvaret genom totalförsvarsupplysning, rekrytering samt till att utbilda medlemmar inom krisberedskap och civilt försvar. Enligt MSB har uppdragsmedlen till de frivilliga försvarsorganisationerna bidragit till en förmågehöjning i samhället men ställer också krav på kapacitetsökningar i organisationerna.

Kriget i Ukraina har påverkat många delar av totalförsvaret, inklusive de frivilliga försvarsorganisationerna som har fått ett stort tillskott av nya medlemmar.

MSB har under 2022 fördelat uppdragsersättning till 14 ideella organisationer för utbildningar som syftar till att öka individens förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser. På MSB:s uppdrag har organisationerna utbildat allmänheten bland annat i att utföra första hjälpen och ge hjärt- och lung- räddning samt förmedlat kunskap om hur bränder kan förhindras i hem och skola.

Ett starkare psykologiskt försvar

Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) inledde planenligt sin verksamhet den 1 januari 2022. Verksamheten har byggts upp på båda de orter där myndigheten har verksamhet, Karlstad och Solna. Myndighetens första tid präglades av påverkanskampanjen mot svensk socialtjänst, samt av den säkerhetspolitiska situation som Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina medförde. När det gäller den operativa verksamheten har MPF också arbetat för att stärka förmågan att identifiera, analysera och bemöta otillbörlig informationspåverkan i samband med de allmänna valen i september.

När det gäller förmågehöjande verksamhet genomförde MPF inför de kommande valen en informationskampanj riktad mot allmänheten i syfte att öka beredskapen och motståndskraften mot otillbörlig informationspåverkan och annan vilseledande information. Vidare har ca 3 000 personer deltagit i myndighetens kompetensutvecklande verksamhet under året och åtta nya forskningsprojekt inom området psykologiskt försvar har initierats. MPF har också inlett ett långsiktigt forskningssamarbete med Lunds universitet.

Utvecklat samarbete inom EU och Nato

EU:s civilskyddssamarbete

EU:s civilskyddssamarbete har framför allt präglats av ett massivt civilt stöd till Ukraina via civilskyddsmekanismen med anledning av Rysslands fullskaliga invasion mot landet (se Internationella insatser nedan). Flera nya resurser inom EU:s responskapacitet (rescEU) har tillkommit med anledning av kriget. För närvarande finns det rescEU-resurser inom följande områden: flygande resurser med kapacitet att släcka skogsbränder, beredskapslager för sjukvårdsmateriel, nödbostäder, CBRN, samverkan med näringslivet, energi och transport/logistik. Sverige är genom MSB värd för det tre förstnämnda rescEU-resurserna.

Beslut för stärkt motståndskraft i EU

I december 2022 antog EU det s.k. CER-direktivet om kritiska entiteters motståndskraft som syftar till att minska sårbarheten och stärka motståndskraften i samhällsviktig verksamhet (EU) 2022/2557. CER-direktivet omfattar ett antal sektorer, såsom energi, transport, hälsa, dricksvatten, avloppsvatten och rymdsektorn. En utredning har tillsatts som ska föreslå de anpassningar av svensk rätt som är nödvändiga för att CER-direktivet, och även NIS2-direktivet, ska kunna genomföras (dir. 2023:30). Uppdraget ska redovisas i februari 2024.

I december antogs även rådsrekommendationen om en unionsomfattande samordnad strategi för att stärka den kritiska infrastrukturens motståndskraft (2023/C 20/01). Rekommendationen ska påskynda det förberedande arbetet för genomförandet av de mål som fastställs i CER-direktivet och stärka förmågan att skydda kritisk infrastruktur. Rådsrekommendationen innehåller en rad riktade åtgärder som omfattar nyckelsektorer som energi, digital infrastruktur, transport och rymdsektorn.

Natos civila beredskapsarbete

Sverige har deltagit som partnerland i Natos civila beredskapsarbete. Med anledning av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina aktiverade Sverige, Finland och Nato

inom ramen för partnerskapen ett förstärkt samarbete, vilket medförde intensifierat informationsutbyte kopplat till det rådande krisläget. Till följd av Sveriges status som inbjudet land (invitee) intensifierades samarbetet ytterligare med de allierade.

Internationella insatser

År 2022 var det mest insatsintensiva året någonsin för MSB och präglades i stor utsträckning av konsekvenserna av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Under året genomfördes sammanlagt 315 insatser i 53 länder där insatser i Ukraina med närliggande länder stod för en betydande del, totalt 119. Antalet biståndsinsatser fördubblades 2022 jämfört med 2021, från 122 till 244.

Vidare har MSB lämnat stöd till Förenta nationerna (FN), Europeiska unionen (EU) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas (OSSE) fredsfrämjande verksamhet (internationell civil krishantering) med resurser inom bl.a. säkerhet, sjukvård, maritim säkerhet, konfliktförebyggande och minhantering.

Under 2022 har ett femtontal insatser genomförts till stöd för olika FN-organ inom området jämställdhet och förebyggande av könsbaserat våld. Insatserna har haft som mål att bidra till att öka kvinnors och flickors deltagande och inflytande över den humanitära nödhjälpens utformning, genomförande och uppföljning, samt bidra till stärkt skydd för människor som utsatts för eller riskerar att utsättas för könsbaserat våld.

Ukraina

Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har Sverige genom MSB kontinuerligt lämnat stöd till Ukraina på civilskyddsområdet. Stödet har främst förmedlats genom EU:s civilskyddsmekanism och genom FN-organ. MSB har bland annat bidragit med krisexperter, brandbekämpningsutrustning, fordon, sjukvårdsartiklar, läkemedel, nödboenden, tält, skyddsutrustning, generatorer, elkablar, mat och andra förnödenheter.

Under året har MSB även utvecklat nya verksamheter som använts i stödet till Ukraina, som att inom ramen för rescEU upprätta en tillfällig förmåga med temporära nödbostäder. MSB levererade 4 000 tillfälliga nödbostäder för akut stöd till den drabbade befolkningen i Ukraina. Därtill har MSB genom civilskyddsmekanismen lett arbetet med medicinska evakueringar av ukrainska patienter från Polen, Moldavien och Ukraina till Sverige.

Stöd med skogsbrandflyg till andra EU-länder

MSB har under 2022 bl.a. gett stöd med två skopande flygplan för släckning vid skogsbränder i Tjeckien och Frankrike. Sverige har varit en del av EU:s responskapacitet rescEU sedan 2019 och det var andra gången som flygplanen från Sverige bistod i insatser i andra EU-länder.

Internationella humanitära biståndsinsatser

Kriget i Ukraina har även präglat MSB:s humanitära biståndsinsatser. Trots det har myndigheten upprätthållit den humanitära verksamheten i övriga delar av världen. Insatser som påbörjats under 2022 har i huvudsak bestått av utsändande av individuella experter till olika FN-organ för att stödja deras verksamhet. Kostnadsnivån för att bedriva humanitär insatsverksamhet har stigit under året, dels på grund av ökad inflation på global nivå, dels på grund av säkerhetsläget i flera mottagarländer. De största insatsländerna sett till antal pågående insatser under året var Ukraina, Sudan, Sydsudan, Etiopien och Afghanistan.

Resiliensinsatser

Några av de internationella resiliensinsatser för att främja en stärkt förmåga att hantera kriser och katastrofer som genomförts under 2022 är exempelvis kapacitetsutvecklingsprojektet Leveraging ASEAN Capacities for Emergency Response (LACER) med målet att bidra till stärkt katastrofriskreducering i Sydostasien. Därtill kan programmet Prevention, Preparedness and Response to natural and man-made disasters in Eastern Partnership countries – phase 3 (PPRD East 3) nämnas som syftar till att utveckla civilskydd, katastrofriskreducering och regional samverkan i sex länder i det Östliga partnerskapet (Ukraina, Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan). Vidare har MSB drivit flera bilaterala projekt inom civilskyddsområdet i bland annat Irak och Armenien samt tillhandahållit utbildning med deltagare från Nepal, Kambodja, Filippinerna och Bangladesh.

Internationell civil krishantering

Den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina och det förvärrade säkerhetspolitiska läget har varit tongivande även för MSB:s insatser inom internationell civil krishantering och fredsfrämjande verksamhet. Evakueringen av personal i insatserna i Ukraina vid krigsutbrottet, erfarenhetsinhämtning efteråt samt de åtgärder som vidtagits för att ställa om och stödja landet, är det som kännetecknar det fredsfrämjande arbetet under 2022. Utöver stödet till Ukraina har de åtaganden som myndigheten haft i andra länder och regioner också upprätthållits under året. MSB har sekonderat personal med olika kompetenser till EU:s civila krishanteringsinsatser i Ukraina (EUAM), Libyen (EUBAM) och Somalia (EUCAP Somalia). Myndigheten har också sekonderat personal till olika fredsfrämjande insatser via FN och OSSE.

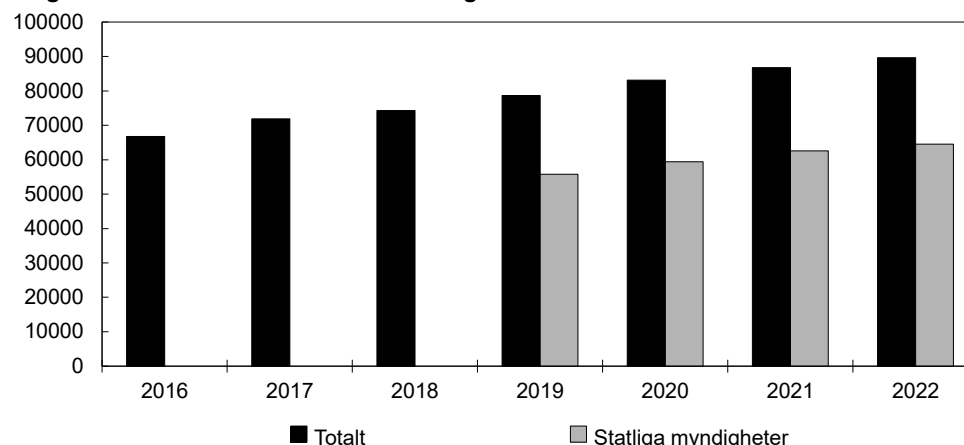
Kustbevakningens internationella insatser

Inom gränsförvaltning har Kustbevakningen bidragit till att upprätthålla EU:s sanktionspaket mot Ryssland genom att i sin gränsövervakande uppgift särskilt övervaka och identifiera ryskflaggade fartyg som eventuellt avsåg bryta mot förbudet att tillträda svenska hamnar.

Kustbevakningen har aktivt deltagit i den europeiska gränsförvaltningen Frontex och deltar med fartyg och personal tillsammans med Polismyndigheten för att bevaka delar av Europas sydliga kuster med både gränsövervakning och andra kustbevakningsuppgifter som till exempel sjöräddning, miljöövervakning och fiskeriövervakning.

Utvecklad, robust och säker kommunikation

Diagram 5.3 Antal Rakelabonnemang 2016–2022

Statistik för antal abonnemang hos statliga myndigheter finns från 2019.

Antalet Rakel-abonnemang har under 2022 ökat från föregående år, främst genom att befintliga kunder utökat antalet abonnemang. Tillgängligheten i landet är fortsatt mycket hög, över 99,9 procent. Rakel förvaltas av MSB och är ett digitalt radiokommunikationssystem som används av aktörer inom framför allt allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar. MSB och Trafikverket har, i dialog med Svenska kraftnät, den 28 februari 2022 delredovisat ett regeringsuppdrag om att planera och förbereda etablering av Rakel Generation 2 (Rakel G2).

MSB förvaltar även Swedish Government Secure Intranet (SGSI), som är ett avgiftsfinansierat krypterat myndighetsnät för utbyte av information mellan myndigheter i Sverige och i Europa. Försvarsmakten hanterar drift och övervakning av nätet. Under året har nya organisationer fortsatt att ansluta sig till SGSI. En ny version av SGSI (SGSI 2.0) har moderniserats med ny utrustning, signalskyddsmateriel och arkitektur och kunde efter en kraftsamling tas i bruk av samtliga användarorganisationer. Även det av MSB förvaltade WIS – ett nationellt webbaserat informationssystem för Sveriges civila beredskap där aktörer delar information vid samhällsstörningar – har utökat sin tillgänglighet under 2022.

5.3.3 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Inom ramen för den fördjupade samverkan som Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC) utgör har ingående myndigheter inlett en pilotverksamhet gällande privat-offentlig samverkan, där bl.a. stabilitetsmyndigheterna inom finanssektorn och Sveriges storbanker ingått. Vidare har myndigheterna inom NCSC i samband med de allmänna valen i september 2022 arbetet med koordinerad incidenthantering, i nära samverkan med Valmyndigheten och Skatteverket.

Under 2022 rapporterades totalt 330 it-incidenter till MSB varav 231 från statliga myndigheter och 99 från NIS-leverantörer, d.v.s. leverantörer av samhällsviktiga tjänster och vissa digitala tjänster. Färre incidenter rapporterades 2022 än under föregående år. Rapporter från NIS-leverantörer har däremot ökat. Liksom de föregående åren är systemfel och misstag de vanligaste orsakerna till inrapporterade it-incidenter. Antalet rapporterade angrepp har minskat under 2022. Incidentrapporteringen verkar alltså inte nämnvärt ha påverkats av det förändrade omvärldsläget.

Tabell 5.2 Rapporterade it-incidenter

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal rapporter från statliga myndigheter	281	297	296	286	261	231
Andel rapporterade myndigheter (%)	32	34	40	37	30	27
Antal rapporter från NIS-leverantörer	-	-	66 ¹	88	82	99

¹ Omräknat till helårssiffra eftersom rapporteringen började först i mars.

Källa: MSB:s årsrapporter om statliga myndigheters och NIS-leverantörers it-incidentrapportering 2022.

En fördjupad samverkan har under året skett mellan Polismyndigheten och MSB enligt ett regeringsuppdrag, där bl.a. nya rutiner tagits fram för hur myndigheterna delar med sig av information mellan varandra gällande it-incidenter.

Under 2022 har CERT-SE hanterat flera större it-incidenter, genom att sprida information och att samordna åtgärder för att avhjälpa eller lindra effekter av det inträffade, samt deltagit i flera nationella och internationella övningar. Mängden förfrågningar till CERT-SE gällande it-incidenter som relaterar till det säkerhetspolitiska läget har varit hög under större delen av året.

Under 2022 genomförde MSB en samlad bedömning av det systematiska informationssäkerhetsarbetet med hjälp av 2021 års resultat från självskattningsverktyget Infosäkkollen. Den samlade bedömningen är att stora delar av den offentliga förvaltningen inte arbetar systematiskt med sitt informationssäkerhetsarbete. Åtta av tio svarande når inte upp till modellens första av fyra nivåer. Bristen på bredd i arbetet ger låga resultat i Infosäkkollen. En rådgivningstjänst har under året etablerats på MSB för de som arbetar med systematisk informationssäkerhet.

Vidare har MSB under året inrättat ett nationellt samordningscenter för cybersäkerhetsforskning och innovation (NCC-SE) kopplat till EU:s kompetenscentrum för cybersäkerhetsforskning (ECCC). Utvecklingen av NCC-SE sker i samverkan med Vinnova, Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och Research Institute of Sweden (RISE). MSB har även genomfört en omfattande informationskampanj till allmänhet och företag i samarbete med bland annat Polismyndigheten, Svenska stöldskydds föreningen och Internetstiftelsen.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

5.4.1 Skydd mot olyckor

Kommunal och statlig räddningstjänst har bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på egendom och miljö. Arbetet i beredskapssektorn Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen har utvecklats genom framtagandet av myndighetsövergripande planering och krav på förmågor i den kommunala räddningstjänsten. Under året har kommunerna genom ökad samverkan stärkt förmågan att övergripande leda och genomföra omfattande och komplexa räddningsinsatser. Regeringen, liksom MSB, anser att samhällets förmåga att genomföra räddningsinsatser under fredstid är tillfredställande, men att det finns skillnader i landet. MSB har genom sitt breda stöd inom området ledning och samverkan samt med nationella förstärkningsresurser bidragit till samhällets ökade förmåga att hantera omfattande bränder och andra olyckor.

Kommunerna har inte i tillräcklig omfattning genomfört tillsynsbesök avseende civil hantering av explosiva varor. Tillsynen utgör ett viktigt verktyg för en god säkerhet inom området.

De fortsatt mycket höga och ökande medelsvarstiderna för nödsamtal till 112 är ett allvarligt problem. SOS Alarm har tillförts extra medel under åren 2020–2023 men utvecklingen har fortsatt varit negativ. Bolagets åtgärder under samma period har inte resulterat i sänkta svarstider.

MSB:s arbete med kontaminerat släckvatten och miljöfarligt släckskum bedöms bidra till att begränsa påverkan på miljö, och bidrar även till måluppfyllnad inom andra utgiftsområde som t.ex. utgiftsområde 20 Miljö, klimat och natur särskilt miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

MSB:s riktlinjer för bedömningen av ansökningar om statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor bidrar till mer ändamålsenlig användning av anslaget. Regeringen konstaterar att det har varit en utmaning för MSB att under 2022 betala ut bidrag till kommunerna i den omfattning som anslaget medger. Utbetalningarna påverkades av kommunernas tillstånds- och beslutsprocesser.

Kustbevakningens räddningstjänst till sjöss och sjöövervakning har genomförts i god samverkan och har sammantaget bidragit till att såväl rädda liv som att begränsa skador på maritim miljö. Kustbevakningens förmåga är av vikt för Sveriges säkerhet till sjöss. Den nära samverkan som myndigheten har med andra aktörer ger ökad samhällsnytta. Regeringen ser dock allvarligt på att Kustbevakningen inte fullt ut har kunnat upprätthålla sin beredskap för miljö räddningstjänst och regeringen följer utvecklingen noga.

Statens haverikommissions olycksutredningar har uppfyllt syftet att så långt som möjligt klarlägga händelseförlopp och orsaker samt ge underlag för beslut om åtgärder. På så vis har myndigheten bidragit till att säkerheten i samhället kan öka.

5.4.2 Krisberedskap och civilt försvar

Regeringen bedömer att förmågan inom det civila försvaret har fortsatt att utvecklas och de åtgärder som vidtas går i rätt riktning. Den kraftiga försämringen av det säkerhetspolitiska läget i början av 2022 har skapat en större medvetenhet i samhället om behovet av en god beredskap. Ett stort antal myndigheter fick därför ökade medel för åtgärder i syfte att stärka det civila försvaret under 2022. Arbetet med regeringsuppdragen om åtgärder för att stärka det civila försvaret bedöms också ha lett till en större förståelse hos berörda aktörer för vilka åtgärder som behöver vidtas.

Det finns flera exempel på pågående arbete som bedöms kunna stärka det civila försvaret, såsom arbetet för att implementera den nya strukturen för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Regeringen ser positivt på samverkan i konstellationen med de tio sektorsansvariga myndigheterna och de sex civilområdesansvariga länsstyrelserna (10+6) och hur de gemensamt och tillsammans med Försvarsmakten har drivit arbetet framåt. Regeringen bedömer även att MSB:s beslut om en ny övningsinriktning för samverkansövningar på nationell och regional nivå kommer att bidra till att stärka den samlade förmågan inom samhällets krisberedskap och det civila försvaret.

Andra positiva exempel är de informationssatsningar som MSB har gjort i syfte att stärka försvarsviljan hos befolkningen, inte minst ungdomar, och kampanjer i syfte att stärka individens egen hemberedskap. Även MSB:s arbete med att stärka försörjningsberedskap och samverkan med näringslivet bedöms bidra till ett starkare civilt försvar.

Regeringens insatser inom området internationell civil krishantering har fortsatt att utvecklas för att förebygga och mildra konflikter i olika delar av världen. Sverige har genom deltagande i olika humanitära och fredsfrämjande insatser bidragit med

expertis, fysisk närvaro, materiellt bistånd och stöd till drabbade människor och samhällen, inte minst i Ukraina.

Det finns flera positiva exempel på pågående arbete med åtgärder som kan bidra till att utveckla personalförsörjningen av det civila försvaret på sikt. Regeringen anser att vidtagna åtgärder har varit en viktig del i arbetet med att stärka Sveriges totalförsvaret.

De frivilliga försvarsorganisationerna har en viktig roll i arbetet med att stärka den civila beredskapen. Regeringen bedömer att de medel som organisationerna fått under 2022 har bidragit till att höja samhällets krisberedskap och till att öka försvarsviljan.

Regeringen bedömer att MPF under 2022, myndighetens första år, uppvisat en god måluppfyllelse. Omvärldsutvecklingen under året har ställt stora krav på myndighetens operativa verksamhet, men dessa har kunnat mötas med gott resultat. Samtidigt har myndigheten arbetat ambitiöst med förmågehöjande verksamhet, både när det gäller forskningsverksamhet och informations- och utbildningsinsatser.

5.4.3 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Regeringen bedömer att MSB:s arbete med informations- och cybersäkerhet har bidragit till att uppnå målen för samhällets krisberedskap respektive civilt försvar, som innebär att ha förmåga att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Dock återstår det utvecklingsarbete framför allt när det gäller det systematiska informations- och cybersäkerhetsarbetet. Regeringen ser positivt på verktyg och rådgivningstjänster som kan stödja aktörer i deras utvecklingsarbete.

Regeringen konstaterar att en viss utveckling av verksamheten inom Nationellt cybersäkerhetscenter har skett under 2022. Dock bedömer regeringen att denna utveckling inte motsvarar de krav som omvärldsutvecklingen ställer på centrets verksamhet.

Regeringen bedömer vidare att det fortfarande finns en underrapportering av it-incidenter till CERT-SE trots att det i många fall finns en skyldighet att rapportera dem. Anledningarna till underrapporteringen kan vara många, men regeringen anser att det är bekymmersamt att det kan finnas ett mörkertal i lägesbilden. Det försvårar möjligheten att vidta relevanta åtgärder och utveckla det förebyggande arbetet.

Att stärka kompetensen inom cybersäkerhetsområdet är angeläget, särskilt med anledning av det försämrade omvärldsläget, och regeringen ser därför positivt på de informationskampanjer, utbildningar och övningar som genomförts under året.

Regeringen välkomnar vidare den utveckling som skett med ökat antal anslutna till såväl Rakel, som till SGSI och WIS, vilket bedöms höja förmågan till säker och robust kommunikation inom krishantering och civilt försvar.

5.5 Politikens inriktning

5.5.1 Krisberedskap och civilt försvar

Det kraftigt försämrade säkerhetsläget har tydliggjort att takten i förstärkningen av det civila försvaret måste öka och därför vidtas ytterligare åtgärder under 2024.

Återuppbyggnaden av det civila försvaret inleddes från en mycket låg nivå. Regeringen anser därför att satsningarna på åtgärder och investeringar för att utveckla och stärka det civila försvaret måste fortsätta att utökas. En ekonomisk planeringsram bör införas för det civila försvaret. En sådan planeringsram skulle bidra till att skapa långsiktighet och förbättra förutsättningarna för en förstärkning av det civila

försvarets förmåga. Den struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar som trädde i kraft den 1 oktober 2022 utgör också ett stöd. Regeringen betonar vikten av att berörda myndigheter, kommuner och regioner samt näringslivet vidtar åtgärder för ökad förmåga.

Det civila beredskapsarbetet inom Nato är ett nationellt ansvar men ett kollektivt åtagande bland allierade. Redan som inbjuden stat deltar Sverige aktivt i det civila beredskapsarbetet inom Nato. Vid ett medlemskap kommer detta arbete att intensifieras ytterligare, och Nato och de allierade kommer att ha förväntningar på Sverige att bidra till de kollektiva ansträngningarna inom området. Ett medlemskap i Nato kommer att ha inverkan på det civila försvaret och omfatta myndigheter och andra aktörer.

Kommuner och regioner har en avgörande roll för att säkerställa att samhällets funktionalitet kan upprätthållas genom hela hotskalan. Mot bakgrund av det rådande säkerhetsläget föreslår regeringen en förstärkning av de medel som fördelas till kommuner och regioner för krisberedskap och civilt försvar.

Klimatförändringarna sker i ökande takt. Kommunerna har ett grundläggande ansvar för att vidta förebyggande åtgärder mot naturolyckor. För att kommunerna ska kunna beviljas statlig ersättning för projekt för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor som har högre totala kostnader och löper över längre tid föreslås att regeringen ges bemyndigande att ingå större ekonomiska åtaganden än tidigare år.

En förutsättning för att stärka krisberedskapen och det civila försvaret är ökad privat offentlig samverkan. Det tvärssektoriella näringslivsrådet för totalförsvar och krisberedskap ska bidra till att utveckla en nära kontakt mellan det offentliga och privata och är därvid ett viktigt forum i frågor av gemensam vikt, t.ex. när det gäller företagens förutsättningar inom försörjningsberedskapen. En nationell samordning av försörjningsberedskapen är också viktig i sammanhanget. Det pågår vidare flera utredningar på försörjningsberedskapens område.

En viktig del i det civila försvaret är att säkerställa att samhällsviktiga funktioner kan fungera även under höjd beredskap och att den personal som behövs finns tillgänglig. Regeringen föreslår att MSB tilldelas medel för en aktivering av civilplikten inom den kommunala räddningstjänsten för redan utbildade personer. Regeringen har beslutat att en särskild utredare ska analysera och lämna förslag på hur personalbehoven inom det civila försvaret kan tryggas.

Förstärkt skydd av civilbefolkningen

Regeringen anser att det är angeläget att upprustning av befintliga större skyddsrum samt moderniseringsåtgärder av normalskyddsrum fortsätter och föreslår därför tillskott av medel till MSB för detta syfte. Även återuppbyggnad av systemet för utomhusvarning vid anfall från luften prioriteras.

Forskning och utveckling

För att bygga ett civilt försvar och en nationell krisberedskap med förmåga att hantera både dagens och framtida hot, behöver den tillämpade och praktiskt användbara forskningen och utvecklingen stärkas. Totalförsvarsaktörer måste också kunna tillgodogöra sig den kunskaps- och teknikutveckling som sker inom forskningen, inte minst inom AI, cyber och kommunikation.

Informationspåverkan och försvarsvilja

Omvärldsutvecklingen under 2022 har bekräftat behovet av ett starkt psykologiskt försvar, som en del av ett modernt totalförsvar. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen föreslår regeringen en förstärkning av MPF operativa förmåga och utbildnings- och övningsverksamhet. Vidare behöver MPF tillsammans med berörda aktörer bygga upp en ändamålsenlig och effektiv struktur för samverkan, såväl i det förebyggande arbetet som i operativ samverkan, vid händelser i fred och vid höjd beredskap.

Kommunikationssystemet Rakel

För att kunna utföra sina samhällsviktiga uppgifter, och samverka på ett effektivt sätt, behöver aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar ha tillgång till en säker, robust och tillgänglig kommunikationslösning. Det nationella kommunikationssystemet Rakel närmar sig sitt tekniska slutdatum och kommer att behöva ersättas. MSB och Trafikverket har fått i uppdrag att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2. Det förslag som myndigheterna har redovisat bereds i Regeringskansliet. Medel föreslås tillföras så att förberedelserna för Rakel Generation 2 kan fortsätta under 2024.

5.5.2 Samhällets informations- och cybersäkerhet

Cyberhoten mot Sverige och svenska intressen är omfattande och ökar. En fördjupad samverkan mellan berörda aktörer är i det läget avgörande för att åstadkomma en god cybersäkerhet. Nationellt cybersäkerhetscenter som inrättades i december 2020 har inte haft rätt förutsättningar för att lyckas med uppdraget. Regeringen avser därför att utveckla ledning, organisering och styrning av centret och ge Försvarets radioanstalt ett huvudansvar för att leda samordningen, utvecklingen och genomförandet av verksamheten.

Under 2024 ska EU:s medlemsstater ha genomfört och börjat tillämpa EU:s direktiv om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhet i hela unionen (NIS2-direktivet). Betydligt fler sektorer och aktörer kommer att omfattas av det nya regelverket, och kraven på aktörerna skärps jämfört med i dag. Vidare tillkommer nya uppgifter för myndigheter som har funktioner utifrån NIS-regelverket. En nationell strategi för cybersäkerhet ska också antas. Kommunerna har en viktig roll i att upprätthålla viktiga funktioner i samhället.

CERT-SE är Sveriges nationella funktion för att stödja samhället i arbetet med att förebygga och hantera it-incidenter. Regeringen bedömer att funktionen, som är placerad vid MSB, behöver stärkas. Därutöver behöver MSB kunna erbjuda kvalificerat stöd till drabbade aktörer och fortsätta att utveckla den nationella förmågan att hantera cyberangrepp. Regeringen föreslår därför utökade medel till MSB för att utveckla operativ cyberförmåga inom civilt försvar.

5.5.3 Skydd mot olyckor

Ökad förmåga för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap

Den kommunala räddningstjänsten behöver förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och ytterst krig kan medföra. Vid höjd beredskap och ytterst krig tillkommer ytterligare ett antal uppgifter. Erfarenheter från Ukraina visar att krigföringen inriktas direkt mot civil infrastruktur. För att kommunal räddningstjänst ska ha förmåga att genomföra snabba och effektiva insatser behövs även förmåga att

skydda personal, materiel och infrastruktur samt agera självständigt under störda förhållanden.

För att kunna hantera de påfrestningar som ett väpnat angrepp på Sverige skulle innebära bedömer regeringen att den kommunala räddningstjänsten behöver ha tillgång till mer personal vid höjd beredskap än vad som i dag är möjligt.

Regeringen föreslår att MSB tillförs medel dels för att stärka MSB:s verksamhet, inklusive stödet till kommunerna, dels för att fördelas ut till kommunernas verksamhet för räddningstjänst.

Höjd säkerhet vid kärntekniska anläggningar

Regeringen föreslår att MSB tillförs medel för kostnader för inomhus- och utomhusvarning i de nya beredskapszonerna, enligt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor, kring vissa verksamheter med joniserande strålning.

Fortsatt fokus på SOS Alarms svarstider

SOS Alarms arbete med att åtgärda höga svarstider och hög personalomsättning behöver fortsätta. Åtgärder behöver även vidtas för att anpassa verksamheten till behoven i beredskapssektorn räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen för civilt försvar.

Kustbevakningens förmåga utvecklas

Ur ett säkerhets- och miljöperspektiv är det viktigt att Sveriges hav och större insjöar samt kustområden kan övervakas och skyddas effektivt. Här har Kustbevakningen viktiga uppgifter, såväl i fred som vid höjd beredskap och ytterst krig. Kustbevakningen behöver därför utveckla förmågan till sjöss inom totalförsvaret och anpassa sin verksamhet inför en anslutning till Nato.

5.6 Budgetförslag

5.6.1 2:1 Kustbevakningen

Tabell 5.3 Anslagsutveckling 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

2022	Utfall	1 431 653	Anslagssparande	46 228
2023	Anslag	1 488 971 ¹	Utgiftsprognos	1 520 378
2024	Förslag	1 800 217		
2025	Beräknat	1 865 729 ²		
2026	Beräknat	1 871 154 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 775 944 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 732 428 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Kustbevakningens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:1 Kustbevakningen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 488 971	1 488 971	1 488 971
Pris- och löneomräkning ²	69 942	148 755	194 773
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	241 304	228 003	187 410
<i>varav BP24³</i>	<i>-582</i>	<i>-582</i>	<i>-582</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-582	-582	-582
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 800 217	1 865 729	1 871 154

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 1 800 217 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Kustbevakningen* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 865 729 000 kronor respektive 1 871 154 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.5 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Kustbevakningen

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhet ens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående år
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	0	0	2 000	2 000	0	0
<i>Varav</i>						
<i>Vattenföreningavgift</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>300</i>	<i>300</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Varav ersättning för kostnader för räddningstjänst</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1 700</i>	<i>1 700</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	11	0	6 000	6 000	0	11

Källa: Kustbevakningen.

5.6.2 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tabell 5.6 Anslagsutveckling 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

2022	Utfall	235 536	Anslagssparande	284 314
2023	Anslag	481 850 ¹	Utgiftsprognos	408 333
2024	Förslag	506 850		
2025	Beräknat	506 850		
2026	Beräknat	506 850		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning till kommuner för åtgärder som vidtas för att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Anslaget får även användas för finansiering av vissa åtgärder för att stärka samhällets förmåga att bedöma och hantera översvämningsrisker.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	506 850	506 850	506 850
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	506 850	506 850	506 850

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 506 850 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 506 850 000 kronor respektive 506 850 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor 2025–2030.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser fleråriga beslut om bidrag till kommunernas verksamhet att förebygga jordskred och andra naturolyckor.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:2 *Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 700 000 000 kronor 2025–2030.

Tabell 5.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2030
Ingående åtaganden	25 775	164 034	540 000			
Nya åtaganden	154 664	381 739	325 782			
Infriade åtaganden	-16 405	-5 773	-165 782	-80 360	-199 911	-419 729
Utestående åtaganden	164 034	540 000	700 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	480 000	540 000	700 000			

5.6.3 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tabell 5.9 Anslagsutveckling 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

2022	Utfall	33 340	Anslagssparande	4 240
2023	Anslag	37 580 ¹	Utgiftsprognos	37 291
2024	Förslag	27 580		
2025	Beräknat	27 580		
2026	Beräknat	27 580		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att, i enlighet med lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, finansiera vissa ersättningar till följd av uppkomna kostnader vid genomförda räddningsinsatser och finansiera insatser för att bekämpa olja m.m. till sjöss. Anslaget får även användas för att finansiera vissa kostnader för stöd från andra länder till Sverige avseende räddningstjänst eller för beredskapsåtgärder för sådant stöd. Anslaget får också användas för bidrag för skogsbrandsbevakning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.10 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m.

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	27 580	27 580	27 580
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	27 580	27 580	27 580

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Utfallet på anslaget varierar mellan åren eftersom det varken går att förutsäga antalet eller omfattningen av olyckor som kräver räddningsinsatser samt konsekvenserna av dessa.

Regeringen föreslår att 27 580 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Ersättning för räddningstjänst m.m.* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 27 580 000 kronor respektive 27 580 000 kronor.

5.6.4 2:4 Krisberedskap

Tabell 5.11 Anslagsutveckling 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

2022	Utfall	1 554 152	Anslagssparande	68 578
2023	Anslag	1 380 608 ¹	Utgiftsprognos	1 434 519
2024	Förslag	1 734 608		
2025	Beräknat	1 999 608		
2026	Beräknat	2 049 608		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera åtgärder som stärker samhällets samlade beredskap och förmåga att hantera allvarliga kriser och deras konsekvenser. Anslaget får också i viss utsträckning finansiera åtgärder för att kunna ge stöd till och ta emot stöd från andra länder vid en allvarlig kris eller inför en möjlig allvarlig kris. Anslaget får även i viss utsträckning finansiera åtgärder som syftar till att skapa eller vidmakthålla förmågan till höjd beredskap för det civila försvaret. Anslaget får även i viss utsträckning användas för att finansiera offentliga aktörers kostnader i samband med extraordinära händelser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.12 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 380 608	1 380 608	1 380 608
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	354 000	619 000	669 000
<i>varav BP24</i>	<i>134 000</i>	<i>149 000</i>	<i>149 000</i>
– Omdisponering av medel för skyddsrumskontrollverksamhet	-6 000	-6 000	-6 000
– Omdisponering av medel för organisationsstöd till FFO	30 000	30 000	30 000
– Skydd av civilbefolkningen	100 000	100 000	100 000
– Kommuner och regioners arbete med krisberedskap och civilt försvar	100 000	100 000	100 000
– Aktivering av civilplikt		-15 000	-25 000
– Räddningstjänst under höjd beredskap	-60 000	-30 000	-20 000
– Försörjningsberedskap	-25 000	-25 000	-25 000
– Sammanhängande forskning om civilt försvar	-5 000	-5 000	-5 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 734 608	1 999 608	2 049 608

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att skyddsrumskontroller ska genomföras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i stället för att upphandlas minskas anslaget med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* ökas med motsvarande belopp.

För att användas för organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer ökas anslaget med 30 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* minskas med motsvarande belopp.

För att stärka skyddet av civilbefolkningen genom en fortsatt upprustning och vissa moderniseringar av skyddsrum ökas anslaget med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

För att stärka kommunernas och regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar ökas anslaget med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2024.

För att bidra till finansieringen av en aktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst på anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* beräknas anslaget minska med 15 000 000 kronor för 2025. Från och med 2026 beräknas anslaget minska med 25 000 000 kronor.

För att bidra till finansieringen av en stärkt förmåga inom kommunal räddningstjänst att agera under höjd beredskap på anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, minskas anslaget med 60 000 000 kronor för 2024. För 2025 beräknas anslaget minska med 30 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget minska med 20 000 000 kronor.

För att finansiera ett utvecklat arbete med försörjningsberedskap minskas anslaget med 25 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* ökas med motsvarande belopp.

För att bidra till finansieringen av en sammanhängande forskning om civilt försvar minskas anslaget med 5 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 1:9 *Totalförsvarets forskningsinstitut* ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 734 608 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Krisberedskap* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 999 608 000 kronor respektive 2 049 608 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 650 000 000 kronor 2025–2030.

Skälen för regeringens förslag: Bemyndigandet avser åtaganden för åtgärder som stärker samhällets krisberedskap och det civila försvaret. Vidare avser bemyndigandet bidrag för åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Bemyndigandet avser också de forskningsmedel som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Myndigheten för psykologiskt försvar fördelar. För att kunna finansiera åtgärder och forskning avseende samhällets krisberedskap och det civila försvaret behöver beslut kunna fattas som medför behov av medel kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:4 *Krisberedskap* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 650 000 000 kronor 2025–2030.

Tabell 5.13 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Krisberedskap

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2030
Ingående åtaganden	1 176 797	701 829	2 858 540			
Nya åtaganden	408 408	2 603 800	967 088			
Infriade åtaganden	-883 376	-447 089	-1 175 628	-1 383 000	-1 138 000	-129 000
Utestående åtaganden	701 829	2 858 540	2 650 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	1 900 000	3 350 000	2 650 000			

5.6.5 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tabell 5.14 Anslagsutveckling 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

2022	Utfall	426 671	Anslagssparande	
2023	Anslag	464 171 ¹	Utgiftsprognos	464 171
2024	Förslag	426 671		
2025	Beräknat	426 671		
2026	Beräknat	426 671		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera ersättning från staten till SOS Alarm Sverige AB enligt avtal.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.15 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:5 Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	426 671	426 671	426 671
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	426 671	426 671	426 671

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 426 671 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Ersättning till SOS Alarm Sverige AB för alarmeringstjänst enligt avtal* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 426 671 000 kronor respektive 426 671 000 kronor.

5.6.6 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tabell 5.16 Anslagsutveckling 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

2022	Utfall	1 593 998	Anslagssparande	31 265
2023	Anslag	1 480 372 ¹	Utgiftsprognos	1 500 001
2024	Förslag	1 714 914		
2025	Beräknat	1 851 333 ²		
2026	Beräknat	1 901 829 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 777 117 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 781 802 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget får finansiera verksamhet avseende skydd mot olyckor, krisberedskap, civilt försvar samt beredskap och indirekta kostnader för internationella räddnings- och katastrofinsatser samt andra internationella insatser inom ramen för EU-samarbetet och Nato/PFF.

Vidare får anslaget finansiera verksamhet för att upprätthålla beredskap samt indirekta kostnader beträffande Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps förmåga att stödja utlandsmyndigheter och nödställda i en situation då många svenska medborgare eller personer med hemvist i Sverige drabbas till följd av allvarlig olycka eller katastrof i utlandet.

Anslaget får även användas för bidrag till främjande av den enskilda människans förmåga. Anslaget får även finansiera utbildningsverksamhet inom området. Anslaget får även finansiera verksamhet med anledning av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Anslaget får även finansiera den verksamhet som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap genomför inom områdena massmediernas beredskap, kunskapsspridning och information om säkerhetspolitik, information om försvar, samhällets krisberedskap och totalförsvar samt opinionsundersökningar. Anslaget får även finansiera drift och vidmakthållande av vissa reservfunktioner inom etermedia.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.17 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:6 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 480 372	1 480 372	1 480 372
Pris- och löneomräkning ²	61 449	125 839	165 311
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	173 093	245 122	256 146
<i>varav BP24³</i>	<i>154 320</i>	<i>209 120</i>	<i>219 120</i>
– Omdisponering av medel för skyddsrumskontrollverksamhet	6 000	6 000	6 000
– Omdisponering av medel för organisationsstöd till FFO	-30 000	-30 000	-30 000
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-880	-880	-880
– Utökade beredskapszoner	4 000	4 000	4 000
– Utvecklad cyberförmåga civilt försvar	20 000	20 000	20 000
– Aktivering av civilplikt	30 200	65 000	75 000
– Räddningstjänst under höjd beredskap	100 000	120 000	120 000
– Försörjningsberedskap	25 000	25 000	25 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 714 914	1 851 333	1 901 829

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att skyddsrumskontroller ska genomföras av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i stället för att upphandlas ökas anslaget med 6 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med motsvarande belopp.

För att anslaget, i enlighet med den föreslagna lydelsen av anslagets ändamål, inte längre kommer användas för organisationsstöd till frivilliga försvarsorganisationer minskas anslaget med 30 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* ökas med motsvarande belopp.

För kostnader för utökade beredskapszoner ökas anslaget med 4 000 000 kronor för 2024. För 2025–2032 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För att utveckla den operativa förmågan att förebygga och hantera it-incidenter och cyberangrepp ökas anslaget med 20 000 000 kronor för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

För en aktivering av civilplikten inom kommunal räddningstjänst för personer som har relevant kompetens ökas anslaget med 30 200 000 kronor för 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 65 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget öka med 75 000 000 kronor. Finansiering sker delvis genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med 15 000 000 kronor för 2025 och med 25 000 000 kronor för 2026.

För att stärka förmågan inom kommunal räddningstjänst att agera under höjd beredskap ökas anslaget med 100 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 120 000 000 kronor. Finansiering sker delvis genom att anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med 60 000 000 kronor för 2024. För 2025 beräknas anslaget

minska med 30 000 000 kronor och fr.o.m. 2026 beräknas anslaget minska med 20 000 000 kronor.

För att utveckla arbetet med försörjningsberedskap ökas anslaget med 25 000 000 kronor fr.o.m. 2024. Anslaget 2:4 *Krisberedskap* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 1 714 914 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 851 333 000 kronor respektive 1 901 829 000 kronor.

Samhällsinvesteringar

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får ta upp lån i Riksgäldskontoret för samhällsinvesteringar som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 1 300 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Utifrån sitt ansvarsområde behöver Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en låneram för samhällsinvesteringar för att kunna genomföra investeringar för att stärka krisberedskapen. Behoven gäller främst infrastrukturen för kommunikationssystemet Rakel och för systemet för utomhusvarning.

Investeringsplan

Regeringens förslag: Investeringsplanen för krisberedskap för 2024–2026 godkänns som en riktlinje för Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps samhällsinvesteringar.

Skälen för regeringens förslag

Under perioden 2024–2026 kommer investeringar att behöva genomföras i kommunikationssystemet Rakel, bl.a. med anledning av ett ökat antal användare. Vidare kommer befintliga investeringar i beredskapstillgångar att behöva vidmakthållas.

Tabell 5.18 Investeringsplan för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Miljoner kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Summa 2024– 2026
Anskaffning och utveckling av nya investeringar	158	235	177	103	145	425
Rakel och Rakel Generation 2	158	235	177	103	145	425
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>158</i>	<i>235</i>	<i>177</i>	<i>103</i>	<i>145</i>	<i>425</i>
<i>– maskiner, inventarier och installationer</i>	<i>158</i>	<i>235</i>	<i>177</i>	<i>103</i>	<i>145</i>	<i>425</i>
Finansiering av anskaffning och utveckling	158	235	177	103	145	425
Anslag 2:9 Rakel Generation 2	10					
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	148	65	177	103	145	425
Övrig finansiering		170				
Vidmakthållande av befintliga investeringar	70	83	97	97	92	286
Beredskapstillgångar	70	83	97	97	92	286
<i>varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>70</i>	<i>83</i>	<i>97</i>	<i>97</i>	<i>92</i>	<i>286</i>
<i>– beredskapstillgångar</i>	<i>70</i>	<i>83</i>	<i>97</i>	<i>97</i>	<i>92</i>	<i>286</i>
Finansiering vidmakthållande	70	83	97	97	92	286
Anslag 2:4 Krisberedskap	67	61	47	40	35	122
Låneram för samhällsinvesteringar (lån i Riksgäldskontoret)	3	22	50	57	57	164
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	228	318	274	200	237	711
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	228	318	274	200	237	711

Jämfört med föregående års investeringsplan har investeringarna avseende Rakel och Rakel Generation 2 skrivits upp till följd av bl.a. ökade kostnader för licenser och livscykelhantering. Vidare har vidmakthållande av befintliga investeringar i beredskapstillgångar skrivits upp till följd av behov av att återuppbygga och förstärka systemet för utomhusvarning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 5.19 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Myndigheten för samhällsskydd och beredskap**

Tusental kronor

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhe- tens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående år
Verksamheter där intäkterna inte disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	0	0	0	0	0	0
<i>Varav inkomster från skadestånd för räddningstjänst- och saneringskostnader</i>	0	0	0	0	0	0
Verksamheter där intäkterna disponeras						
Offentligrättslig verksamhet	488	0	7 400	7 500	-100	388
<i>Varav Intyg förare</i>	488	0	7 400	7 500	-100	388
Uppdragsverksamhet med bestämt ekonomiskt mål	423 417	-15 000	850 900	891 900	-41 000	197 417
<i>Varav tekniska system</i>	-12 145	-3 000	35 000	36 000	-1 000	-16 145
<i>Varav tjänsteexport</i>	302	0	3 000	3 000	0	302
<i>Varav internationella insatser</i>	68	0	140 000	140 000	0	68
<i>Varav Rakel</i>	429 760	-11 000	633 000	672 000	-39 000	209 760
<i>Varav uppdragsutbildning kost och logi</i>	5 432	-1 000	39 900	40 900	-1 000	3 432
Övrig uppdragsverksamhet			9 000			
<i>Varav uppdrag åt EU</i>			1 000			
<i>Varav uppdragsutbildning utförare Försvarets högskolan</i>			8 000			

Källa: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

5.6.7 2:7 Statens haverikommission**Tabell 5.20 Anslagsutveckling 2:7 Statens haverikommission**

Tusental kronor

2022	Utfall	61 504	Anslagssparande	14 755
2023	Anslag	74 611 ¹	Utgiftsprognos	76 407
2024	Förslag	51 378		
2025	Beräknat	53 581 ²		
2026	Beräknat	54 986 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.² Motsvarar 51 379 tkr i 2024 års prisnivå.³ Motsvarar 51 378 tkr i 2024 års prisnivå.**Ändamål**

Anslaget får användas för att finansiera Statens haverikommissionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för myndighetens verksamhet med undersökningar enligt lagen (1990:712) om undersökning av olyckor och samverkan med berörda myndigheter i deras olycksförebyggande verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.21 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:7 Statens haverikommission

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	49 611	49 611	49 611
Pris- och löneomräkning ²	1 914	4 123	5 532
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-147	-153	-157
<i>varav BP24³</i>	-147	-147	-147
– Justering av förvaltningsanslag tfa slopad avgift för årlig revision	-147	-147	-147
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	51 378	53 581	54 986

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 51 378 000 kronor anvisas under anslaget 2:7 *Statens haverikommission* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 53 581 000 kronor respektive 54 986 000 kronor.

5.6.8 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tabell 5.22 Anslagsutveckling 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

2022	Utfall	110 793	Anslagssparande	2 207
2023	Anslag	124 066 ¹	Utgiftsprognos	125 301
2024	Förslag	148 703		
2025	Beräknat	157 646 ²		
2026	Beräknat	161 263 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 148 703 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 148 703 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för psykologiskt försvars förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.23 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:8 Myndigheten för psykologiskt försvar

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	124 066	124 066	124 066
Pris- och löneomräkning ²	6 826	14 698	17 882
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	17 811	18 882	19 315
<i>varav BP24³</i>	<i>7 811</i>	<i>7 811</i>	<i>7 811</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-189	-189	-189
– Operativ förmåga	8 000	8 000	8 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	148 703	157 646	161 263

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

För att stärka den operativa förmågan ökas anslaget med 8 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 148 703 000 kronor anvisas under anslaget 2:8 *Myndigheten för psykologiskt försvar* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 157 646 000 kronor respektive 161 263 000 kronor.

5.6.9 2:9 Rakel Generation 2

Tabell 5.24 Anslagsutveckling 2:9 Rakel Generation 2

Tusental kronor

2022	Utfall	67 186	Anslagssparande	-186
2023	Anslag	62 694 ¹	Utgiftsprognos	62 027
2024	Förslag	35 799		
2025	Beräknat	16 524 ²		
2026	Beräknat	16 793 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 15 799 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 15 799 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera förberedelser samt drifts- och investeringskostnader avseende Rakel Generation 2.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 5.25 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:9 Rakel Generation 2**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	62 694	62 694	62 694
Pris- och löneomräkning ²	2 663	5 661	6 775
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-29 558	-51 831	-52 676
<i>varav BP24³</i>	<i>20 000</i>		
– <i>Rakel Generation 2</i>	<i>20 000</i>		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	35 799	16 524	16 793

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För förberedelser för Rakel Generation 2 ökas anslaget med 20 000 000 kronor 2024.

Regeringen föreslår att 35 799 000 kronor anvisas under anslaget 2:9 *Rakel Generation 2* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 16 524 000 kronor respektive 16 793 000 kronor.

6 Strålsäkerhet

6.1 Mål för området

Resultatredovisningen för miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö finns i avsnitt 3.10 i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur. I detta avsnitt redovisas främst resultatredovisning för strålsäkerhetsfrågor med koppling till framför allt mål för samhällets krisberedskap (avsnitt 2.3.3).

Regeringens förslag: Målet för strålsäkerhetsområdet ska vara att kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning bedrivs strålsäkert samt att det finns beredskap för olyckor och utsläpp av radioaktiva ämnen för att skydda människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av strålning.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen föreslår ett mål för utgiftsområde 6 Strålsäkerhet, eftersom det tidigare har saknats. Kärnteknisk verksamhet och annan verksamhet med strålning ska fortsatt bedrivas strålsäkert. Det är också av stor vikt att det finns beredskap för olyckor och utsläpp av radioaktiva ämnen för att skydda människors hälsa och miljön mot skadlig verkan av strålning. Strålsäkerhet bedöms som ett viktigt område för genomförande av flera andra politiska områden som t.ex. miljöpolitik, energipolitik eller samhällets krisberedskap. Målet för strålsäkerhet ska komplettera miljö kvalitetsmålet Säker strålmiljö i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

6.2 Resultatredovisning

6.2.1 Arbetet för god strålsäkerhet fortsätter

Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2022 fortsatt verka för att verksamheterna vid kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert genom att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhetsarbetet. Det har inte inträffat några allvarliga tillbud vid kärntekniska anläggningar i Sverige under året och dosgränserna vid verksamheter som använder strålning har inte överskridits.

Forsmark AB har tillstånd för att höja effekten för Forsmark 1. För att verkställa tillståndet enligt regeringens villkor görs en stegvis prövning av säkerhetsredovisningen. Strålsäkerhetsmyndigheten har under året godkänt både en preliminär och en förnyad säkerhetsredovisning för den effekthöjda anläggningen samt godkänt provdrift med en högsta termisk effekt av 3075 MW. Forsmark AB har därför kunnat följa sin plan för effekthöjningen och genomför provdrift av anläggningen på ett sätt som möter krav på strålsäkerhet.

På begäran av regeringen genomförde Internationella atomenergiorganet (IAEA) i november 2022 en granskning av Sveriges regelverk för kärnsäkerhet och strålskydd, en s.k. Integrated Regulatory Review Service (IRRS). Inför granskningen tog Strålsäkerhetsmyndigheten, med bidrag från andra berörda myndigheter, fram en egenvärdering av de områden som granskningen omfattade. Genomförandet av granskningen har dels bidragit till att peka ut utvecklingsområden, dels till att uppmärksamma områden där Sverige och Strålsäkerhetsmyndigheten har väl utvecklad verksamhet. IRRS-granskningen identifierade en s.k. good practice och fyra s.k. good

performance. En av dessa handlade om de samlade strålsäkerhetsvärderingar som myndigheten tar fram baserade på genomförd tillsyn av kärntekniska verksamheter.

Strålsäkerhetsmyndigheten har haft i uppdrag att utreda ansvaret för historiskt radioaktivt avfall. Redovisningen lämnades till regeringen i februari 2022. I regleringsbrevet för 2023 gav regeringen därefter Riksgäldskontoret i uppdrag att utreda finansieringsformer för omhändertagande av det historiska avfallet.

Strålsäkerhetsmyndigheten har under 2022 också arbetat med uppdraget för att se över vilken utveckling av regelverket och andra åtgärder som behövs för att det ska finnas förutsättningar att nyttja både befintlig och framtida kärnkraft. Uppdraget delredovisades den 28 februari 2023.

Regeringen gav i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag till Strålsäkerhetsmyndigheten att se över syftet med och uppdraget för de lokala säkerhetsnämnderna samt föreslå författningsändringar som behövs. Myndigheten föreslog i redovisningen av uppdraget bl.a. att de lokala säkerhetsnämnderna i Forsmark, Oskarshamn och Ringhals skulle vara kvar. Myndigheten föreslog vidare att säkerhetsnämnderna i Studsvik och Barsebäck skulle kunna avvecklas baserat på att det på dessa platser inte längre finns reaktorer i drift. Regeringen beslutade i december 2022 i enlighet med myndighetens förslag.

Totalt 150 forskningsprojekt finansierade av Strålsäkerhetsmyndigheten har pågått under 2022 inom ramen för myndighetens ansvarsområden. Under 2022 avsatte myndigheten ca 80 miljoner kronor från anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för finansiering av forskningsprojekt, tjänster vid universitet och högskolor samt konsulter. Forskningsfinansieringen har bl.a. gått till forskningsområdena radioekologi, strålningsbiologi, radiologiska nödsituationer, svåra haverier, kärnbränsle, nukleär icke-spridning och kärnavfall.

6.2.2 Sverige arbetar inom EU och internationellt för att bidra till ett strålsäkert samhälle

Genom att delta i internationella forum och granskningar har Sverige och Strålsäkerhetsmyndigheten bidragit till fortsatt standardisering och harmonisering inom strålsäkerhet och nukleär icke-spridning. Sverige bidrar även till den internationella normeringen i utveckling av lagstiftning och andra styrmedel genom att delta i ett antal konventioner med regelbundna översynskonferenser. Under året deltog Sverige i flera sådana konferenser. Kärnsäkerhetskonventionens (CNS) planerade granskningskonferens genomfördes i mars 2023 och inför den lämnade Sverige en nationell rapport till IAEA. Granskningskonferensen för konventionen om säkerheten vid hantering av använt kärnbränsle och radioaktivt avfall (kärnavfallskonventionen) genomfördes i juni och juli 2022. Sveriges program uppmärksammades med en s.k. good practice för framsteg med tillståndsprövningarna av Svensk Kärnbränslehanterings (SKB) slutförvarssystem.

Strålsäkerhetsmyndigheten har bedrivit utvecklingssamarbeten i vissa östeuropeiska länder för att bidra till ökad strålsäkerhet. Arbetet har påverkats av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina i februari 2022 med följden att planerade insatser i Östeuropa inte har kunnat genomföras fullt ut. Samarbeten med Ryssland och Belarus har avslutats, samtidigt som samarbeten med Ukraina har intensifierats och utvecklats under 2022. Myndigheten har bidragit till att motverka de försämrade förutsättningarna för strålsäkerhet som den fullskaliga invasionen av Ukraina medfört bl.a. genom att skänka mätutrustning och annan materiel för att upprätthålla strålsäkerheten i verksamheter med joniserande strålning. Myndigheten har också redovisat ett uppdrag om att stärka stöd till och samarbete med Ukraina inom

strålsäkerhetsområdet. I uppdraget ingick att identifiera och förbereda möjliga insatser för att bidra till strålsäkerhet i Ukraina efter 2022.

6.2.3 Stärkt arbete med civilt försvar och beredskap vid kärntekniska anläggningar

Under 2022 har Strålsäkerhetsmyndigheten fortsatt arbetet med att utveckla förmågan inom det civila försvaret. Myndigheten fick särskilda medel för civilt försvar i propositionen Vårändringsbudgeten för 2022 med hänvisning till det försämrade säkerhetspolitiska läget och med syftet att förstärka strålskyddsberedskapen genom tidigareläggning av vissa investeringar för det civila försvaret (prop. 2021/22:99). Dessa medel har exempelvis finansierat inköp av materiel för att öka krigsorganisationens förmåga att verka under höjd beredskap och krig, upphandling av fordon för att öka kapaciteten för strålningsmätningar samt skyddsutrustning för att skydda den personal som kan komma att verka i fält under höjd beredskap och krig. Utöver detta har personal även kompetensutvecklats inom totalförsvar och säkerhetsskydd. Myndighetens lokaler har rustats med modern kommunikationsteknik för att kunna hantera olika situationer relaterade till eventuell höjd beredskap eller en radiologisk händelse.

I samband med införandet av nya beredskaps- och planeringszoner runt de svenska kärnkraftverken har ett antal åtgärder genomförts där Strålsäkerhetsmyndigheten under 2022 har bistått länsstyrelserna. Åtgärderna har bl.a. omfattat att fastställa en geografisk utformning av beredskaps- och planeringszoner, ta fram informationsmaterial till allmänheten i beredskapszonerna, planera för skyddsåtgärder i de nya beredskaps- och planeringszonerna och anpassa organisationerna för strålningsmätning till nya förutsättningar, inklusive nya mobila dosratsinstrument.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har haft stor påverkan på landets kärnkraftsanläggningar. Hela eller delar av Strålsäkerhetsmyndighetens krisorganisation har varit aktiverad ett flertal gånger under året. Initialt genomförde myndigheten många olika dos- och spridningsberäkningar både avseende de kärntekniska anläggningarna i Ukraina och kärnvapen. Främst har Strålsäkerhetsmyndigheten fokuserat på eventuella konsekvenser för Sverige men även konsekvenser i närområdet kring de kärntekniska anläggningarna i Ukraina. Myndigheten har även tagit fram relevant information om berörda anläggningar som stöd för beredskapen för myndighetens kommunikation.

Strålsäkerhetsmyndigheten har under året tagit fram rapporten, Strålskyddskonsekvenser av radioaktivt nedfall från kärnvapenexplosioner (2023:05). Rapporten omfattar en analys av möjliga konsekvenser av nedfall från kärnvapenexplosioner på avstånd mellan ca 10–300 kilometer från explosionen, samt effekten av olika skyddsåtgärder.

6.3 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Strålsäkerhetsmyndigheten arbete har bidragit till att verksamheterna vid kärntekniska anläggningar bedrivs strålsäkert genom att följa, kontrollera och ställa krav på strålsäkerhetsarbetet. Genom myndighetens granskning av säkerhetsredovisningen inför provdrift för Forsmark 1 har provdrift av anläggningen kunnat påbörjas på ett sätt som möter krav på strålsäkerhet.

Sammantaget har den finansierade forskningen inom strålsäkerhetsområdet från myndighetens anslag bidragit till att bevara och stärka den nationella kompetensförsörjningen och kunskapsbasen som ligger till grund för myndigheten att

utföra sitt uppdrag samt att gradvis minska osäkerheter i samband med strålningsverksamheter. Kompetensförsörjningsbehoven inom strålsäkerhetsområdet överlappar med behoven inom kärnkraftsindustrin, varför även satsningen på kärnkraftsforskning som genomförs inom utgiftsområde 21 Energi med start 2023 kan bidra till detta.

Sveriges arbete inom EU och internationellt bedöms bidra positivt till ett strålsäkert samhälle. Strålsäkerhetsmyndighetens utökade utvecklingssamarbete med och stöd till Ukraina inom strålsäkerhetsområdet bedöms ha bidragit positivt till både Ukrainas och Sveriges strålsäkerhet.

Strålsäkerhetsmyndighetens förutsättningar att utföra sitt uppdrag inom området civilt försvar har förbättrats genom att myndigheten fått särskilda medel för detta. Myndighetens insatser till följd av den fullskaliga invasionen av Ukraina bedöms också ha stärkt myndighetens och Sveriges förmåga att hantera både fredstida radiologiska nödsituationer samt radiologiska nödsituationer vid höjd beredskap. Sammantaget har insatserna under 2022 lett till en ökad förmåga för Strålsäkerhetsmyndigheten att utföra sina uppgifter under höjd beredskap och krig samt att krigsorganisationen har större förmåga till uthållighet. Arbetet och kraven på myndigheten påverkas dock av ett försämrat säkerhetspolitiskt läge. Det krävs fortsatt arbete för att kunna säkerställa myndighetens och Sveriges förmåga att hantera radiologiska nödsituationer i fred och vid höjd beredskap samt för att stärka förmågan att inom myndighetens ansvarsområde bedriva samhällsviktig verksamhet vid störda förhållanden.

6.4 Politikens inriktning

Kärnteknik och verksamhet med strålning har stor betydelse för välståndet. Strålsäkerhetsarbetet, inklusive regleringen och tillsynen på området, syftar till att kunna dra så stor nytta som möjligt av tekniken utan att för den skull utsätta människor och miljön för oacceptabla risker. Ett starkt strålsäkerhetsarbete är en förutsättning, vare sig det gäller medicinsk diagnostik och behandling, drift av kärnkraftverk eller någon annan tillämpning. Strålsäkerhetsarbetet har koppling till flera politikområden, till exempel sjukvård, industri, energi, miljö och beredskap. Utvecklingen inom kärnkraften påverkar arbetet inom strålsäkerhetsområdet.

En av regeringens främsta prioriteringar är att arbeta för att säkra ny planerbar elproduktion i Sverige. Moderna och effektiva regelverk är en förutsättning för att en ökande andel kärnkraft ska kunna bidra till ny planerbar elproduktion till konkurrenskraftiga priser. En viktig första åtgärd är att avskaffa den bestämmelse som förbjuder att det byggs kärnreaktorer på andra platser än där det redan finns kärnkraft och som också begränsar antalet reaktorer i drift till tio stycken. Se mer om kärnkraft och målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040 i utgiftsområde 21 Energi.

Det är av yttersta vikt att både befintlig och ny kärnkraft bidrar till utvecklingen inom energiområdet på ett säkert sätt. Det behöver finnas ändamålsenliga regelverk på plats och myndigheter som har förutsättningar att hantera ansökningar och tillsyn på ett effektivt sätt, med bibehållen integritet. Regeringen arbetar för att sänka trösklar för nya tekniker, platser och aktörer. Regeringen vill att tillståndsprocesserna för kärnkraft ska effektiviseras, att regelverken anpassas för att också fungera när reaktorer blir mindre och får fler tillämpningsområden samt utifrån att små reaktorer sannolikt kommer att uppföras i serier där ett antal likadana reaktorer byggs på samma plats. Regeringen avser att genomföra åtgärder för att möjliggöra ny kärnkraft.

Kärnkraftens regelverk, både på svensk och europeisk nivå, ska ge förutsättningar att effektivt nyttja kärnenergin oavsett reaktorerens storlek, teknikval eller

användningsområde. Strålsäkerhetsmyndigheten slutredovisade i augusti 2023 uppdraget om utveckling av regelverk och andra åtgärder för befintlig och framtida kärnkraft, där flera förslag behöver tas vidare av regeringen på olika sätt och andra förändringar kan tas vidare av myndigheten på egen hand. Regeringen föreslår i denna proposition att berörda myndigheter får särskilda medel för att bidra i arbetet med att säkerställa utvecklingen för ny kärnkraft. Genom budgetpropositionen för 2023 har Strålsäkerhetsmyndighetens anslag ökat för att bygga och stärka myndighetens kompetens för att ha möjlighet att ta emot och hantera ansökningar om nya reaktorer på ett effektivt sätt. Regeringen avser vidare att sänka avgiften för kärnteknisk forskning fr.o.m. 2024 vilket innebär lägre kostnader för tillståndshavarna.

Att det långsiktigt finns en stark kompetens inom strålsäkerhetsområdet är en förutsättning både för befintlig och ny kärnkraft samt för ett strålsäkert Sverige. Det är därför viktigt att den nationella kompetensförsörjningen möter det förändrade och utökade behovet av kompetens som följer av utvecklingen av ny kärnkraft. Regeringen föreslår därför särskilda medel för att stärka den nationella kompetensförsörjningen för att hantera den nya utvecklingen kring kärnkraft.

Rysslands invasion av Ukraina har utöver stort mänskligt lidande, även orsakat omfattande materiella skador, inte minst på civil infrastruktur. Rysslands invasion påverkar även strålsäkerheten i Ukraina, bland annat genom att kärnkraftverk, andra typer av kärntekniska anläggningar och sjukhus med radioaktiva källor har påverkats, vilket riskerar att leda till negativa konsekvenser för människor och miljö. Regeringen avser att fortsätta stödja Ukraina, även inom strålsäkerhetsområdet.

Den väsentligt försämrade säkerhetspolitiska utvecklingen i Sverige och världen understryker behovet av ett starkt totalförsvaret. Arbetet med civilt försvar inom strålsäkerhetsområdet, genom skydd av civilbefolkningen och energiberedskap, är särskilt relevant i ljuset av utvecklingen i Ukraina där kärnkraftverk hamnat i stridszonen.

Regeringen inväntar Riksgäldskontorets kommande redovisning av uppdrag om finansieringsformer och möjlighet till statligt bidrag för omhändertagande av det historiska radioaktiva avfallet.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tabell 6.1 Anslagsutveckling 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

2022	Utfall	418 000	Anslagssparande	6 958
2023	Anslag	456 238 ¹	Utgiftsprognos	452 726
2024	Förslag	517 699		
2025	Beräknat	561 069 ²		
2026	Beräknat	520 465 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 538 827 tkr i 2024 års prinsnivå.

³ Motsvarar 487 890 tkr i 2024 års prinsnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Strålsäkerhetsmyndighetens förvaltningsutgifter. Anslaget får användas för utgifter för grundläggande och tillämpad forskning för att utveckla

nationell kompetens inom myndighetens verksamhetsområde och för att stödja och utveckla myndighetens tillsyn. Anslaget får även användas för statsbidrag till Internationella strålskyddskommissionen (ICPR) samt till ideella miljöorganisationer. Anslaget får också användas för bidrag till andra myndigheter som bidrar till arbetet med att utveckla regelverk m.m. för ny kärnkraft.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	456 238	456 238	456 238
Pris- och löneomräkning ²	17 084	36 622	48 686
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer <i>varav BP24³</i>	44 377	68 209	15 541
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-620	-620	-620
– Uppdrag myndigheter ny kärnkraft	3 000	5 000	5 000
– Kompetensförsörjning för ny kärnkraft	20 000	40 000	40 000
– Generell besparing i statsförvaltningen	-5 003	-5 003	-5 003
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	517 699	561 069	520 465

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att berörda myndigheter ska kunna bidra i arbetet med att utveckla regelverk m.m. för ny kärnkraft ökas anslaget med 3 000 000 kronor 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget ökas med 5 000 000 kronor för samma ändamål. För att möjliggöra att andra myndigheter än Strålsäkerhetsmyndigheten kan bidra i detta arbete utökas också ändamålet så Strålsäkerhetsmyndigheten kan betala ut bidrag till andra myndigheter.

För att säkerställa den nationella kompetensförsörjningen inom strålsäkerhetsområdet i och med det förändrade och utökade behovet av kompetens som följer av utvecklingen av ny kärnkraft ökas anslaget med 20 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget ökas med 40 000 000 kronor per år för samma ändamål.

Regeringen föreslår att 517 699 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 561 069 000 kronor respektive 520 465 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2025–2030.

Skälen för regeringens förslag: Det behövs ett bemyndigande för myndighetens forskningsverksamhet och för att kunna hantera de utmaningar som myndigheten och industrin står inför när det gäller den långsiktiga kompetensförsörjningen inom

området strålsäkerhet. Bemyndigandet för 2024 föreslås öka med 30 000 000 kronor jämfört med 2023 mot bakgrund av ökade medel för kompetensförsörjningen. Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 3:1 *Strålsäkerhetsmyndigheten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2025–2030.

Tabell 6.3 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Strålsäkerhetsmyndigheten

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2030
Ingående åtaganden	79 000	82 176	112 320			
Nya åtaganden	63 366	81 572	119 604			
Infriade åtaganden	-60 190	-51 428	-51 924	-80 000	-44 000	-56 000
Utestående åtaganden	82 176	112 320	180 000			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	90 000	150 000	180 000			

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 6.4 Avgiftsbelagd verksamhet vid Strålsäkerhetsmyndigheten**

Verksamhet	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Kärnteknisk verksamhet	25 971	821	291 679	300 240	-8 561	18 231
Icke-kärnteknisk verksamhet	-42 027	1 076	23 550	21 000	2 550	-38 401
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och bidrar till att finansiera verksamheten						
<i>Uppdragsverksamhet</i>						
Summa uppdragsverksamhet			900			
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna disponeras av myndigheten och finansierar en bestämd del av verksamheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Allmänpliktig verksamhet	-17 846	-3 600	24 800	-7 300	17 500	-3 946
Övrig tillståndsprövning	1 406	-6 000	22 500	23 200	-600	-5 194

Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten. En del av avgifterna disponeras av myndigheten och rör främst avgifter för anmälningspliktig verksamhet samt ansökningsavgifter för kärnteknisk verksamhet. Resterande avgifter får inte disponeras av myndigheten utan redovisas mot inkomsttitel. Majoriteten av dessa avgiftsintäkter är för kärnteknisk verksamhet inom tillsyn, forskning samt beredskap och en mindre del används även för beredskapsverksamhet vid länsstyrelser och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Regeringen och myndigheten har under en tid arbetat för att komma i en bättre balans i den avgiftsbelagda verksamheten särskilt vad gäller den kärntekniska verksamheten som länge haft ett historiskt ackumulerat överskott. Det ackumulerade överskottet för den kärntekniska verksamheten minskar successivt och är snart i balans. Kostnaderna

för den icke-kärntekniska verksamheten har överstigit avgiftsintäkterna de senaste åren vilket byggt upp ett ackumulerat underskott. Det rör avgiftsbelagd verksamhet från tillståndshavare till tillståndspliktig verksamhet enligt strålskyddslagen (2018:396). Den verksamheten visar positivt resultat för både 2023 och 2024. Regeringen avser att sänka avgiften för kärnteknisk forskning fr.o.m. 2024 vilket påverkar både kostnader och intäkter framöver.

Strålsäkerhetsmyndigheten bedriver uppdragsverksamhet för radonlaboratorium och mätningar vilket inte kräver full kostnadstäckning. Därför framgår inga kostnader eller resultat. Avgiftsintäkterna täcker endast delar av den direkta arbetskostnaden för mätningar inom de båda verksamheterna. Till största del är riksmätplatsen och radonlaboratoriet anslagsfinansierade.

Volymerna för avgiftsintäkter för allmänpliktig verksamhet, som myndigheten disponerar, varierar mellan åren eftersom anmälan gäller ett visst antal år, vilket påverkar resultatet negativt för 2021–2023. Avgifterna inom anmälningsplikten har höjts från och med 2022 för att bättre komma i balans mellan intäkter och kostnader. För 2024 beräknas resultatet som positivt vilket minskar det ackumulerade underskottet. Under den kommande tioårsperioden bedömer myndigheten att intäkterna från anmälningsplikten kommer att variera kraftigt från år till år samtidigt som kostnaderna bedöms vara på en mer konstant nivå.

Strålsäkerhetsmyndigheten har lämnat ett förslag på nödvändiga justeringar av avgiftsnivåer i förordningen (2008:463) om vissa avgifter till Strålsäkerhetsmyndigheten för 2024 som bereds inom Regeringskansliet. Beslut från regeringen kan påverka prognoserna något framöver.

Bilaga

Försvarsberedningens delrapport Kontrollstation 2023

I enlighet med vad som framgår av 2020 års försvarsbeslut (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136) har Försvarsberedningen utvärderat förverkligandet av försvarsbeslutet från 2020 för att säkerställa att genomförandet är i fas med riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram (delrapporten Kontrollstation 2023, Ds 2023:12). Försvarsberedningen har avgränsat kontrollstationen till att huvudsakligen avse det militära försvaret. Kontrollstationen kommer att vara en utgångspunkt i beredningens fortsatta arbete med en slutrapport som ska lämnas senast den 26 april 2024. I slutrapporten avser beredningen göra en samlad analys av såväl det militära som det civila försvaret. I delrapporten Kontrollstation 2023 behandlar Försvarsberedningen även Sveriges rapportering av försvarsutgifter till Nato och lämnar förslag om justerade utgångspunkter. Vidare lämnar Försvarsberedningen i delrapporten förslag till utgångspunkter för en planeringsram för det militära försvaret.

Försvarsberedningen konstaterar att försvarsbeslutet 2020 genomförs under extraordinära förhållanden som påverkar förverkligandet av inriktningen och ambitionen i beslutet. Vid inledningen av försvarsbeslutsperioden medförde covid-19-pandemin vissa begränsningar i Försvarsmaktens verksamhet, bl.a. inställda övningar, vilket påverkade utgångsläget för utvecklingen av den operativa förmågan och krigsorganisationen. Följderna av pandemin märks även i de globala försörjningskedjorna och brister på teknikkomponenter och råvaror. Den 24 februari 2022 inledde Ryssland sin fullskaliga invasion av Ukraina och Försvarsberedningen bedömer att genomförandet av försvarsbeslutet påverkas i grunden av det pågående kriget. Försvarsmakten har behövt lägga stort fokus på beredskapsåtgärder av olika slag, bl.a. nationella och internationella övningar och annan operativ verksamhet. Vad gäller det viktiga bidrag som Sverige lämnat till stöd för Ukrainas väpnade styrkor och fortsatt stöd till Ukraina anser beredningen detta vara centralt för svensk och europeisk säkerhet. Beredningen konstaterar samtidigt att stödet med förnödenheter, materiel och utbildning påverkar såväl nationell militär förmåga som planerad förmågeökning. Som en direkt konsekvens av det försämrade säkerhetspolitiska läget har Sverige ansökt om och inbjudits till medlemskap i Nato, vilket bedöms få en tydlig påverkan på genomförandet av försvarsbeslutet 2020.

Försvarsberedningen bedömer att uppsättandet av de i försvarsbeslutet planerade brigaderna kommer att fördröjas till följd av långa ledtider för att ersättningsanskaffa den materiel som skänkts till Ukraina. Därtill kommer prisökningar och osäkerheter i den makroekonomiska utvecklingen att påverka förutsättningarna under kommande år. Försvarsberedningen redovisar utöver detta även sin syn på vissa produktionsförutsättningar och risker, bl.a. inom områdena personal, materiel och förnödenheter samt infrastruktur. Avseende Försvarsmaktens grundorganisation konstaterar beredningen att arbetet med att utöka organisationen pågår i överensstämmelse med totalförsvarsbeslutet. När det gäller tillväxt av personal har flertalet myndigheter redovisat att de hittills lyckats attrahera personal men att det

finns en ökande konkurrens om kvalificerad personal och vissa kompetensprofiler. Försvarsberedningen konstaterar att bristen på personal är en begränsning för tillväxten, och understryker personalförsörjningens betydelse för att förverkliga totalförsvarsbeslutet. Vad gäller materiel och förnödenheter konstaterar Försvarsberedningen att myndigheterna arbetar intensivt med att omsätta utökade medel och inriktning för materiel som följer av försvarsbeslutet 2020, men att vissa leveranser förutses bli försenade. Uppbyggnad av lager för drivmedel, livsmedel, läkemedel, ammunition, reservdelar och utbytesenheter pågår i syfte att bygga upp beredskapslager. Försvarsberedningen anger vidare att forskning och teknikutveckling samt studier har ökat markant i inledningen av försvarsperioden, och noterar avseende de utpekade åtgärderna vid utökad ekonomi att 13 av de 17 åtgärderna har inrymts i den planering som Försvarsmakten presenterat. Beredningen avser att återkomma till de 17 åtgärderna i slutrapporten 2024. Försvarsberedningens sammantagna bedömning är att försvarsbeslutet 2020, med avseende på det militära försvaret, inte kommer att kunna genomföras fullt ut enligt den inriktning och inom den ekonomiska ram som tilldelades i samband med beslutet. Försvarsberedningen anser att utvecklingen av det militära försvaret i grunden ska fortsätta följa inriktningen i försvarsbeslutet och den politiska överenskommelsen från den 16 mars 2022, till dess att ett nytt totalförsvarsbeslut fastställs av riksdagen.

Regeringen kan konstatera att Försvarsberedningens bedömning avseende genomförandet av 2020 års försvarsbeslut och därtill hörande inflytelser och risker i flera avseenden ansluter till vad Försvarsmakten redovisat i budgetunderlaget för 2024. Med detta i beaktande anser regeringen, likt beredningen, att utvecklingen av det militära försvaret ska fortsätta enligt inriktningen i försvarsbeslutet 2020 och att det försämrade säkerhetspolitiska läget föranlett av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina understryker vikten av att fortsätta ansträngningarna med att öka det militära försvarets förmåga enligt vad som framgår av försvarsbeslutet. Regeringen utesluter inte att de förändrade förutsättningarna och de identifierade riskerna avseende försvarsbeslutets genomförande på sikt kan påverka den ursprungliga planeringen för när vissa krigsförband m.m. ska vara fullt utvecklade. Vad gäller frågan rapportering av försvarsutgifter till Nato konstaterar Försvarsberedningen att Nato har en bredare definition av försvarsutgifter än vad Sverige hittills har klassificerat som sådana utgifter. För att bidra till likvärdighet och möjliggöra en jämförelse med andra allierade bedömer Försvarsberedningen därför att redovisningen till Nato behöver bli bredare än det som hittills utgjort Sveriges rapportering inom ramen för partnerskapet med Nato. Försvarsberedningen föreslår därför att Sveriges rapportering kompletteras med ett antal poster. Regeringen har i den senaste rapporteringen till Nato redovisat försvarsutgifter utifrån de utgångspunkter som anges i Försvarsberedningens rapport. Regeringen bedömer att Sveriges försvarsutgifter enligt Natos definition kommer att uppgå till 2 procent av BNP redan 2024.

Samtidigt kommer regeringen föreslå fortsatta resursförstärkningar till det militära försvaret så att utgifterna på anslag 1:1–1:13, i enlighet med den politiska överenskommelsen från den 16 mars 2022 och Försvarsberedningens delrapport, ska motsvara 2 procent av BNP. Regeringen har gett Försvarsmakten och berörda myndigheter i uppdrag att planera utifrån en fortsatt tillväxt som innebär att försvarsanslagen ska nå 2 procent av BNP 2028.